

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
478

Subotica, 25. svibnja 2012. Cijena 50 dinara

NOĆ MUZEJA

SABOR »NAZORA«

IZBORI U EU I SRBIJI

VINA HRVATSKE

INTERVJU
ALPÁR LOSONCZ

SRBIJA
IZABRALA
NIKOLIĆA

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

Energetska platna kartica

ŠTEDI NOVAC I ENERGIJU

infoTelefon
021 488 4452
www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

TIPPNET
INTERNET

SUBOTICA
KARADJORDJEV PUT 2
024.555.765

WWW.TIPPNET.RS

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIJA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Postizborni kolač

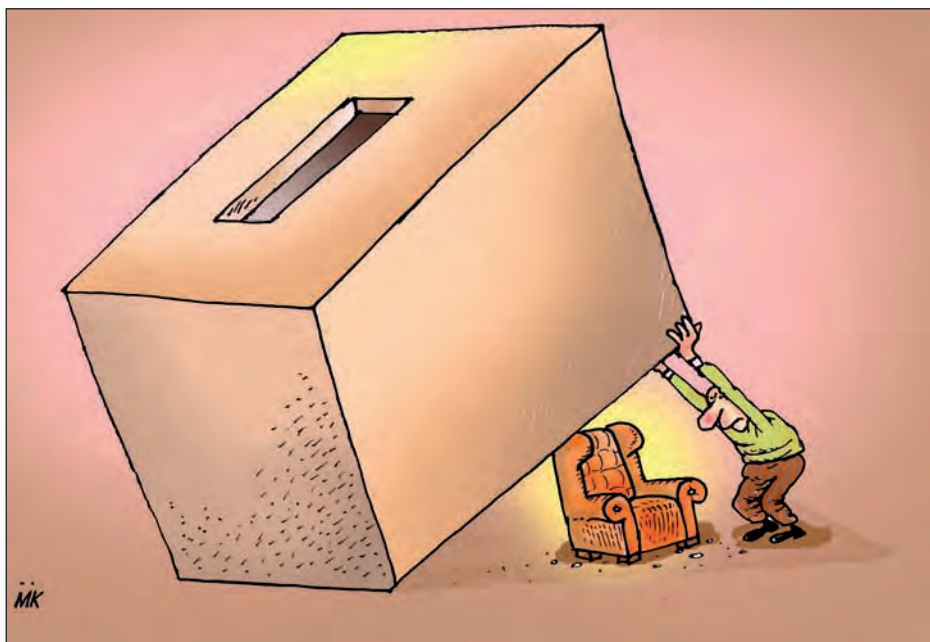
Građani Srbije su u drugom krugu predsjedničkih izbora dali povjerenje lideru SNS-a Tomislavu Nikoliću, a Boris Tadić je rivalu čestitao na »fer i zasluženoj pobjedi«. Nakon predsjedničkih izbora, ponovno su u fokusu kalkulacije oko formiranja Vlade. Dakle, slijedi rasplet. Moguće je da će predsjednik biti iz jedne političke opcije, a da će Vlada, na kojoj leži najveća odgovornost u vođenju unutarnje i vanjske politike, biti iz druge opcije, što bi podrazumijevalo dogovor o Vladi između DS-a i SPS-a. No, ne isključuje se mogućnost da socijalisti pređu preko dogovora s demokratama i formiraju vlast sa SNS-om. U slučaju da ne dođe do koabitacije i da SNS formira Vladu, ta stranka bi imala veći kolač da zadovolji apetite široke koalicije. U obje od te dvije mogućnosti Ivica Dačić je igrač odluke.

Kormilo nove Vlade preuzet će neka od političkih opcija, a sigurno je da neće poteći med i mlijeko. U izbornoj kampanji sve stranke su obećavale investicije i zapošljavanje, kandidati su ohrabivali sami sebe, govorilo se o zaštiti radnika od strane države, socijalnoj pravdi i jednakim šansama za sve. Pa ipak, ni jedna stranka nije čak ni pokušala odgovoriti zašto postoje razni društveni problemi, osim pozivanja na kontekst gospodarske krize, kada se govorilo o ekonomiji. A svi ti problemi nisu valjda pali s neba? Odgovore neće dati matematika kojom se želi osigurati premijerska fotelja, niti kalkulacije financijskih preslagivanja glede postizbornog kolača.

Na ovim izborima Tadićeve birači nisu masovno izlazili glasovati kao dosad, kada su željeli svojim glasovima onemogućiti pobjedu četničkog vojvode i dojučerašnjeg radikala, zamjenika Vojislava Šešelja. Tadićev poraz jest rezultat teškog ekonomskog i socijalnog stanja, ali i razočaranja mnogih birača načinom vladavine DS-a. Takvom rezultatu pridonio je i dio liberalne scene koji je uoči prvoga kruga pozivao građane da svoje nezadovoljstvo izraze poništavanjem izbornih listića. Nezadovoljstvo načinom vladanja DS-a izražavalo se i tzv. bijelim listićima, a mnogi birači nisu izišli na birališta iz samo njima poznatih razloga. Širila se i priča kako nije važno tko će između dvojice kandidata biti izabran, no vidjet će se jesu li bili u pravu oni koji su stavljali različite političke opcije na istu razinu, jer slijede djela prema kojima će građani prosuđivati političku praksu u Srbiji narednih godina.

U ovim izborima pisci se nisu mnogo eksponirali i angažirali tijekom kampanje podrškom nekoj od političkih opcija. Pred njima ostaje, kao i uvijek, kritički odnos prema svakoj vlasti, bjelina još nenapisanih stranica, te raskrinkavanje i demistificiranje politike, daleko od neposrednog angažmana, bez obzira na razne kolače. Što se tiče zauzimanja takvog famoznoga društvenog i političkog stava, Krleža je politički angažman pisaca nazvao »iluzionističkim maštanjem o slobodi«, na što bi Džoni Štulić odgovorio uz A i E dur – »dolazim ti kao fantom slobode i zato pokaži što znaš«.

Z. S.

25. svibnja 2012.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Održan znanstveni skup »Nacionalne manjine u demokratskim društvima«
OD STIGME DO PRIZNAVANJA...6

TEMA

Izbori 2012.
UTOPIJA I/ILI BEZNAĐE?...10-11

»Noć muzeja« u Tavankutu

UTKANI U SLIKE USPOMENA I SJEĆANJA.....14-15

INTERVJU

Alpár Losoncz, filozof
NIKAD MANJE KRITIČKIH ANALIZA NEGO DANAS.....12-13

SUBOTICA

Sporazum o suradnji
NIJE SVE DOBRO U EU.....18

DOPISNICI

Grad s više od 18.000 stabala
BOĐOŠ – SIMBOL SOMBORA.24-25

KULTURA

»Biografski leksikon Hrvata iz istočnog Srijema«
OBJEKTIVNA I NEULJEPŠANA SLIKA SUDBINE.....32-33

SPORT

Iva Kujundžić, plivačica
SVE ZAPAŽENIJI REZULTATI...49

ODRŽAN ZNANSTVENI SKUP »NACIONALNE MANJINE U DEMOKRATSKIM DRUŠTVIMA«

Od stigme do priznavanja

Hrvatska autohtona manjinska zajednica je, kao novonastala manjina nakon raspada SFRJ, tijekom prvog desetljeća svoga priznanja od strane države bila izložena brojnim usponima i padovima u procesu izgradnje vlastitog institucionalnog okvira, kaže Snežana Ilić

U Begovom Razdolju je od 17. do 20. svibnja 2012. održan tradicionalni međunarodni znanstveni skup »Nacionalne manjine u demokratskim društvima«, koji već petnaest godina okuplja ugledne znanstvenike, sveučilišne profesore, stručnjake i političare iz Hrvatske i susjednih zemalja koji se bave politikom prava nacionalnih manjina. Ovogodišnji skup održan je pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske prof. dr. sc. *Ive Josipovića*, a obuhvatio je četiri teme: utjecaj članstva Republike Hrvatske u Europskoj Uniji na prava nacionalnih manjina; utjecaj regionalne suradnje na zaštitu nacionalnih manjina u jugoistočnoj Europi; političko predstavljanje nacionalnih manjina u državama jugoistočne Europe i ostvarivanje prava nacionalnih manjina na kulturnu autonomiju.

U ime organizatora i gostiju skup su otvorili i pozdravne riječi uputili: *Siniša Tatalović*, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, *Nenad Zakošek*, dekan Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, *Dietmar Dirmoser*, voditelj Zaklade Friedrich Ebert u Zagrebu i *Aleksandar Tolnauer*, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske.

Tijekom trodnevnog rada u hotelu Jastrebovo okupilo se četrdesetak sudionika koji su diskutirali o petnaest referata usko vezanih uz ovu problematiku, a čiji su autori bili znanstvenici i sveučilišni profesori iz Beograda, Zagreba, Ljubljane, Banja Luke i Novog Sada.

U radu skupa iz Vojvodine je sudjelovala mr. sc. *Snežana Ilić*, izvršna direktorica Centra za razvoj civilnog društva iz Zrenjanina, koja je svojim radom »Od stigme do priznavanja: hrvatska

manjinska samouprava u Srbiji 2002. – 2012.« tematizirala političku, normativnu i činjeničnu ravan složenog problema uvođenja hrvatske kulturne autonomije u prostor državnog multikulturalizma Republike Srbije. Naime, hrvatska autohtona manjinska zajednica je, kao novonastala manjina nakon raspada SFRJ, tijekom prvog desetljeća svoga priznanja od strane države bila izložena brojnim usponima i padovima u procesu izgradnje vlastitog institucionalnog okvira i u profiliranju demokratskog ambijenta u tranzicijskom društvu kao što je Srbija, prije svega u oblasti uređenja ljudskih i manjinskih prava, etnokulturalne pravde i reguliranja odnosa manjina/većina. U prvom planu istraživanja *Snežane Ilić* je izražavanje jedne, dugi niz godina stigmatizirane, manjinske zajednice u institucionalno ustrojenog, politički potentnog aktera srbijanskih multikulturnih i manjinskih politika, a diskurzivno-analitičkim pristupom rad kontekstualizira hrvatsku nacionalnu manjinu u širi, regionalni okvir političkih odnosa domicilne i matične države. Ocrtavajući normativni okvir njezina djelovanja, daje osnovne demografske i socio-kulturološke značajke, njen liberalno-demokratski potencijal

Tradicionalna isključenost Hrvata iz Vojvodine

»S dubokim žaljenjem tek mogu konstatirati da na ovaj skup ni ove godine nisu pozvani oni vojvođanski Hrvati koji se znanstveno bave pitanjem položaja manjina, što znači i hrvatske zajednice u Srbiji. Tim prije je moja žalost dublja, jer iz ovoga skupa stoji Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske a 'spiritus movens' je osoba koja dolazi iz najužeg okruženja hrvatskoga predsjednika *Ive Josipovića*, dakle veoma važna državna tijela. Ova, sada već, tradicionalna isključenost Hrvata iz Vojvodine u gotovo svim aktivnostima o manjinskim pitanjima koje Republika Hrvatska generira, mora se tumačiti, nažalost, isključivo negativno, budući da je poruka ponižavajuća – vama Hrvati iz Vojvodine ovdje nije mjesto!«, komentira *Tomislav Žigmanov*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

kao političke zajednice i, u sklopu toga, otežavajuće sporadične i kontinuirane intraetničke i interetničke sukobe, prati razvoj njenih identitetskih politika i identitetske infrastrukture, odnosno izgradnju institucija i ustanova (naročito onih koje su od značaja za kulturnu autonomiju), analizira osobnosti njene političke i kulturne elite, uživanje specifično manjinskih prava na nacionalnoj, vojvođanskoj i lokalnoj ravni, kao i prisustvo/odsustvo potpore državnih tijela u toj oblasti, te na samom kraju, naznačuje strateški postavljene pravce mogućeg daljeg razvoja hrvatske samouprave.

Znanstveni skup »Nacionalne manjine u demokratskim druš-

tvima« organizirao je Centar za međunarodne i sigurnosne studije Fakulteta političkih znanosti u suradnji sa Savjetom za nacionalne manjine Republike Hrvatske i uz financijsku podršku Zaklade »Friedrich Ebert«, a dio je znanstveno-istraživačkog projekta »Republika Hrvatska u europskoj sigurnosnoj arhitekturi«, koji se realizira na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu i bilateralnog znanstveno-istraživačkog projekta Zaštita nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i Republici Srbiji, kojeg realiziraju Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu i Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Beogradu.

Zlatko Žužić

Privatizacija medija kamen oko vrata informiranju na hrvatskom jeziku

Članica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužena za informiranje *Ankica Jukić Mandić* boravila je u radnom posjetu Hrvatskom uredništvu Radio Subotice.

Tom je prilikom v. d. urednika *Ivana Petrekanić Sič* istaknula mogući problem u vezi s privatizacijom Radio Subotice u kojem bi slučaju bio doveden u pitanje opstanak hrvatskog uredništva.

Uredništvo postoji već trinaest godina, četiri uposlena novinara proizvode svakodnevni program u trajanju od tri sata, a vijesti se svakodnevno postavljaju i na internetsku stranicu www.radiosuboticadanas.info.

Siniša Jurić

TOMISLAV NIKOLIĆ IZABRAN ZA NOVOG PREDSJEDNIKA SRBIJE

Želim biti predsjednik svih građana

Tomislav Nikolić izjavio kako »nema ništa protiv« dobrih odnosa između Srbije i Hrvatske, te da između dvije zemlje treba vladati trajni mir

Kandidat Srpske napredne stranke **Tomislav Nikolić** pobijedio je u drugom krugu predsjedničkih izbora koji su održani u nedjelju, 20. svibnja, a na kojima je izlaznost bila 46,87 posto. Prema podacima Republičkog izbornog povjerenstva, Nikolić je osvojio 49,51 posto glasova, a kandidat koalicije okupljenje oko Demokratske stranke **Boris Tadić** 47,35 posto glasova.

Tomislav Nikolić je u obraćanju novinarima rekao kako Srbija s njim kao predsjednikom neće skrenuti s europskog puta i da će štititi svoje građane na Kosovu, kao i da Srbija mora razvijati svoju ekonomiju.

»Ono na što sam ukazivao u kampanji mora biti bolje, mi se moramo osloboditi siromaštva, bijele kuge, mita i korupcije i imati prijatelje svugdje u svijetu«, rekao je Nikolić.

Podsjetivši kako je ranije tijekom kampanje kuvertirao ostavku na funkciju predsjednika SNS-a, naveo je kako želi biti predsjednik svih građana Srbije, te ocijenio kako je današnji dan prekretnica za Srbiju.

»Želim da Srbija nikada ne doživi kampanju kao što je bila ova protiv mene i kampanju protiv jedne stranke kao što je bila ova protiv SNS-a«, kazao je Nikolić dodavši, kako nije ljut ni na koga te da nitko ne treba biti ljut na njega zbog pobjede.

Tomislav Nikolić je u nedjelju navečer izjavio kako on »nema ništa protiv« dobrih odnosa između Srbije i Hrvatske, te da između dvije zemlje treba vladati trajni mir.

»Imat ću mnogo poslova prije nego što stignem do Zagreba. Bit će zaista mnogo poslova, ali sigurno da ću otići. Ja neću vama glumiti tamo da sam brat s nekim od vas, ali Srbija i Hrvatska trebaju živjeti u trajnom miru«, poručio je Nikolić u obraćanju novinarima u nedjelju navečer, po završetku drugog kruga izbora za predsjednika Srbije.

Istaknuo je kako će voditi veliku državu koja mora imati dobre odnose sa svima, te dodao kako se ti odnosi ne zasnivaju na njegovim osobnim željama.

Poručio je kako on nema genetskih predispozicija da mrzi Hrvatsku te da je rođen

Petar Kuntić: Manjinska pitanja neće biti u većem fokusu

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Petar Kuntić** smatra kako europski put Srbije ne bi trebao biti ugrožen izborom novoga predsjednika, ali kada se ima u vidu njegova povijest, moguće je očekivati da manjinska pitanja neće biti u većem pozitivnom fokusu nego do sada.

»Očito je da su građani Srbije željni promjena, i ta želja je bila jača od činjenice da je Tomislav Nikolić kao predsjednički kandidat prilično iskompromitirana ličnost. I ne-glasovanje je način reakcije. Birači su na ovaj način izrazili negodovanje zbog aktualnog stanja. Kaznili su onoga koji je najmanje zaslužan za trenutačnu situaciju u kojoj se nalazi vodeća demokratska opcija u Srbiji - Demokratska stranka, jer se za Borisa Tadića ne vezuju nikakve afere ili korupcija«, ocijenio je Kuntić za program na hrvatskom jeziku Radio Subotice.

u Šumadiji i da nikada niti on osobno, niti njegova obitelj, nisu doživjeli nešto loše od Hrvatske. Dodao je i kako Hrvatska treba riješiti pitanje Srba koje je protjerala, njihove imovine i njihove sigurnosti.

»Dakle, Hrvatska samo neka pokaže da je zaslužila taj svoj status članice Europske Unije, neka pokaže da su joj svi građani jednaki, i u meni će imati suradnika za svaku vrstu suradnje«, ustvrdio je.

Hrvatski predsjednik Ivo

Josipović poslao je u ponedjeljak novoizabranom srbijanskom predsjedniku Tomislavu Nikoliću čestitku u kojoj govori o potrebi za dobrosusjedskim odnosima te o hrvatskoj potpori srbijanskoj integraciji u euroatlantske organizacije, kaže se u priopćenju iz Ureda predsjednika u kojem se dodaje i da je Josipović zahvalio i bivšem predsjedniku Borisu Tadiću na svemu što je učinio na unapređenju odnosa dviju zemalja.

H. R.

Pokrajinski izbori po većinskom sustavu

Nakon završenog glasovanja za izbor zastupnika u Skupštinu AP Vojvodine po većinskom izbornom sustavu, Pokrajinska izborna komisija je 21. svibnja, do 13 sati primila i obradila rezultate glasovanja iz 54 izborne jedinice, od ukupno njih 60, što čini oko 90 postotaka materijala s birališta u APV. Prosječna izlaznost po izornoj jedinici na pokrajinskim izborima bila je 50,67 posto.

Prema službenim preliminarnim rezultatima izbora po većinskom sustavu, kandidati izborne liste Izbor za bolju Vojvodinu - Bojan Pajtić imat će 35 zastupnika, Liga socijaldemokrata Vojvodine Nenad Čanak dva, lista Pokrenimo Vojvodinu Tomislav Nikolić osam, Preokret - Čedomir Jovanović jednog, SPS-PUPS-JS-SDPS četiri, a isti broj od četiri zastupnika imat će i lista Savez vođanaskih Mađara Istvan Pasztor.

Na osnovi dosada obrađenog materijala, i po proporcionalnom i po većinskom izbornom sustavu, izborna lista Za bolju Vojvodinu Bojan Pajtić osvojila je 51 mandat, Liga socijaldemokrata Vojvodine deset mandata, a Srpska radikalna stranka ima pet mandata osvojenih na izborima po proporcionalnom sustavu. Srpska napredna stranka osvojila je 22 mandata, a Demokratska stranka Srbije - Vojislav Koštunica četiri mandata, Preokret - Čedomir Jovanović jedan mandat, dok će lista SPS-PUPS-JS-SDPS imati 13, a Savez vojvodanskih Mađara - Istvan Pasztor osam mandata.

Kuntić čestitao novoizabranim čelnicima HDZ-a

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Petar Kuntić** čestitao je, u svoje osobno i u ime DSHV-a, **Tomislavu Karamarku** i **Boži Galiću** na izboru za predsjednika, odnosno potpredsjednika Hrvatske demokratske zajednice.

U čestitki upućenoj Karamarku, Kuntić izražava uvjerenje da će se njihova suradnja i dalje širiti na brojna pitanja od obostranog interesa - od promicanja stabilnosti do pružanja obostrane potpore.

»Hrvatski narod u Vojvodini slijedi put demokracije, stoga u nadi i daljnje dobre suradnje, primite od DSHV-a još jednom čestitku i potporu za Vaš rad«, navodi u čestitki Petar Kuntić.

U čestitki upućenoj novom potpredsjedniku HDZ-a **Boži Galiću**, predsjednik DSHV-a navodi kako su hrvatski narod i svi ljudi dobre volje u Vojvodini pobornici demokracije, počastvo-vani njegovim izborom.

»Onaj tko ljubi svoje, a poštuje tuđe, tko ljubi svoje svetinje, svoje djedove i pradjedove koji su se tijekom povijesti junački borili za hrvatski narod, za svoj jezik i vjeru, dobio je veliku potporu ovoga puta članova HDZ-a«, stoji u čestitki Petra Kuntića.

I.P.S.

DUGOROČNA PROGNOZA ČANGRIZAVACA I STARE DAME ZA SRBIJU

Pet godina hladnoće

*Čangrizavci su grupa humanoida koja dobrim dijelom popunjava i rupe u našem društvu, a nakon nedjeljnih izbora život će im u perspektivi procvjetati do neslućenih razmjera * Dok se domaći aritmetičari i alkemičari iz petnih žila upinju napisati tjedni horoskop koji se odnosi na potez Andrićev vijenac – Skupština Srbije, najumnije europske glave poslužile su se nama nepoznatom tehnikom u toj grani paraznanosti i na čestitku s adresom Veselog Mrguda nekoliko sati prije službenog zatvaranja biračkih mjesta u Srbiji kliknuli »enter«*

Kako je vijest po svojoj izvornoj formi vezana za perfekt, zarad potreba čitatelja »Hrvatske riječi« i ekskluziviteta teksta odlučili smo se jednu takvu posuditi iz futura. Na internetskoj stranici buduće Nove engleske političke misli – a koju će kasnije prenijeti svi ugledni časopisi u svijetu – jednoga će dana stajati revolucionarno otkriće: »Znanstvenici s nekoć glasovitog londonskog veleučilišta 'Python' ovih su dana dali novu definiciju čangrizavca. Po netom potvrđenoj studiji, na kojoj su 'pythonovci' intenzivno radili sedmadesetih godina XX. stoljeća, ovaj se humanoidni sisavac, svakoga jutra budi sa sve jačom željom za nervozom. Smisao bitisanja čangrizavca, tvrde vremesni 'pythonovci', ogleda se u tome da svoje raspoloženje tijekom dana prenesu na sve oko sebe i tako im zagorčaju život u perspektivi.«

BALADA O TUŽNOM SREĆKU (D-MOL)

Ako se pitate kakve veze čangrizavci imaju s ovim tekstom, ne zanovijetajte i čitajte dalje. Čangrizavci su, kao što vam je poznato, grupa humanoida koja dobrim dijelom popunjava rupe i u našem društvu, a nakon nedjeljnih predsjedničkih izbora – sva je prilika – život će im u perspektivi procvjetati do neslućenih razmjera. Slični ljenjivcima (Folivora, iz reda Pilosa), koji se kreću brzinom i do 1,5 metra u minuti, čangrizavci – iz naprijed opisanih razloga – jednostavno nisu stigli do biračkih mjesta, omogućivši tako svojim antipodovima iz reda klonova da im život u sljedećih pet godina

učine još ružnijim, što automatski znači ljepšim. Zvuči paradoksalno, ali u tome im je pomogao i mnogi espeesovac, novoeuropejac sa stari praxis (iz reda Dachich), koji je, istina, na izbore izašao, ali se, zbunjen sličnošću reklamnog trika, opredijelio za njegovu napredniju varijantu. Uz već provjerenu rodbinu deesesovaca, staroantieuropajaca (iz reda florastog naziva Coshtunica i pripadajuće mu podvrste Mr. Ilich), naš je čangrizavac u nedjelju stigao do toliko željenog cilja: Carstva neuroze, neznanja i neizvjesnosti.

Stroge, ali pravične, Istine radi recimo i da se Tužni Srećko tijekom proteklih osam godina na Tronu svojski potrudio da im u sljedećih pet godina osigura uvjete u kojima će plivati k'o riba u ulju. Gajeći oko sebe kliku Masnih i Bahatih naš se Tužni Srećko za to vrijeme otisnuo od stvarnosti točno toliko koliko mu je u posljednjih mjesec dana prirodno stajao odnos s telićima, pilićima i ostalom živinom (uredno arhiviran u svim televizijskim kućama, prim. a.). Naslađivat će se, naravno, dežurni vukadinovići i ostali nopovci ovih dana do mile volje i drugim, ne manje bitnim, razlozima umanjenog uspjeha Tužnog Srećka, ali će sve njihove raščlambe biti sladostrasno začinjene skrivenim govorom Pobjede. Oni umjereniji svoj sud o Tužnom Srećku već su izrekli i on se može svesti u običnu frazu: »Ni tajminga, ni stajlinga«.

POSKOČICA ZA VESELOG MRGUDA (GIS-DUR)

I što sad? Nakon što je Tužni Srećko u analizama dobio

zaslužno vrijeme koje mu po starom protokolu političkog ukopa pripada, i jedni i drugi – naravno, na radost čangrizavaca – već su se bacili na još stariji obred matematičkog gatanja. Poput graha na stolu pomjeraju se ovih dana čitave brigade zastupnika i vijećnika s lijeva na desno, a u epicentru tektona (i sveopće pozornosti) nalaze se veseli espeesovci (iz reda Dachich), pri čemu nije nebitno spomenuti i potencijalno važnu ulogu deesesovaca (iz reda florastog naziva Coshtunica i pripadajuće mu podvrste Mr. Ilich). Aritmetičari i alkemičari, poput neliječenih kockara, kao ulog stavljaju svoj ugled ne bi li prvi pogodili vijesti iz budućnosti, sve da bi se kasnije, javno i u kavani, mogli samocitirati kod nas omiljenom poštalicom – »jesam li ja rekao...«.

U vrijeme sveopćeg zadovoljstva – i sadista, i mazohista i kombinacije i jednih i drugih – pozabavimo se na kratko i uspjehom Veselog Mrguda. Za početak, preskočimo sve ono što o njemu već odavno znamo: od ideološkog oca, preko političkog pedigrea, pa do sklonosti za turbulencije kozmičkih razmjera. Zaboravimo na trenutak i sumnje u njegovo iskreno pokajanje i isto takvu želju da krene novim putem i zadržimo se malo na jednoj sitnici koja se (i službeno potvrđeno) omakla čak i najumnijim strukturama koje privremeno boravište imaju u samom središtu Stare Dame. Nastojimo li biti malo konkretniji glede posljednjega, mogli bismo reći kako je europska vidovitost daleko nadišla domaću. Jer, kako smo već rekli, dok se domaći

aritmetičari i alkemičari iz petnih žila upinju napisati tjedni horoskop koji se odnosi na potez Andrićev vijenac – Skupština Srbije, najumnije europske glave poslužile su se nama za sada nepoznatom riječju tehnike u toj grani paraznanosti i na čestitku s adresom Veselog Mrguda nekoliko sati prije službenog zatvaranja biračkih mjesta u Srbiji kliknuli »enter«. Osim što sam ovaj čin stogodišnjeg gataoca u najmodernijoj 3D verziji i u izvedbi naprednjakih europejaca pred svakog običnog smrtnika u Srbiji stavlja nemušto pitanje o smislu izbora kada se unaprijed sve zna, nejasan ostaje i odgovor iz nekih ranijih vremena. Recimo, zbog čega isti ti mudraci nisu požurili s čestitkom Le Penu prigodom drugog kruga predsjedničkih izbora u Francuskoj? Ili: što se stalno mršte i na samu pomisao imena i prezimena Viktora Orbána (iz reda Fidesz i pripadajućeg mu podreda Jobbik)?

Ako je odgovor unaprijed poznat, onda je posve svejedno kako će se u sljedećih četiri, odnosno pet godina ljuljati lađa srpska: s lijeva na desno ili obratno. Međutim, zarad sreće na početku opisanih humanoida koji prvi dnevni korak čine lijevom nogom, ali i čistih računa, idealnu trojku koja bi u tom razdoblju vladala činila bi osovina Nikolić – Dačić – Koštunica (sa sve pripadajućim mr. ilićima, boračorbama, olivermandićima, oliverakatarinama, bečkovićima i sličnim). Na izvjesnih pet godina hladnoće neka se barem netko ogrije. Napose Stara Dama!

Z. R.

VESNA PRČIĆ, DOPREDSJEDNICA DSHV-A

Iskazana politička amnezija biračkog tijela

*I ovi izbori pokazali su podjelenost građana spram političkih opcija, ali i potpunu političku amneziju birača *
Broj nevažećih listića na upravo provedenim izborima je zbilja značajan, iako više zabrinjava politička
neosjetljivost građana, iskazana ovoga puta u iznimno malom odzivu*

Nakon završenih izbora na svim razinama i pobjede Tomislava Nikolića u drugom krugu predsjedničkih izbora, razgovarali smo s dopredsjednicom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Vesnom Prčić o njenom viđenju i ocjenama izbornih rezultata, ali i o iznesenim optužbama za izbornu krađu na parlamentarnim i lokalnim izborima, kao i o pojavi fenomena tzv. bijelih listića.

HR: Kako vidite rezultate parlamentarnih izbora? Koje probleme građana bi trebala buduća Vlada najprije rješavati, na koje se probleme fokusirati? Koliko je važan nastavak puta za ulazak u Europsku Uniju i što građane Srbije čeka poslije izbora na ekonomskom planu?

Razmjerno broju političkih stranaka koje su registrirane u Srbiji, kao i važnosti angažiranja u republičkom parlamentu, raznolikost kandidata je bila očigledna, a samim tim i predloženih programa, te prioriteta ciljeva. I ovi izbori pokazali su podjelenost građana

na spram političkih opcija, ali i potpunu političku amneziju birača, čemu je uvelike pridonijela furiozna višemjesečna kampanja uvjeravanja o promjenama u programima.

Smatram da su problemi građana nagomilani, naročito u socijalnoj sferi, koja se najviše i dotiče građana, ponajviše zbog nezaposlenosti. Gospodarstvo nije ništa manji problem, koje će se teško pokrenuti u situaciji potpune neizvjesnosti za strane investitore, koji uz to moraju ispuniti i brojne uvjete postavljene srbijanskim pozitivnim propisima.

Srbija mora nastaviti put ka europskoj obitelji – osobito smatram važnim priključenje Uniji zbog normativnog uređenja države, poglavito u domeni ostvarivanja manjinskih prava, gdje vidim priliku za hrvatsku zajednicu da napreduje u svim oblastima svog djelovanja. Istodobno, raditi na integraciji i ispunjavanju uvjeta, podrazumijeva razvoj i održavanje dobrosusjedskih odnosa, ali sva ova pitanja, odnosno odgovori na njih, ovise od većine koja će međustranačkim podjelama biti nametnuta, kao ona koja odlučuje, te prioritetima koje postavi.

Imajući u vidu trajanje, ali i dalekosežne posljedice svjetske ekonomske krize, smatram da novi sastav Vlade nikako neće donijeti ubrzo dobrobit za građane, ne toliko brzo, koliko je neophodno građanima da bi ih oni osjetili u svakodnevnom životu.

HR: Je li za Vas iznenađenje izbor Tomislava Nikolića za predsjednika Srbije?

Osobno, smatram izbor Tomislava Nikolića za predsjednika Srbije izbornom

voljom birača, te na cio izborni proces treba gledati kao na demokratsku tekovinu sudjelovanja u formiranju tijela države. Predsjednik republike je trenutačno jedina funkcija za koju građani neposredno odlučuju o kandidatu kao ličnosti. Isto tako, nije iznenađujući ni podatak o gradovima, odnosno regijama, koje su glasovale za, odnosno protiv Tomislava Nikolića.

HR: Što mislite o optužbama SNS-a da je došlo do velike krađe glasova prilikom parlamentarnih izbora? Jesu li to optužbe bez dokaza?

O svemu što je iznijeto u javnosti, nakon okončanja parlamentarnih i lokalnih izbora, odlučivat će nadležni sud, a po inicijalnim aktima političkih partija koje smatraju da je bilo nepravilnosti u provođenju izbornih radnji. Moj je osobni stav da je velikim dijelom bila u pitanju besplatna kampanja pred drugi krug predsjedničkih, ali i pokrajinskih izbora.

Osobno dulje od desetljeća sudjelujem u radu općinskog, a sada i gradskog izbornog povjerenstva i vrlo otvoreno mogu ustvrditi da je angažman u ovako odgovornom tijelu, koje u nadležnosti ima provođenje izbornih radnji, vrlo odgovoran, ali i lišen svih stranačkih aktivnosti, te usmjeren isključivo na primjenu izbornih zakona i pravila.

Riječ je o procesu u kojem sudjeluje izrazito mnogo ljudi, naročito u izborima koji su upravo završeni, što je u dosadašnjoj povijesti Srbije najviše, kako u izbornim povjerenstvima, tako i u biračkim odborima, te je manipuliranje izbornom voljom na bilo koji način, osobito krađom glasova,

apsolutno nemoguće izvesti. Napominjem da ovom prilikom iznosim svoj osobni stav o izbornim radnjama, kao i optužbama, dakle, ne kao članica Izbornog povjerenstva grada Subotice, a pri tome se on ni u jednom dijelu ne razlikuje od stava cjelokupnog povjerenstva ili priopćenja koja su javno objavljivana. U prilog navedenome, svi smo bili svjedoci zadovoljstva koje su bezmalo svi sudionici, primjerice na lokalnim izborima, iznijeli samo dan nakon održanih izbora. Povjerenstvo je sa zadovoljstvom konstatiralo da nije uložen ni jedan prigovor na provođenje ili utvrđivanje rezultata glasovanja i tek nakon tri-četiri dana su počeli napadi, insinacije, objašnjenja kako su urađene navodne krađe, sve do podnošenja zahtjeva kojima se predlaže postupanje i nakon isteka prekluzivnih zakonskih rokova.

HR: Je li za Vas iznenađenje velik broj glasova za SPS, stranku koja je devedesetih godina donijela mnogo nevolja građanima, kao i velik broj glasova za SNS, stranku čiji su brojni članovi bili u SRS, dakle stranke koja je devedesetih godina uz SPS i JUL sudjelovala u provođenju politike koja je dovela do ratova i siromaštva?

Nije beznačajno imati u vidu da se radi o gubitnicima procesa tranzicije koji su se modernizirali i prilagodili svoje programe, ali velik udio ima i gotovo potpuna politička amnezija biračkog tijela u kome sada sudjeluju i birači koji su rođeni upravo tijekom devedesetih godina, što procjenjujem da je također bitno, budući da se izuzetno malo

radi na političkom osvješćivanju spram povjesnih događanja, ali i neminovnog zaboravljanja protekom vremena.

HR: Što mislite o fenomenu tzv. bijelih listića na ovim izborima?

Srbijansko zakonodavstvo ne poznaje »bijeke listiće« kao način izražavanja izborne volje građana – sukladno tomu, nikada se neće znati je li bilo »bijelih listića« u glasačkim kutijama, s obzirom da su oni jedino mogli biti pribrojati nevažećim glasačkim listićima. Biračko pravo je pravo građana; neki to tumače i kao obvezu građana, ali da bi oni tu svoju obvezu izvršili ne postoji ni jedan priznati instrument sukladno pozitivnim propisima. Sukladno tomu, moj stav je da se »bijelim listićima« ni na koji način ne izražava volja niti se utječe na političku scenu, osim u dijelu utvrđivanja cenzusa koji je potrebno da političke partije prijeđu. I pored svega, broj nevažećih listića na upravo provedenim izborima je zbilja značajan, iako više zabrinjava politička neosjetljivost građana, iskazana ovoga puta u izrazito malom odzivu.

HR: Kako ocjenjujete izborne rezultate DSHV-a i kako će se ovi izbori odraziti na položaj ovdašnjih Hrvata?

Pravilnom procjenom nadležnih tijela DSHV-a trenutačne političke situacije i pravovremenim koaliranjem, postignut je dobar rezultat osvajanjem mandata radi participacije u vlasti. Uvjerena sam da samostalnim nastupom DSHV-a na ovim izborima nikako ne bi mogao biti osvojen mandat u republičkoj skupštini, ali isto tako da bi na pojedinim lokalnim izborima osvojili čak i više mandata od broja dogovorenih koalicijskim sporazumima.

Obzirom na navedeno, Hrvati će imati svoje zastupnike na svim razinama koji na neki način mogu biti jamac ostvarivanja prava, s tendencijom proširenja postojećih, ali i uvođenja novih prava.

Zvonko Sarić

IZBORI U EU I SRBIJI

Utopija i/ili beznađe?

Uzme li se razmatrati bilo koji od izbornih rezultata u zemljama EU, te ih se uspoređi sa Srbijom, prije svega s obećanjima danim u dosad najskupljim predizbornoj kampanji, uočit će se veliki nesrazmjer u temama koje su dominirale ovdje i onim koje su odlučivale pobjednike i poražene na izborima u zemljama članicama EU. Sve to i ne bi čudilo da Srbija nije zemlja kandidat za članstvo u Uniji.

Piše: Vladan Čutura

Zbog okupiranosti domaćim izborima u Srbiji se, osim prenošenja rezultata izbora i pokojeg komentara, nije mnogo pratilo ono što se događalo proteklih mjesec dana diljem europskog kontinenta, preciznije u Europskoj Uniji, a vezano za parlamentarne izbore u Grčkoj, predsjedničke izbore u Francuskoj te izbore u, po broju stanovnika velikoj i gospodarski vrlo jakoj, zapadnonjemačkoj saveznoj pokrajini Nordrhein-Westfalen.

GRČKA, FRANCUSKA, NJEMAČKA I EUROPA

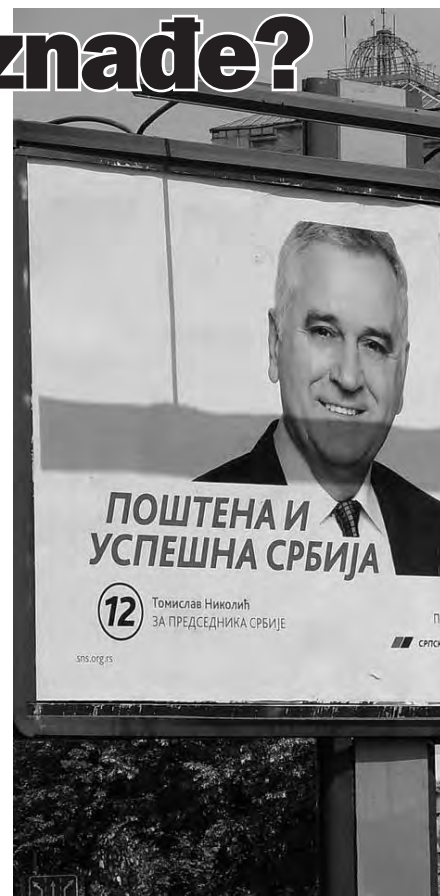
Dakle, u Grčkoj su glasači uskratili podršku strankama koje zagovaraju neoliberalnu politiku štednje (dosad vladajući PASOK i Nova demokracija), a radikalizacija tamošnje političke scene dovela je do situacije da vlast nije bilo moguće formirati te će se ponoviti parlamentarni izbori (17. lipnja). Sve ovo je odraz formalno-političkog smisla izbora, tj. oni koji su krivi za dosadašnje stanje se zaočilaze, što je rezultiralo radikalizacijom grčke političke scene – Syriza (koalicija 10-ak ljevičarskih stranaka) osvojila je gotovo 17 posto glasova, Komunistička partija preko 8 posto i, nažalost, neonacistička Zlatna zora gotovo 7 posto, te će po svemu sudeći ući u parlament prvi put nakon završetka vojne diktature u Grčkoj, 1974. godine. Syriza koja je, pojedinačno gledano, ostvarila naj-

bolji rezultat zalaže se, između ostalog, za revizija duga, reacionalizaciju infrastrukture, te uvođenje reda u javni sektor, ali ne otkazima.

U Francuskoj je novi predsjednik postao, nakon 20 godina, socijalist *Francois Holland* koji je pobjedu odnio zalaganjem za socijalnom dimenzijom državnog upravljanja. Novi je francuski predsjednik obećao i nova radna mjesta, što se danas u Europi doima kao »školski primjer« populizma, no prvo što je uradio smanjio je plaću sebi, ministrima i direktorima u državnim službama. Dakako, kritika *Sarkozyjeva* programa štednje zasigurno je mnoge Francuze ponukala da glasuju za njegov program povećanja državne potrošnje.

Rezultati izbora i u Francuskoj i u Grčkoj zasigurno su plod reakcije na sve diskreditiraniju politiku štednje koja je u službi oporavka krize u euro-zoni. No ono što je još zanimljivo jesu izbori u njemačkoj saveznoj pokrajini Nordrhein-Westfalen, održa-

»Nedavno završena predizborna kampanja stajala je 34 milijuna eura, gotovo sedam puta više od sume koje su stranke dobile za tu svrhu iz proračuna 5 milijuna«, ocijenjeno je na Konferenciji o monitoringu medija održanoj 17. svibnja, a prenosi poslovni portal Economy.

ni 18 mjeseci prije parlamentarnih izbora. U toj su utrci pobjedu odnijeli socijaldemokrati lijevog centra (skoro 40 posto glasova), a kršćanski demokrati premijerke *Angele Merkel* ostvarili su najlošiji rezultat u toj saveznoj pokrajini od Drugoga svjetskog rata. Tamošnja vođa socijaldemokrata *Hanelore Kraft* – baš kao i *Holland*, te kao i grčka *Syriza* – izlazak iz krize vidi u poticanju potrošnje i daljnjim ulaganjima kojih nema bez daljnjeg zaduživanja.

Angela je Merkel i dalje popularna u Njemačkoj, no poraz u jednoj od gospodarski najrazvijenijih njemačkih pokrajina sigurno joj je zadao težak udarac u trenutku kada u Europi jača otpor njezinom inzistiranju na fiskalnoj disciplini. Da takva vrsta otpora ne raste samo u demokratskoj izbornoj proceduri, nego i na ulicama diljem europskih gradova vidi se svakim danom sve većim i brojnijim prosvjedima – u posljednjim mjesec dana u Velikoj Britaniji, Rumunjskoj,

Sloveniji, Španjolskoj, Grčkoj, Belgiji, Mađarskoj, Italiji, Portugalu i Njemačkoj – koji su odgovor na izmjene zakona o radu, reforme mirovinskog sustava, daljnje privatizacije energetskih sektora i niz drugih neoliberalnih mjera, te inzistiranje na fiskalnom paktu, koje upravo najviše zagovara njemačka kancelarka Merkel.

LATINOAMERIČKA SRBIJA

U predizbornoj kampanji u Srbiji ništa od pobrojanog nije bilo predizborna tema, iako je zaključak da su centralno mjesto kampanje zauzimale gospodarske teme. Koliko su one bile daleko vođene od realnih problema vidi se iz popisa obećanja u vidu floskula – sigurna budućnost, bolji život, socijalna pravda, nova radna mjesta, veći izvoz, poštena i uspješna Srbija i sl. – koja su bila odredom popraćena gotovo nikakvim realnim objašnjenjima na koje načine se sve to smjera ostvariti.

U komentaru za »Hrvatsku riječ« slično mišljenje o ovoj temi dijeli i *Vesna Pešić*, bivša zastupnica u republičkom parlamentu. »Što se gospodarskih, a i drugih tema tiče, čovjek nije mogao zapamtiti ništa koliko je tu svega nabacano bilo. Ali, što je nedostajalo koncepciji ovih izbora – vraćam se na međunarodnu scenu, npr. problem izlaska iz krize u Francuskoj gdje je Holland rekao ne štednji, koja je osobito aktualna u tzv. južnim državama, nego poticanje potrošnje. Ovdje ne znam ni jesmo li imali otvoreno pitanje neoliberalizma i sl. Kod nas je deficit ideja jer mi nemamo mjesta gdje se raspravlja o problemima, pa tako nema ni izborne koncepcije. Apsurdno je i to da smo bili ujedinjeni 2000. godine protiv režima *Slobodana Miloševića*, čak 18 stranaka je bilo ujedinjeno, a da se iz toga nije izrodila ni lijeva, ni desna koalicija kao npr. u Hrvatskoj. Stvar nije samo u javnom prostoru medija, nego je problem što u strankama nema rasprava ni o

čemu, stranke su postale kalkulatorska poduzeća. Nema onoga zbog čega stranke postoje, a to je mobilizacija koncepcijskih ideja, npr. nema javnih rasprava o nekim zakonskim rješenjima, nema debate o tome što je vlada predložila i sl., nikada se u strankama ni o čemu ne raspravlja i kako onda da imamo nešto što ćemo birati, takvo stanje naprosto ne korespondira raspravama o krupnim pitanjima kao npr. problemi u EU. Mi smo nekada u Građanskom savezu satima i

Stopa nezaposlenosti glavni je problem za veći dio regije. Nezaposlenost u eurozoni iznosi 10,8 posto, a u EU 10,2 posto, što je još uvijek manje od polovine stope nezaposlenosti u Srbiji.

danima, ako treba, raspravljali o pojedinoj temi, danas toga nema, nema mjesta na kojima se raspravlja o bitnim pitanjima«, zaključuje Vesna Pešić.

Sadržajne stvari, bez obzira koja koalicija ili stranka bila u pitanju, pokrivala su se, uglavnom, proeuropskom orijentacijom. Nije se uopće raspravljalo o onome o čemu trenutačno čitava Europa raspravlja – u kojem smjeru treba ići gospodarski razvoj zemlje, koje europske mjere prihvatiti ili ne, eventualna kritika neoliberalnih mjera štednje, pa su se, očekivano, glasači orijentalirali prema osnovi – imam li dugo pamćenje, odnosno pamtim li ratove i kriminal iz '90-ih, ili nemam, odnosno želim li priznati izgradnju latinoameričkog modela demokratske diktature posljednjih 10-ak godina. Jednostavno, je li stranka manje »umivena« nego što bi trebala biti i tko je koliko pošten, a tko nije; programatski gotovo da nema razlike.

Još je jedno sigurno, da se u Srbiji neće događati grčki scenarij izbora, odnosno da se ne

može dogoditi da se ne sastavi nova vlada zbog dijametralno suprotnih stavova oko strategije gospodarskog oporavka i razvoja zemlje, jer su ovdje moguće sve vrste preslagivanja i koalicija, u gotovo nevjerojatno širokom spektru idejno-ideoloških kombinacija.

U Srbiji su ovi izbori, po tko zna koji put, pokazali recept kako se od politike radi spektakl potpomognut režimskim medijima, bez iole ozbiljnog socijalnog sadržaja. Građanke i građani Srbije nisu čuli nijednom riječju odnos »političkih elita« prema krizi osim da su svjesni iste (jer je ne osjećaju na svojoj koži) i da im je žao.

Ipak, u jedno se može biti siguran – u pomanjkanje znanja i volje da se angažira domaće izvore sredstava koji su jedini jamac održivog razvoja. Naravno, uslijedit će odmrzavanje aranžmana s MMF-om i pristajanje na uvjete koji će (sjetimo se Grčke) dodatno povećati nejednakosti i otežati položaj najsiriomašnjih u društvu. Drugim riječima Srbija će, ukoliko ne skrene s europskog puta, a da pri tom i dalje ne promišlja procese koji se tamo zbivaju, ostati zemlja nekvalificirane, izrabljene, jeftine i sve malobrojnije radne snage.

Što se europskoga puta tiče, jasno je svima da ni tu neće biti političkih pomaka, već da će Srbija gorko i teško ići ka EU, s tim da je upitno hoće li u desetljeće nakon pristupa Hrvatske uopće i doći do novih proširenja.

Kakogod, jedino zajedničko s Europom jest to da je ključan razlog ove nepodnošljive situacije deficit istinske demokracije, kako u ekonomiji, tako i u politici, iako je demokratska forma sačuvana jer izbori de facto jesu održani, ali u toj formi izostaje elementarni demokratski i svaki drugi sadržaj. Bez istog tog sadržaja, ostaje samo pitanje je li ovo bio tek izbor između utopije i beznađa?

ALPÁR LOSONCZ, FILOZOF

Nikad manje kritičkih analiza nego danas

Razgovarao: Davor Bašić Palković

*Nisu Dačić i socijalisti toliko dobri koliko su drugi neuvjerljivi **

Glede pitanja vojvođanske autonomije možemo

*očekivati nastavak postojeće situacije * Političke elite*

su zainteresirane za manjine tek toliko koliko je to

potrebno radi održavanja strukture moći

Vojvođanski filozof *Alpár Losoncz* jedan je od najvećih intelektualaca danas u Srbiji. Teme kojima se bavi su mnoge – od politike, preko multikulturalizma, do ljudskih i manjinskih prava, te je posebno zanimljiv sugovornik za jedan manjinski medij poput našega. Alpár Losoncz je redoviti profesor na Fakultetu tehničkih znanosti u Novom Sadu, na Katedri za društvene znanosti, a od 1991. predaje i u Segedinu. Od 2000. direktor je Centra za multikulturalnost i glavni urednik časopisa »Habitus«. Najznačajnije njegove knjige su: »Suverenitet, moć i kriza«, »Moć kao društveni događaj« i »Moderna na Kolonu«.

HR: Kako ocjenjujete rezultate parlamentarnih i predsjedničkih izbora u Srbiji?

Izbori su sve više nemisaoni, katkada s elementima farse. Pred biračima se pojavljuju teme koje imaju populistički

naboj ili, ako tako hoćete, dobivaju neobavezno populističko značenje. Evo nekih usputnih primjera: korupcija, zapošljavanje na partijskoj liniji, Europska Unija. Naravno, svatko bi želio živjeti u društvu gdje ima manje korupcije, gdje teče med i mlijeko. Tko bi mogao proturječiti tomu? No, ako vidite partiju koja se poziva na ove kriterije možete se kladiti u to da nema nikakvu ideju, da je potpuno prazna. To su slogani koji se mogu izreći bilo kada i u bilo koje vrijeme bez ikakvog rizika, a da ste pritom revnosno udovoljili nekim kriterijima društvene korektnosti. Daleko ozbiljnije pitanje koje svi naravno izbjegavaju: a zašto korupcija, zašto je ona strukturalni fenomen, a ne nešto što pada s neba? Umjesto gromoglasnih izliva protiv korupcije moralo bi se objasniti da mnogi ljudi opstaju samo na osnovi toga što bivaju dijelovi onoga što se zove funkcionalna korupci-

ja. Isto je i sa zapošljavanjem: umjesto praznog moraliziranja u pogledu partijskih obrazaca, zadatak je objasniti zašto je to način opstanka? Postoji li možda nešto strukturalno u ovom društvu što sustavno stvara nužnost takvog zapošljavanja? A odgovori su užasno slabi: neki ukazuju na zle namjere različitih aktera, neki pak kulturalistički na balkanske prilike. Ni jedno ni drugo ne vrijedi ništa. Isto je i s Europskom Unijom: svi primjećuju da je prašina uskovitlana, da se nešto krupno događa, da je cio koncept izložen ozbiljnom izazovu. Jedan odgovor je onaj poznati koji se raduje: najzad Europska Unija propada. Drugi odgovor kaže: zarad oportunisti ne smijete razmišljati. Shodno tomu, teme o korupciji, o partijskom zapošljavanju, kao i o Europskoj Uniji na navedeni način predstavljaju mogućnosti da ne govorite o ozbiljnim, odista strukturalnim stvarima. Zato je to populizam, i uzgred da spomenem, uspon socijali-

sta i Dačića barem dijelom se može objasniti time da su uskočili u ovo polje ispresjecano populističkim sadržajima. Nisu oni toliko dobri, koliko su drugi neuvjerljivi.

HR: Bavite se i pitanjem multikulturalizma. Kako biste opisali stanje u kojem se multikulturalizam nalazi danas u srbijanskom društvu, s posebnim osvrtom na vojvođanske prilike?

Vojvođanska situacija je još uvek interesantna, usprkos tome što se mijenjaju demografski odnosi, i smanjuje se supstrat multikulturalnosti. To nije konstelacija koja se bez daljnjeg može podrediti onome što se iskušava kao multikulturalnost u drugim krajevima svijeta, te ste ovdje primorani biti kreativni, na što naše elite nisu previše spremne. Zazirem od kulturalizma, što bi značilo da analizirate kulture pojedinih grupa, a da pritom zanemarujete druge društvene dinamike, naročito ekonomiju. Odvojiti

Alpár Losoncz rođen je 1958. u Temerinu. Redoviti je profesor na Fakultetu tehničkih znanosti u Novom Sadu, na Katedri za društvene znanosti, a od 1991. predaje i u Segedinu. Piše teorijske članke, filozofsku kritiku i eseje o književnosti. Objavljivao je u mnogim časopisima u Srbiji i u inostranstvu. Bio je član uredništva »Új Symposiona«, »Polja«, »Létünk« i drugih časopisa. Od 2000. direktor je Centra za multikulturalnost i glavni urednik časopisa »Habitus«. Najznačajnije njegove knjige su: »Suverenitet, moć i kriza«, »Moć kao društveni događaj« i »Moderna na Kolonu«.

Dobitnik je nekoliko nagrada, među ostalim, i nagrade »Koncz István« koju dodjeljuje Društvo književnika Vojvodine.

kulturu, sublimirati je u neku nebesnu sferu koja je očišćena od prljavih interesa, nemilosrdne logike, je jednostavno naivno, mada se mnogi zanose time. Dakle, kažem da je analiza multikulturalnosti bitna stvar za Vojvodinu, ona je bez toga ništa, nepostojeća stvar, ali ne vrijedi biti naivan i reduktivan i promatrati sve to kao puko pomaljanje kulturne dinamike, nego sve to treba smjestiti u okvire kompleksne analize, jer inače ignorirate ključne uvjete u kojima se dinamizira multikulturalizam.

HR: U predizbornim kampanjama neke od političkih stranaka doticale su se i pitanja vojvođanske autonomije. Bi li rezultati ovih izbora mogli utjecati na neke promjene glede ovog pitanja?

Postoje proturječne tendencije u svezi toga, i u ovom trenutku je teško procijeniti koja će prevagnuti u narednoj političkoj dinamici. No, ako mi se dozvoljava da prejudiciram, očekujem nastavak postojeće situacije, to jest, ne promjenu nego kontinuitet. Demokratska stranka koja će (možda) sastavljati vladu dobila je mnogo glasova na razini pokrajine, jedna regionalna stranka koja je bila u sklopu kompozicije vlasti u prethodnom periodu isto tako je dobila više glasova od onoga što sam ja očekivao, ali pritom nećemo zaboraviti da je uznapredovanje najočitije kod socijalista, a koji uspješno mogu blokirati svaku ozbiljniju ambiciju u pogledu pomicanja k većoj autonomiji pokrajine. Teško je vjerovati da će europske institucionalne strukture upriličivati intenzivniji pritisak u pogledu pokrajinske autonomije, a ne vjerujem da vladajuća stranka ima ozbiljne interese mijenjati političke okvire. Sve u svemu, ako bi došlo do mijenjanja nečega u vezi pokrajinske autonomije to bi se događalo samo zarad zacementiranja postojeće kompozicije vlasti, odnosno, paradoksalno rečeno, promijenilo bi se nešto u cilju

toga da sve ostane isto kao što je bilo.

HR: Političari često govore kako su ljudska i manjinska prava u Srbiji iznad europskih standarda. Slažete li se s takvom ocjenom, odnosno kako vidite odnos političkih elita prema manjinama?

Ako se tako govori onda se budi nostalgija u meni u odnosu na devedesete prošlog stoljeća. Nismo li tada nebrojeno puta čuli od tadašnjeg režima da su »ljudi« i »manjine« nezahvalni jer neopravdano uživaju višak prava u odnosu na normalne žitelje Europe? Da bi poslije 2000. došle mnoge međunarodne institucije dirigitirati modalitete donošenja prava i onda se vidjelo da su ovakve priče ništa drugo do presipanje šupljeg u prazno. Uostalom izraz »višak prava« je nadasve proturječan: ako netko ima višak prava, onda neki drugi imaju manjak prava, samo pitajmo se tko bi to mogao biti? Možda bi netko mogao pomisliti kako je u cijeloj priči država neka žrtva u smislu toga da građani, koji eto uživaju previše prava, neprestano je bombardiraju s neopravdanim zahtjevima. No, iskustvo je drukčije: današnja država se gubi u ekscesima kažnjavanja, ona praktički i ne radi ništa drugo do kažnjava, a ne stvara mogućnosti. Jednom riječju, teza o višku prava je naprosto apsurdna, štoviše, iritirajuća. U pogledu manjina, političke elite su zainteresirane toliko da osiguraju zadatke u vezi političke tehnologije, katkada i reprezentacije, neće se previše naprezati tek toliko koliko je to potrebno radi održavanja strukture moći. Tisuću puta bih razmotrio u sebi da inzistiram na tomu kako su nacionalne različitosti vrijednosti po sebi, jer bih riskirao da ispadnem smiješan.

HR: S obzirom na sveukupne okolnosti, koja bi, prema Vašem mišljenju, trebala biti uloga i mjesto intelektualca danas u Srbiji?

Iz sociologizirajuće perspektive odgovor na ovo pitanje je da postoje različite intelektualne pozicije. Ne možete homogenizirati ljude koji realiziraju intelektualne zadatke svakodnevnice, i intelektualce koji umuju javno, prema starim kriterijima prosvjetiteljstva, raspravljaju o zajedničkim stvarima. Oni prvi odgovaraju nekim profesionalnim zadacima i njihov učinak se mjeri prema tomu rješavaju li neke društvene probleme u okviru zadanih okvira. Bez njih, dakako, društvo ne funkcionira, te se oni ne smiju potcjenjivati. No, vi vjerojatno pitate za ove druge koji se tradicionalno vezuju za određene angažmane, vrijednosne obrasce. Teško mi je govoriti o ovome uopćeno, a glede nekih

Veoma dobro poznajem društvene okolnosti, strukturu vlasti i moći u Srbiji koje ne pogoduju upriličavanju kritičke misli. Meni se čini da poznavajući nekoliko desetljeća ovo društvo nikada nije bilo toliko malo kritičkih analiza kao danas.

zajedničkih zadataka intelektualaca, jer je ovaj tip intelektualaca tipičan pojedinac, to jest akter koji nastupa na osnovi pojedinačnog odvajanja društvenog rizika. Postoji, dakle, problem uopćavanja u smislu zadataka za intelektualce. I, ne mogu o ovomu govoriti bez osobnih primjesa: socijalizirao sam se u takvim sredinama i u takvim okolnostima gdje se smatralo da intelektualac, mukotrпно, teško, riskira mnogo toga, ali razvija kritiku. Pritom, to što vam mašu s nekim programima koji vas vode u Eden Europske Unije nije razlog odustati od kritike. To je ono što mi kaže sjećanje i uvjerenje, te mi vjerojatno možete reći da sam krajnje nerealan. Shodno tomu, moj problem je da se nisam uspio prilagoditi novim okolnostima s obzirom na moje odrastanje od prije

nekoliko desetljeća: ako želim biti iskren još uvijek mislim da bi ovaj intelektualac trebao biti dovoljno skeptičan i kritičan prema svakoj, pa i eventualno najboljoj vlasti, mada ovo posljednje nitko neće naljepiti na postojeću vlast. Naravno, tisuću puta sam vidio da oni koji se deklariraju kao kritičari veoma brzo pokleknu, jer postoje glasovi koji vas zavode, kao što su različite nagrade, društvena priznanja. Uostalom, kritičare nijedan režim ne voli, eventualno ih podnosi, pitanje s kojim dozama. Veoma dobro poznajem društvene okolnosti, strukturu vlasti i moći u Srbiji koje ne pogoduju upriličavanju kritičke misli, meni se čini da poznavajući nekoliko desetljeća ovo društvo nikada nije bilo toliko malo kritičkih analiza kao danas. Intelektualno to jest interesantno, jer navodno sve možete reći. Pada mi napamet jedna stara priča: humorista koji je prebjegao iz Istočne Njemačke u Zapadnu Njemačku pitali su novinari što misli. On veli ovako: u socijalizmu možete govoriti, ali ćete kad-tad dospjeti u zatvor. U kapitalizmu možete pričati koliko hoćete, samo čemu i komu? Upravo je to pitanje svih pitanja: čemu? Nijedan intelektualac ne može pobjeći od ovog pitanja. Može se opravdati ideološki nedostatak kritike u nas s ukazivanjem da imamo preče zadaće, da guramo kola k Europskoj Uniji, te je kritika luksuz. Jedino što ćete onda odbaciti tradiciju Europe, a bez koje se ona nikada ne može razumjeti. Napokon: kako očekivati kritiku od onih koji su vođeni strahom da će biti nezaposleni? Koji su gonjeni strahom da ako nešto kažu više neće biti sklonjeni politički kao nekada, nego ekonomski, pozivanjem na nužnosti ekonomije? Nemojte zaboraviti, strah je užasno bitan moment u cijeloj priči, a intelektualci su mnogo više podložni strahu nego svi ostali, jer vide kako stvari funkcioniraju, zato su i toliko ranjivi, ranjiviji nego ikad.

»NOĆ MUZEJA« U TAVANKUTU

Utkani u slike uspomena i sjećanja

Na izložbama poput ove razmjenjuju se među ljudima ideje, poruke, emocije, prenosi se nasljeđe i tradicija, čuva se identitet bačkih Hrvata, a i značajna je uloga u vjerskim i pučkim svečanostima poput Dužijance, rekla je Jasminka Dulić

Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame i Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Tavankuta priredili su u subotu »Noć muzeja« koja je bila ispunjena bogatim programom i brojnim posjetiteljima iz zemlje i inozemstva.

Budući da se ove godine navršava pola stoljeća od izrade prve slike od slame, »Noć muzeja« bila je prilika za prirediti izložbu najstarijih slika od slame, nastalih u proteklih pedeset godina. Na izložbi se mogla vidjeti i prva slika izrađena od slame »Rit«,

ciju, pa i valorizaciju od strane struke, te da, osim primarne odnosno stvaralačke umjetnost naive u tehnici slame predstavlja cjeloviti kulturni fenomen:

»Umjetnost u tehnici slame ima funkciju komunikacije i interakcije, jer na izložbama poput ove, razmjenjuju se među ljudima ideje, poruke, emocije. Također ima funkciju prenošenja nasljeđa i tradicije, potom očuvanja identiteta bačkih Hrvata, te značajnu ulogu u vjerskim i pučkim svečanostima poput Dužijance. Sa spomenutim funkcijama, vezana je i informativna uloga sli-

zahvaljujući svim spomenutim aspektima ovaj specifični likovni izraz i slike »zlatnog sjaja«, od svojih prapočetaka do danas i dalje privlače veliku pozornost.

Brojnim posjetiteljima »Noći muzeja« u Tavankutu, prigodnim se riječima obratio i predsjednik HKPD-a »Matija Gubec« *Ladislav Suknović* koji je naglasio da se zajedničkim radom članova ovoga Društva puno toga postiglo u proteklome razdoblju:

»Mi koji u rukama budućnosti nosimo ovu vrednotu naše opstojnosti, odrastanja i prepoznatljivosti o Tavankutu u kojemu smo rođeni govorimo s puno ponosa i poštovanja. Svi naši članovi, njihove priče i životi, utkani su u ove predivne slike uspomena i sjećanja na jedno proteklo vrijeme. Tavankut raspolaže timom koji ima viziju, ideje i snagu, te uz najmanju potporu ostvaruje značajne projekte, što je, među ostalim, rezultiralo i postavljanjem Tavankuta na turističku mapu, te prestižnim priznanjem od strane predsjednika Republike Hrvatske«.

rane namijenjene različitim skupovima i gastronomsku ponudu lokalnih specijaliteta. Tavankut tako sada u sklopu svoje turističke ponude ima na raspolaganju i smještajne kapacitete od deset ležajeva, a turistima će biti osigurana i gastronomska ponuda, u okviru koje će moći kušati neka od tradicionalnih jela ovoga podneblja.

Renovirane prostorije svečano je, presijecanjem vrpce, otvorio pokrajinski tajnik za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova *Miroslav Vasin*, koji je drugu godinu zaredom prisustvovao »Noći muzeja« u Tavankutu, budući da mu je, kako je rekao, zadovoljstvo pratiti rad HKPD-a »Matija Gubec«:

»Kada netko po drugi put istim povodom dođe u ovakvu ljepotu, to je samo dokaz da mu je prvi put bilo prekrasno. Prošle godine sam se obradovao kada sam dobio poziv, a ove godine sam ga željno iščekivao i on je, na moju veliku sreću, stigao. 'Noć muzeja' u Tavankutu predstavlja jedan od vrhunaca ove prelijepe manifestacije. Osobito sam sretan što se još jednom, ovdje u Tavankutu imam priliku uvjeriti kolika je snaga stvaralaš-

Program, izložba, otvorenje prostorija

autorice *Ane Milodanović*, koja je prvi put izložena upravo na izložbi u Tavankutu, u ožujku 1962. godine.

AFIRMACIJA I VALORIZACIJA OD STRANE STRUKE

Izložbu slika otvorila je glavna i odgovorna urednica NIU »Hrvatska riječ« *Jasminka Dulić*, koja je tom prigodom istaknula da je tijekom godina umjetnost slamarki doživjela svoju afir-

ma i predmeta od slame koji nas ovim specifičnim likovnim izrazom obavještavaju o stvarnom i sanjanom životu ljudi s bačke ravnice. Osim toga, putem likovnih kolonija provlači se i odgojno-obrazovna funkcija kroz prenošenje novih znanja i vještina na sve dobne skupine. Na koncu treba također spomenuti i ne manje važnu funkciju ispunjavanja slobodnog vremena i kultiviranja ljudske svakidašnjice«, navela je Jasminka Dulić i dodala da

OTVORENJE OBNOVLJENIH PROSTORIJA

U tavankutoj »Noći muzeja« također je upriličeno i svečano otvorenje obnovljenih prostorija Galerije, koje su dar bivšeg predsjednika ovoga Društva *Branka Horvata*. Naime, u sklopu »Gupčevih« prostorija, u kojima se trenutačno nalazi Galerija slika od slame, suvenirnica, te depo i ured HKPD-a, okončani su radovi na uređenju soba za smještaj gostiju, te višenamjenske dvo-

Gosti i domaćini su uživali u priređenom programu

ZA NOĆ MUZEJA U PETROVARADINU OTVORENA IZLOŽBA BORISA LJUBIČIĆA

New look Croatia u kući bana Jelačića

On nije samo dizajner, on je vizualni umjetnik, nezaobilazna figura kada se govori o dizajnu u Europi, kazao je Darko Vuković

U Noći muzeja, manifestaciji koja je održana deveti put zaredom, u subotu je 19. svibnja u Petrovaradinu, u rodnoj kući bana Jelačića, otvorena izložba New Look Croatia, međunarodno poznatog i priznatog hrvatskog dizajnera *Borisa Ljubičića*. Ovom je izložbom Ljubičić predstavio svoj dugogodišnji projekt razvitka vizualnog identiteta Republike Hrvatske.

Otvarajući izložbu, generalna konzulica Generalnog konzulata RH u Subotici, *Ljerka Alajbeg* istaknula je vrijednost i značaj izložbe i samog autora. »Boris Ljubičić izlagao je diljem svijeta i nije bilo značajnije nagrade u dizajnu koju nije dobio, a isto tako nema udžbenika iz područja dizajna gdje on nije spomenut. Nama je vrlo zanimljiv ne samo zbog toga što je dizajnirao New Look Croatia nego je dizajnirao i hrvatski identitetski kod. Riječ je o svestranom umjetniku, a ono što radi svakako spada u red posebnosti«, istaknula je konzulica.

Govoreći o svojoj izložbenoj postavci, biti i svrši svog rada autor je naglasio kako na izložbi nije prikazano sve ono što Hrvatska ima nego ono što bi mogla, trebala i imat će. »Ova izložba ima 30 panoa na engleskom jeziku i njome testiram širu

Otvorenje izložbe

javnost, prije svega u Europi, ali i upoznajem Europu s Hrvatskom, tako da u izložbi ima situacija koje ne nose isključivo dizajnerski pečat«, kazao je Ljubičić. Kao svoj najvažniji rad izdvojio je jedan koji oslikava hrvatski identitet, a kao najzanimljiviji izdvojio je rad Nova baščanska ploča koja prikazuje odnos povijesti i suvremenosti.

Ovom prigodom, konzulica savjetnica *Vesna Njikoš Pečkaj* naglasila je kako je »Generalnom konzulatu od iznimne važnosti što smo nazočni u ovoj noći i na ovoj manifestaciji, s obzirom da naši kulturni projekti trebaju biti upravo na ovom mjestu, u rodnoj kući našeg bana, u trenutku kada se ona konačno obnavlja. Ovo je dobar znak, ne samo prema ovdašnjoj kulturnoj javnosti kojoj i poklanjamo ovu izložbu, nego i prema našoj hrvatskoj zajednici koja bi treba-

la podržavati kulturne projekte kao što je ovaj, a koji pridonose kulturnim i bilateralnim odnosima dviju zemalja. Bez hrvatske zajednice u Srbiji i Vojvodini sve je ovo nezamislivo. Nama je izuzetno važno i mi i radimo ovakve kulturne projekte kako bismo promovirali i našu hrvatsku zajednicu, to se vidi i iz toga što veliki broj naših kulturnih projekata, pa i ovaj, radimo u suradnji sa Zavodom za kulturu voždovanskih Hrvata«.

Otvorenju je nazočio i član IO HNV-a, zadužen za kulturu, *Andrej Španović*. »Izložba Borisa Ljubičića ovdje u Petrovaradinu predstavlja novi iskorak u odnosu između Hrvatske i Srbije. Vjerujem kako je ovo put da i umjetnici iz Srbije izlažu u Hrvatskoj što vodi k suživotu u Europskoj Uniji. Ono što me čudi jest to da nijedna udruga iz Petrovaradina, Novog Sada

ili Rume večeras nije ovdje. Ova izložba ima prostora da se jednog dana pojavi i u drugim mjestima u Srijemu«, rekao je Španović.

Govoreći o kolegi i izložbi *Darko Vuković*, profesor na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu, rekao je kako je »nesumnjivo da su rad i stvarateljstvo Borisa Ljubičića nešto što je najautentičnije na dizajnerskoj sceni bivše Jugoslavije. Ukoliko stavimo po strani sve reference koje ga čine slavnim dizajnerom, sve izložbe i nagrade, stavio bih ga u koncept kome je uvijek težio, a to je istraživački dizajn, istraživačka umjetnost. On nije samo dizajner, on je vizualni umjetnik, nezaobilazna figura kada se govori o dizajnu u Europi. On se ne zadovoljava nečim što je površno i dovodi do brzog rezultata«.

Otvorenje izložbe pratili su i zvuci Mediterana, u izvedbama istarske klape »Volosko«. Otvorenju su, osim velikog broja posjetitelja, nazočili i *Zlatko Načev*, dopredsjednik HNV-a, te članica IO HNV-a zadužena za informiranje, *Ankica Jukić Mandić*. Izložbu su organizirali Generalni konzulat RH u Subotici, Ministarstvo vanjskih poslova i »Istra nova« doo.

Mila Horvat

tva slamarki i koliko je ljubavi utkano u djela koja nas podsjećaju na to kako je nekada bilo. To je vrlo bitno, jer tko ne zna kako je bilo, ne zna ni što bi u budućnosti trebalo biti«, rekao je Vasin koji je u čast otvorenja

novih prostorija, predsjedniku Društva *Ladislavu Suknoviću* uručio LCD televizor.

Tijekom »Noći muzeja« priređen je i kulturno-glazbeni program, u kojemu su nastupili članovi Folklorne i Tamburaške sekcije HKPD-a »Matija Gubec«, kao i njihovi gosti iz Udruge umirovljenika, članovi Njemačkog zbora »Regenbogen« i Zbora »Adagio«.

Na koncu večeri uslijedile su i tri modne revije. Na prvoj je predstavljena narodna nošnja Vukovarsko-srijemske županije, koju su pokazale gošće iz Republike Hrvatske, a potom je uslijedila revija koju je priredio *Ivica*

Dulić, prikazavši staru bunjevačku nošnju u kojoj su prošetali »Gupčevi« članovi. Treća revija pronijela je kroz »Noć muzeja« dah suvremenosti, koju je u nju svojim modelima utkala dizajnerica *Sanda Benčik* iz Tavankuta, inspirirana upravo, kako kaže, detaljima stare bunjevačke nošnje, točnije šlinga.

»Naziv revije je 'Tragovi prošlosti', a moja vječna inspiracija je bijeli šling. Modeli su za ovu reviju rađeni od platna i nekih sintetičkih materijala, po formi su različiti, ali im je zajednička poveznica upravo šling. Ulogu manekenki i manekena i ovaj su put imali moji

prijatelji koji se uvijek rado odazivaju ovakvim pozivima.«

Prvu svoju reviju *Sanda* je imala prije točno godinu dana, također u »Noći muzeja« u Tavankutu, otkada je uslijedilo još nekoliko revija u Subotici, Bačkom Bregu, te na »Vinkovačkim jesenima«, a unikatni modeli s ručnim vezom ove mlade tavančutske dizajnerice, zahvaljujući spoju tradicije i suvremenih modnih trendova, sve više izazivaju pozornost, poglavito među mladima koji žele bar jednu takvu odjevnju kombinaciju imati u svojem ormaru, kako za svečane, tako i za svakodnevne prigode.

Marija Matković

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU (IX. DIO)

Zbližavanje hrvatskoga i ugarskog kraljevstva (I.)

Piše: dr. Zsombor Szabó

Nesumnjivo je na našim prostorima najstarije kraljevstvo hrvatsko. Kada se knez *Tomislav (Trpimirović)* oslobodio utjecaja Bizanta, ali i Franaka, oko 925. godine je okrunjen za kralja – u jednom pismu papa *Ivan X.* naziva ga *rex Chroatorum* (kralj Hrvatske). »Premda ne postoje nepobitni dokazi za to kada i gdje je točno okrunjen, ipak je u hrvatskoj historiografiji prihvaćeno mišljenje da je Hrvatska tada postala kraljevstvom, što je priznao i papa.«¹ Ugarska je kasnije, oko 1000. godine, službeno postala kraljevina, kada je okrunjen *István I. (Stjepan)* za kralja Ugarske, a Raška (*Rascia*) je tek 1217. godine postala kraljevinom, kada papa *Honorije III.* šalje krunu velikom županu *Stefanu Nemanji* koji tada postaje *Stefan Prvovjenčani*.

U Hrvatskoj je kraljevini iza kralja najvišu poziciju imao ban (riječ potječe od avarske riječi *bajan* = velikodostojnik). Banovi su često bili i suvladari s kraljem. Značajni činitelji vlasti su bili župani, koji su stajali na čelu pojedinih porodica i bili su vladari na određenom teritoriju. Tradicionalno se spominju 12 župana, iz njihovih redova su potjecali pojedini hrvatski »narodni« kraljevi, a kasnije i hrvatsko visoko plemstvo.

USPON HRVATSKOG KRALJEVSTVA

Poštovane čitatelje ne želimo previše opterećivati nedaćama novonastalog hrvatskog kraljevstva, jer nema dovoljno pisanih izvora, a i postojeći su često kontradiktorni. Cilj ovog feljtona je u samo kratkim crtama opisati povijesno okruženje tih vremena. Ukratko, doba od Tomislavove krunidbe do kraja XII. stoljeća karakterizira borba s Bizantom i Venecijom oko

¹Ladislav Heka, nav. djelo, str.18.

Hrvatski kralj ili Isus 11. stoljeće Split

nekadašnje rimske provincije Dalmacije i dalmatinskih gradova, prije svega Zadra i Splita. U nekim vremenskim razdobljima Bizant je jako oslabio, što je omogućilo hrvatskim kraljevima da Dalmaciju i njezine gradove stave pod svoj utjecaj. Tako je *Krešimir IV.* bio prvi kralj koji je upotrijebio titulu *rex Croatorum et Dalmatinorum* u drugoj polovici XI. stoljeća. Posljednje godine svog kraljevanja *Krešimir* je morao podijeliti s banom *Zvonimiro*m, koji ga je i naslijedio na prijestolju (Dmitar *Zvonimir* vladao je od 1075. do 1089. godine).²

²Sokcsevičs Dénes: Horvátország, a 7. századtól napjainkig. Mundus

Fragment s Trpimirovim natpisom

Zvonimir je još kao ban pozvao upomoć ugarskog kralja *Salamona* i prinčeve *Lászla (Ladislav)* i *Bélu (Bela)* kada je hrvatsko kraljevstvo došlo u sukob s *Ulrichom*, karantanskim markgrofom, oko istočne Istre i Kvarnerskih otoka. Ugarska vojska je došla i povratila otete teritorije hrvatskog kralja *Krešimira IV.* Zašto je hrvatski ban, a ne kralj pozvao ugarskog kralja

upomoć i zašto je on s prinčevima pohitao upomoć Hrvatima, tj. *Zvonimiru*? Odgovor je jednostavan: *Zvonimirova* žena, lijepa *Jelena (Ilona)*, bila je ugarska princeza, kći kralja *Béle I.* – znači, bio je zet mađarskog kralja i šurjak kasnijih kraljeva *Geze* i *Lászla*.

POČETAK DINASTIČKIH VEZA

Ladislav Heka je iznio interesantnu tezu, pozivajući se na jedan članak ugarskog povjesničara *Gyule Kristóa*. »Početak ugarsko-hrvatskih veza pokrivaju gusti oblaci (...) jedno kasnije izvješće spominje da je *Emerik (Imre)*, sin *Stjepana I.* bio zaručen za kćer hrvatskog kralja *Krešimira*. Premda mađarska historiografija ovu verziju ne drži vjerodostojnom, nego daje prednost teoriji po kojoj je mađarskom kraljeviću za zaručnicu bila izabrana bizantska ili poljska kraljevna, ipak se na temelju povijesnih okolnosti vjerojatnim čini da je njegova izabranica potjecala upravo iz hrvatske kraljevske kuće. Do zaruka, odnosno braka je došlo 1020.-ih godina, kada je na hrvatskom prijestolju uistinu sjedio jedan *Krešimir*, i to *Krešimir III.* (997. – 1030.)«, piše *Ladislav Heka*, pozivajući se na *Kristóa* i napominje »no, narečena teorija prof. *Kriste* nije dokazana, jer je profesor umro nedugo nakon njezina objavljivanja«. ³ Znači, zasad nam ostaje sigurna veza (tada još bana) *Dmitra Zvonimira*, koji je na krunidbi kralja *Salamona* 1063. godine u Pečuhu, predstavljao kralja Hrvatske, kao drugog u hijerarhiji, odmah iza kralja. Na toj krunidbi je zaručio *Jelenu (Ilonu)*, stariju sestru, i tada još princa *Lászla*. Kasnije su i *Zvonimir* i *László* postali kraljevi, no to je tema sljedećeg nastavka.

³ Ladislav Heka, nav. djelo str. 21-22

Zemunica za domaću živinu – Lagunica

Valjda se po ugledu na lagunice još i danas mogu vidit u korlatu staje za zimovanje marve na salašima sa manjkavim mistom u volarici

Za konje, marvu i svinje pravile su se obaške zemunice, lagunice najčešće što bliže paši ili mlaki dola. Lagunice su ukopane u padine strmice grede prema ravni doljače. Sprid(a) je ispušt dilomice natkriven obično trščanim krovom na dvi vode. Josag se u nju sklanjo od ladnoće, sniga, kiše i jake žege. U njoj su bile i jaslje za zrnatu ranu (hranu) i piću (kabastu hranu). Lagunice su salašari imali još i početkom XX. vika, a po di koja zapuštena sačuvana je i do posli II. svickog rata.

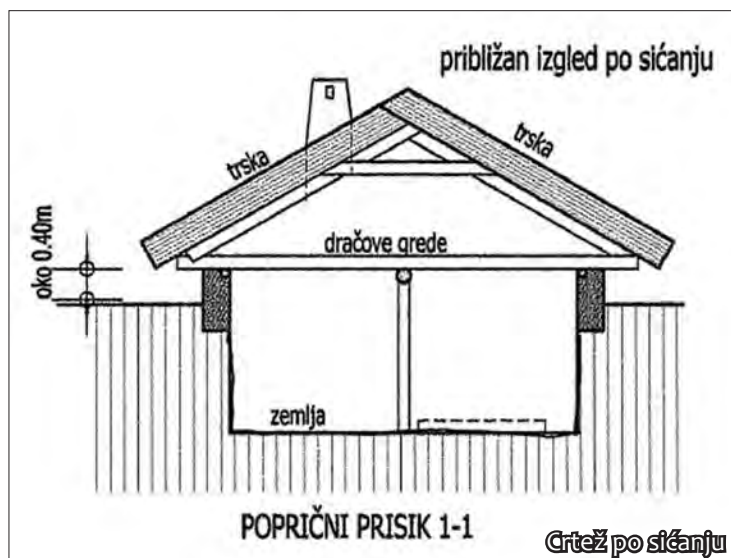
Ako su konji i marva zimovali u lagunici, svezani su za jaslje, a sa spoljašnje strane su zakriljeni uvis naslaganim đubretom, sa otvorom za ulaz. Valjda se po ugledu na lagunice još i danas mogu vidit u korlatu staje za zimovanje marve na salašima sa manjkavim mistom u volarici (na priliku: salaš *Jakova Vojnića Purčara* na Verušiću). Kadgod su u takoj staji najviše zimovali podolci (rasa goveda), u tridesetim godinama na salašu *Dene Stantića Šilara* u Maloj Bosni, a danas tih staja je na više salaša za junice, krave koje su zasušile (ne mužu se) i najviše za bičiče koji se goje (tove).

Etnolog *Valéria Beszédes* svidoči da je početkom osamdeseti godina XX. vika na salašima đurđinske pustare vidila ovake staje. (v. Beszédes V. - Emberek és otthonok, Életjel - 1994.).

Đurđinar *Veco Jaramazović* pokazao mi je mista di su u Đurđinu, bile lagunice koji se on sića iz svog ditinjstva, a 90-ih godina XX. vika bile su još u životu. Jedna je bila na njevom salašu, a druga na salašu *Jose Tumbasa Loketića*. Ova, potonja, bila je u Đurđinu blizu Purgle kod Mukićeve

škule, a malo dalje od nje bila je i Jaramazovićeva lagunica. Salaš njim je bio dobrim dalje, pa da ne tiraje marvu tamo-vamo, za nju su ukopali lagunicu, vatrom opalili stranice, umazali mazom i napravili

s tri strane trskom ograđene i pokrivene šupe s korlatom blizo zemunice. Ovcama je zimi najvažnije da su zakriljene od padavina i vitra s gornjaka, a da otpočivaje i jagnje se na suvoj stelji.

staju – volaricu s korlatom. Tamo di nije bilo jaslja, nuz zid je iskopan uski jarak dubok oko po metera, koji je marvu držo dalje od stranica i čuvo da ih marva rogovima ne izgrebe. Nuz lagunicu je iskopan bunar s đermom i dugačkim alovom iskopanim (izdubljenim) iz debila jablana.

Ovce se nisu držale u lagunicama. Za nji su napravili

Od krupnog josaga najmanje su odranjivali svinje, koji su bili zatvoreni noćom i kad je napado snig. Lagunica za nji bila je mala, a zimi dobro zakriljena od padavina i ladnoće.

Ima di se za josag pravila šupa od drveni okrugljača ograđena korlatom i pokrivena trskom. Većinom su stranice šupe ogradili trskom, a da je

živina na ošteti i izađe napo-lje, trska se iznutra opkopavala uskim jarkom dubokim oko dva ašova (oko 50 cm.).

PUTRIJA

Putrija je čeljacka nastamba, karika u lancu od zemunice do salaša. Ona je bila dilom ukopana u zemlju, oko podrug metera. Jama je bila udešena kao zemunica, a nad zemljom je počela nalikovat zgradi. Jama je bila nadzidana zidićom od najmanje pet-šest redi cigalja na zemlji, ali s temeljom u zemlji. U krovu su gredice pričvršćene na vinčance na zidićima, a na nji su se namistili rogovi koji su se sastavljali s krajovima gredica namišćeni popriko na vinčance. Gredice su odozdol bile potpačene na više mista ukopanim stupovima. Rogovi su med sobom povezani pajantama, digdi pokrivene trskom kao tavanac i ukoso žiokama priko koji je pokrov od dvovodne trske. Posnopica (trska) za rogove i pajante svezivala se pletenicama od rogoze ili dračove like (nit iz vezivnog sloja kore sa stablom). Strija je natkurila zid oko po metera.

Zabati na putriji bili su od trske, s obadvi strane umazani blatom, a katkad i izidani od valjaka ili cigalja. Vrata su umišćena u pročelju, ragasto je od otesani drveni okrugljača, dok je krilo vrata bilo od dasaka. Caklo, uokvireno u drvenu ramu umećano je u začeljni zabat i ta pendžerica pružala je unutra oskudno svitlo. U putrija je bilo više komocije, pa su nuz čeljacku odaju počeli praviti i staje za domaću živinu, ali s obaškim ulazom, s druge strane od ulaza u čeljacku odaju (v. Beszédes V. - Emberek és otthonok, Életjel - 1994.).

SA ROGLJA

Prolična lapa

U subatičkom ataru u gredavim (valovitim) zemljama (Đurđin, Žednik, Pavlovac i dr.) posli topljenja sniga i katkad obilni prolični kiša, sjednale su se vode ispod zemlje i voda od padavina u lapu. U takoj doljači posijanu litinu ugušila je voda. Čim je zemlja promanila (prosušila) uzorali su je i posijali muvariku (vrsta krme). Muvarika je za oko od tri miseca sazrijala, pokosili su je i osušili na sino. S njom su ranili konje.

Otkad su isušeni dolovi, ritko kad se mogu vidit prolične lape, a i konja je malo, pa jedva ko sije muvariku koja polagano pada u zaborav.

POTPISAN SPORAZUM O SURADNJI IZMEĐU SINDIKATA OBRAZOVANJA VOJVODINE, MAĐARSKJE I RUMUNJSKE

Nije sve dobro u EU

Suradnja će se očitovati kroz razmjenu iskustava, edukativne seminare, sportske susrete između nastavnika i učenika triju zemalja

Sindikati zaposlenih u obrazovanju, znanosti i kulturi Vojvodine te Regionalni sindikat zaposlenih u visokom obrazovanju Mađarske i CNSLR Fratia sindikat zone Hunderoara u Rumunjskoj prošloga tjedna potpisali su u Subotici Sporazum o suradnji. Ovaj trojni sporazum nastavak je višegodišnje suradnje koja je prethodno obilježena potpisivanjem pojedinačnih sporazuma vojvođanskog sindikata krajem kolovoza prošle godine s kolegama iz Mađarske, a potom siječnja ove godine s rumunjskim sindikatima, a pridonijet će zajedničkim sudjelovanjem na projektima Euroregije Dunav-Kris-Moris-Tisa, objašnjava *Đurđica Crvenko*, predsjednica Sindikata zaposlenih u obrazovanju, znanosti i kulturi Vojvodine, ali i razmjeni iskustava i informacija.

»Primjerice, neke promjene su se već dogodile u Rumunjskoj, sada slijede u Mađarskoj, a i nas čekaju, te kroz razmjenu informacija možda dođemo zajednički do nekog najboljeg rješenja o tomu kako se izboriti za zaposlene i njihova prava. Očekujemo da će kod nas u obrazovanju doći do racionalizacije, te nam je stoga važna razmjena iskustava s kolegama u susjednim državama. Kada je riječ o reformi obrazovanja, Sindikat se slaže sa stavom Nacionalnog savjeta i Konferencije sveučilišta da nika-ko ne mogu biti u istoj ravni privatni fakulteti i studenti s državnim. Potom, mi jesmo za to da se uradi reforma, ali svakako bi najprije trebalo vidjeti kakvo je doista postojeće stanje kadrova,

broja djece, zašto proizvodimo zanimanja koja nam uopće nisu potrebna. Činjenica je da ima manje djece u školama, uskoro će početi financiranje škola po učeniku, a to su naznake da će doći do racionalizacije, stoga pokušavamo saznati nešto unaprijed i kako su slične probleme riješili u susjednim državama«, kaže *Đurđica Crvenko*.

U Mađarskoj je ove godine u tijeku reforma cjelokupnog obrazovanja, i kako kaže predsjednik Regionalnog sindikata zaposlenih u visokom obrazovanju Mađarske *Mihály Veres* sindikat ima velikih problema. »Što će reforma donijeti i kakve će biti posljedice tek ćemo vidjeti, sada smo u analizama, najesen u rujnu očekujemo donošenje zakona i tada ćemo vidjeti konkretno s kakvim problemima se susrećemo«, kaže *Veres*. On kaže da će jedan od prioriteta programa, nakon potpisivanja trojnog sporazuma, biti sagledavanje gdje se kakvi problemi javljaju, ali i učenje na međusobnim pogreškama i potpomaganje. »Skopili smo sporazum koji se odnosi na suradnju u sindikalnom radu, sportskim aktivnostima i kulturnim programima. Prilikom našeg prvog susreta upoznali smo se sa strukturom obrazovanja u državama, a sljedeći naš korak su konkretni problemi«.

Sindikati obrazovanja su veoma jaki u Vojvodini, Mađarskoj i Rumunjskoj, ističe *Lacramiora Bolca*, predsjednica CNSLR Fratia sindikata zone Hunderoara u Rumunjskoj, imaju veliki broj članova i slične sustave i zakone u tom području. »U sustavu Eu-

ropske Unije nije sve dobro, stoga trebamo unaprijed znati što nas čeka, raditi selekciju i uzeti samo ono što nam odgovara. Primjerice, iz EU su nam došle drukčije metode rada – metoda Step by step i Waldorf metoda, koje nisu primjenjive za svakog učenika, dobre su za prosječne, ali daroviti učenici ne mogu uz njih napredovati. Dakako da ćemo ta iskustva prenijeti našim kolegama u Srbiji, i to je samo jedan element naše suradnje koja će se očitovati i kroz edukativne seminare, sportske susrete između nastavnika i učenika triju zemalja. Naš sindikat ima jako puno partnerstava s brojnim sindikatima iz EU, dugo godina surađujem sa sindikatima iz Mađarske jer predstavljam konfederaciju sindikata i jako sam sretna što se pod tim kišobranom međunarodne suradnje u okviru Euroregije DKMT sada otvara i ova nova suradnja«, kaže *Lacramiora Bolca*.

Na pitanje na koji način je sindikat danas reprezent nezadovoljnih radnika koji prosvjeduju na ulicama brojnih gradova Europe i svijeta, *Lacramiora Bolca* smatra da je u ovom trenutku najvažnije zadržati stečena prava radnika, jer se iz dana u dan ta sindikalna prava smanjuju. »Cijele zime smo prosvjedovali jer povlačenjem velikih tvrtki iz Rumunjske radnici ostaju bez posla, plaće su bile smanjene 25 posto, mirovine su smanjene tako da oni koji su cijeli život radili sada od mirovina ne mogu preživjeti. Prije dva

tjedna Parlament je srušio Vladu i tenutačno je na vlasti oporba, a sindikat se mjesecima borio da sruši Vladu i davao potporu oporbi. Uspjeli smo povratiti 18 posto od onih 25 posto smanjenja proračunskim korisnicima, i umirovljenicima je vraćen dio, no to je samo jedan korak. Jako je teško zato što se i Rumunjska zadužila kod MMF-a, ali kod nas je još dobro u odnosu na situaciju u Grčkoj i Španjolskoj. I sindikati su danas u fazi transformacije, kao i države i cijeli svijet, i sve više svoje aktivnosti razvijaju na lokalnim razinama i na razinama grana. U lipnju u Rumunjskoj imamo lokalne izbore, a najesen parlamentarne i ako ljudi dosad nisu izlazili na glasovanje jer su smatrali da ne mogu utjecati na bilo što, sada su mobilizirani i sve više žele promjene. Mi ne možemo spriječiti ovaj val svjetske ekonomske krize i ja sam, posjećujući brojne seminare u Buxellesu gdje reprezentujem konfederaciju sindikata obrazovanja, jako dobro shvatila što dolazi. Jako je teško biti iznad tog vala, uvijek treba tražiti neku ravnotežu, a kao lideri jako smo puno načili iz toga. Više nije vrijeme kada možemo lupati šakom o stol, jer nećemo puno postići izlaskom na ulice. Važan je socijalni dijalog, sjesti za stol i dogovarati se o svemu, a onda mora postojati kompromis kako bi obje strane vidjele korist od toga«, kaže *Lacramiora Bolca*.

S. Mamužić

IZLOŽBA U GRADSKOM MUZEJU »SECESIJA U SUBOTIČKIM RIZNICAMA«

Od reklame do arhitekture

Oko godinu dana trajale su pripreme za izložbu, od tematskog raščlanjivanja do sakupljanja predmeta, što po privatnim zbirkama kolekcionara, što kod institucija poput Gradske knjižnice i Međupćinskog zavoda za zaštitu spomenika

Koliko je secesija bliska i dan danas prisutna u životima Subotičana, najbolje svjedoče komentari posjetitelja koji su obilazeći izložbu »Secesija u subotičkim riznicama« prepoznali ponešto od izložbenih eksponata kao dijelove vlastitog pokućstva. Ormari, stolice i dijelovi namještaja, bokali, čaše, lusteri, razni predmeti za svakodnevnu uporabu, umjetničke slike, grafike, partiture, knjige, časopisi, pa i nota-računi – u svemu se prepoznaje secesija. Autorice izložbe su povjesničarke umjetnosti u Gradskom muzeju *Ljubica Vuković Dulić* i *Olga Kovačev Ninkov*.

»Cijeli ovaj projekt je bio jedno veliko iznenađenje i za nas, jer kada smo započinjali nismo ni razmišljali koliko on u sebi krije različitih tema, odnosno koliko je različitih područja u kojima se secesija mogla pronaći. Za mene je veliko iznenađenje bila knjižnica u Gradskom muzeju, potom novine i časopisi koji se nalaze u Gradskoj knjižnici. Oni su pravi izvor podataka kako secesijskog grafičkog oblikovanja, secesijskog načina oblikovanja reklama, uređenja knjiga, korica, naslovnih stranica, unutarnjih dijelova knjige. Najviše me je fasciniralo to novo područje koje mi konkretno u Muzeju nikada nismo detaljnije obrađivali, a ideja ovog projekta je bila sagledati cjelokupno područje na kojemu se eventualno secesija mogla pronaći, od umjetničkih predmeta do svakodnevnog života«, kaže Ljubica Vuković Dulić.

Secesijsko razdoblje donosi

potpuno novi pogled na svijet, novu dekorativnost, slobodu i otvorenost, izravniji kontakt s ljudima, više izražavanja emocija, što je vidljivo u svim područjima od ondašnjih reklama do slikarstva, arhitekture, primjenjene umjetnosti. Osim što se vodilo računa o kvalitetnom uređenju domova, velika pozornost se posvećivala i uređenju drugih prostora poput kavana, koncertnih dvorana, čitaonica. Namještaj se nabavljao od proizvođača iz Beča, Budimpešte, Baje, Arada, a osim estetike bila je važna i funkcionalnost predmeta. Tako je kuhinjska stolica, poput kavanske, jednostavna, drvena, ne tapeci-

rana, bez naslona za ruke, dok je trpezarijska tapetirana, udobna i dopadljiva. U izložbenom dijelu predstavljen je i glazbeni život ondašnje Subotice u kojemu se mogu vidjeti pozivnice i partiture koje su se nabavljale iz europskih glazbenih središta dok je Subotička filharmonija za svoje koncerte pozivnice i program tiskala u subotičkim tiskarama s najmodernijim grafičkim rješenjima u stilu secesije. Takav koncept grafičkog oblikovanja primjenjuje se i u opremi knjiga, koje su obogaćene vinjetama, inicijalnim slovima, ilustracijama, zlatnim otiscima, itd. Uvezi su manji,

a česta su i džepna izdanja s velikim nakladama. U Subotici su se mogla naći serijska izdanja, priručnici, enciklopedije, leksikoni od izdavača iz Beča i Budimpešte, te njemačkih gradova Leipziga, Berlina, Stuttgarta, dok subotičke tiskare nastoje pratiti suvremene tiskarske trendove, ponajviše u oblikovanju naslovnih stranica i korica.

»Cjelokupno osmišljavanje projekta trajalo je oko godinu dana, od tematskog raščlanjivanja do sakupljanja predmeta, što po privatnim zbirkama kolekcionara, što kod institucija poput Gradske knjižnice i Međupćinskog zavoda za zaštitu spomenika. Najveći dio izloženih predmeta je iz muzejskih zbirki sa svih odjela, dio je otkupljen, a manji dio posuđen, te pokraj svakog predmeta piše ime njegova vlasnika«, kaže Ljubica Vuković Dulić.

Izložba je otvorena u Gradskom muzeju u okviru manifestacije »Noć muzeja«, a projekt su financirali Grad Subotica i Ministarstvo za kulturu.

S. Mamužić

Neka secesiju osjete i naša djeca

»Već stotinu godina secesija formira i utječe na sve Subotičane. Ona je za nas kao renesansa za Firencu, odrasli smo s njom, s njom živimo, a danas doživljavamo njezino rušenje i uništavanje i to od nas samih, Subotičana koje je ovaj stil naučio ljepoti i skladu, te nas učinio potpunim«, otvarajući izložbu »Secesija u subotičkim riznicama«, rekla je *Kata Martinović Cvijin*, povjesničarka umjetnosti. Ističući kako je secesija sve Subotičane, i one imovinski najskromije stanovnike ovog grada, suočila s umjetnošću, s doživljajem ljepote, skladom boja i oblika, Martinović Cvijin je dodala: »Dolazeći danas vlakom iz Budimpešte i prolazeći Korzom, tuga i nemoćan bijes me obuzima. Umjesto da uživamo u skladnoj harmoniji jedinstvenog trga, umjesto da prolazeći Korzom pozdravimo zgradu 'Putnika' arhitekata Komora i Jakaba, njihovu zgradu bivšeg SDK, da se osmeh-nemo našem subotičkom arhitekti Titusu Mačkoviću gledajući obnovljeni Dom JNA, uživamo u pogledu na najamne palače i pogled zaustavimo na Žolnai fontani i Gradskoj kući, mi danas prolazimo kraj betonskog mrtvačkog kovčega koji je uništio jezgru grada i jezgru nas samih. Bi li ipak bio bolji konzervativizam građana Subotice čijim venama i danas teče secesija? Želim vam da ovdje i sada, u muzeju našega grada, dobro pogledate i doživite svaki izloženi predmet, sliku i dokument. Upijte u svijest i podsvijest da je ovaj stil dio nas samih i pridonesite da ga osjete i naša djeca, da ga žive i naši unuci, jer secesija je bit Subotice. I uživajte čitajući Csáta«, poručila je Martinović Cvijin.

Konstitutivna sjednica

Predsjednik Skupštine grada *Slavko Parać* zakazao je konstitutivnu sjednicu Skupštine grada Subotice za 7. lipnja 2012. godine. Na dnevnom redu će biti verifikacija mandata novoizabranih vijećnika, izbor predsjednika Skupštine grada i postavljanje tajnika Skupštine grada.

Palićke vinske svečanosti

Za vikend, 26. i 27. svibnja, na Paliću će biti održane Palićke vinske svečanosti, u organizaciji poduzeća Park Palić i Vitezova vina Arena Zablatiensis. Tijekom manifestacije sudjelovat će više od 60 vinarija, a proslavu će upotpuniti i glazbeni program: tamburški orkestar »Nesamica«, koji nastupa od 14 do 16 sati i »Ex Yu bend«, od 16 do 18, te izložba medara, starih proizvoda i rukotvorina. Rotary klub Palić će organizirati humanitarnu akciju u kojoj će posjetitelji sudjelovati kupnjom pljeskavica s njihova štanda, a Mjesna zajednica Palić organizira izložbu grupe »Q«, u organizaciji slikara *Istvána Töröka*, u Knjižnici na Paliću. U četvrtak 24. svibnja u 18 sati u dvorani Mjesne zajednice predavanje »Najstarije palićke vile i njihovi vlasnici« održat će povjesničar *Mirko Grlica*. Blagdan Sv. Urbana bit će obilježen i svečanom misom u istoimenoj crkvi na Paliću, 25. svibnja u 17 sati. Tijekom manifestacije, od 25. do 27. svibnja, Jedriličarski klub Palić organizirat će natjecanje u jedrenju. Otvoreno prvenstvo Srbije – klasa Wind Surf.

Gradonačelnik Kutjeva u posjetu DSHV-u

Gradonačelnik Kutjeva *Ivica Nikolić* sa suradnicima je posjetio 19. svibnja glavni ured DSHV-a u Subotici. Visoke goste primio je predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*, dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki* i predsjednik MO DSHV-a Đurđin *Ivan Stipić-Braco*. Posjet je organiziran na inicijativu bivšeg župnika crkve svetog Josipa Radnika u Đurđinu *Marjana Đukića*. Zaključeno je da postoje potencijali suradnje, ne samo DSHV-a,

nego i brojnih hrvatskih institucija s gradom i prigradskim mjestima Kutjeva, te se nastavak suradnje očekuje u jesenskom razdoblju u Kutjevu.

Najesen srpsko-engleski odjeli

U osnovnim školama »Ivan Goran Kovačić« i »Matko Vuković« najesen će biti otvoren po jedan dvojezični srpsko-engleski odjel. Djeca će matematiku i predmet Svijet oko nas učiti na engleskom jeziku, a ostale predmete na srpskom, prema istom nastavnom programu koji se realizira u cijelosti na srpskom jeziku. Projekt uvođenja bilingvalnih odjela usvojila je Vlada Vojvodine 2010. godine, a realizira se uz potporu Britanskog savjeta u Beogradu i Novosadskog sveučilišta.

CACIB 2012.

Kinološko društvo Subotica organizira XIII. međunarodnu izložbu pasa svih rasa CACIB 2012., na terenima Ergele Kelebija, 3. lipnja s početkom u 10 sati. Subotička izložba godinama unazad okuplja najveći broj stranih izlagača, te su i za ovogodišnju pristigle brojne prijave iz cijele Europe i regije, a ocjenjivanje pasa bit će povjereno sudijama iz Rusije, Austrije, Crne Gore i Srbije. Ocjenjivanje pasa početak će u 10 sati, a nakon toga, oko 15 sati, slijedi izbor najljepših pasa po grupama i izbor najljepšeg psa izložbe. Sugrađani koji žele izvesti svoje pse na ocjenjivanje još mogu podnijeti prijavu u prostorijama Društva, Petőfi Sándora 14 ili na telefon 024/525-202 svakim danom od 9 do 18 sati.

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karadordev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

NA IMANJU BORSOS U LUDOŠKOM ŠORU STOČNI FOND NEOČEKIVANO UVEĆAN ZA TRI MLADUNCA

Iščekujući jedno dobili troje teladi

Ovakav događaj stočari i veterinari smatraju rijetkošću, jer u 90 posto slučajeva krava oteli jedno tele, skoro u 10 posto dva, a iznimno tri

svijet telad svojom živahnošću i umiljatošću uveseljavaju ukućane i posjetitelje, na majčinom su mlijeku i pod budnim okom Gabora Borsosa. Dva mladunčeta su muškog spola i jedno ženskog. »Teljenje je proteklo brzo i lako, ali je majku ipak iscrpilo i oko dva tjedna je bila vrlo slaba. Sada je već dobro. Ovo joj je bilo četvrto teljenje.«

ženskih teladi, jednojajčanih. Ali je ona liječena hormonima, te je došlo do super ovulacije. Ovo nisu jednojajčane trojke, niti je krava bila pod tretmanom hormonima. U mojih 40 godina službe ovo je drugi slučaj trojki i događaju se iznimno rijetko«. Borsos kaže da je u kraju gdje živi prije nekoliko godina krava začela tri mladunčeta, ali je iznijela dva živa. Naime, to je rizič-

Događaj koji se smatra pravom rijetkošću zbio se 25. travnja na imanju obitelji Borsos u Ludoškom šoru – krava je donijela na svijet troje zdravih, živahnih i vitalnih teladi. Već i blizanci su vrlo rijetki u krava, a da se s uspjehom iznesu tri pomlatka, prema nekim izvorima, bilježi se u svega pola posto teljenja, a prema drugima tek jedan među tisuću. Bilo je to veliko iznenađenje za ukućane, domaćine *Gabora* i *Orsolyu Borsos* i njihove kćeri *Henrietu* i *Hajnalku*. Prve snimke tri mladunca i njihove majke načinila je Hajnalka i o sretnom događaju prijatelje i poznanike odmah obavijestila internetskom društvenom mrežom. Snimke teladi u prvim satima života koje objavljujemo potječu iz te serije fotografija Hajnalke Borsos.

OPREDIJELJEN ZA TOV JUNADI

»Pretpostavljao sam da će biti veliko tele, a kako je teljenje počelo nekoliko dana prije termina rekli su da je moguće da će biti i blizanci, pa

sam odmah pozvao prijatelje da dođu i pomognu. No, dok sam iz staje izišao po vođu i vratio se, jedno mladunče je već otelila, a odmah je uslijedilo i drugo, toliko se sve brzo događalo. Tada su stigli i prijatelji, skupa smo pogledali, sve je bilo u redu. Izišli smo iz staje i takav lijep događaj poput teladi blizanaca obilježili šampanjcem u dvorištu. Nismo ni pretpostavljali mogućnost o još jednoj, trećoj prinovi. Ubrzo sam ispratio prijatelje i vratio se u staju do krave i mladunčadi, kada sam vidio da teljenje ipak nije završeno. Tako nam je stiglo i treće«, kaže Gabor Borsos o spletu okolnosti da je on sam bio porođničar u ovom događaju i pored drukčijih planova i priprema. Borsos je nekada radio u »Peščari« (21 godinu), a nakon raspada poduzeća, prije pet godina, opredijelio se za poljoprivredu kao osnovnu djelatnost. Obraduje svoju zemlju i tovi junad. No, i ranije je imao krave, jednu ili dvije, tada za potrebe svoga kućanstva, a danas je tov junadi primarno zanimanje. Tri tjedna nakon dolaska na

Vojislav Kuntić i Borsos Gabor

PRISJEĆANJA O SLIČNIM ISKUSTVIMA

Krava koja je otelila tri mladunčeta je domaća šarena simentalka, a umjetno je osjemenjena francuskom tovnom rasom. Proces osjemenjivanja obavio je veterinar dugogodišnjeg iskustva u struci *Vojislav Kuntić*, iz veterinarske stanice »Veterinar«. Sada je skoro osjemenjena još jedna krava na ovom imanju. Trojke su za sve veliko iznenađenje, te u okruženju još traje preispitivanje i prisjećanje je li skoro u Subotici i okolici bilo ovakvog događaja. Vojislav Kuntić o svojim saznanjima kaže: »Prije 20 godina, kada sam radio u Oromu, krava je otelila troje

na gravidnost zbog mogućnosti da dode do oštećenja ploda (tj. tri ploda) tijekom perioda nošenja. Utoliko je veća sreća da su u ovom slučaju sva tri mladunca zdrava i vitalna došla na svijet. U obitelji Borsos tepaju im imenima Đusi, Pani i Palči. Interesirajući se za trojke u subotičkom ataru, od veterinara *Aleksandra Lipozenčiča* u ambulantu u Starom Žedniku u okviru Veterinarske postaje »Subotica« doznajemo da je ovakav rijedak događaj zabilježen prije nekoliko godina i na imanju u okolici Starog Žednika. Prema ocjeni svih, tri mladunčeta u krava su iznimna pojava koja se u ukupnoj statistici iskazuje promilima.

Katarina Korponaić

ANTE KRSTULOVIĆ, AUTOR KNJIGE »VINA HRVATSKE«

Nužno je razvijati kvalitetu autohtonih sorti

Proboj na inozemno tržište još uvijek uspijeva samo jakim pojedincima

Piše: Dražen Prčić

Zahvaljujući blagodatima svoga geografskog položaja i klimatskoj različitosti kontinentalnog i primorskog dijela, Hrvatska ima mogućnost uzgoja kvalitetnih sorti grožđa i razvoja vinogradarstva i vinarske proizvodnje. No, kako to izgleda u stvarnosti pojasnit će nam diplomirani inženjer agronomije Ante Krstulović, autor knjige »Vina Hrvatske« koja je doživjela dva izdanja zagrebačkog »Profila«. Ali, priča o ovom mladom hrvatskom vinarskom stručnjaku ima i dodirnih točaka s našim, vojvođanskim krajevima, obzirom da je oženivši Subotičanku Vlatku, čest gost sjevera Bačke prilikom obiteljskih posjeta, pa je tako i nastala ova zanimljiva priča.

»Do mog angažmana u pisanju ove knjige o hrvatskim vinima došlo je posve slučajno, na nagovor i prijedlog splitskog književnika Senka Karuze, koji je na otoku Visu pohađao tečaj za dobivanje vinarske licencije na kome sam budućim vinarima držao predavanja u vezi svladavanja potrebnih stručnih znanja i vještina uzgoja vinove loze. On me je preporučio ljudima iz 'Profila' i u ljeto 2007. godine je započeo moj rad na stvaranju knjige 'Vina Hrvatske', otkrio je Ante Krstulović tajnu nastanka ove vrijedne vinarske knjige.

OBILAZAK HRVATSKIH VINARSKIH PREDJELA

Za potrebe prikupljanja faktografskog materijala u sljedećih je nekoliko mjeseci uslijedio stručni obilazak svih hrvatskih vinogorja i stotinjak hrvatskih vinarija koji su imali zadaću predstaviti jedno ili dva svoja vina, te u kraćim crtama pred-

staviti sebe i svoj dosadašnji vinarski rad.

»Ovisno o praktičnim situacijama i mjestima na kojima sam boravio, planirao sam obilazke određenih vinarskih predjela. Moja je želja bila napraviti svojevrsni vinarski putopis uz pojašnjenja kako se vina rade u pojedinim hrvatskim regijama i vinarijama, uz opise njihovih proizvođača. Bilo je

mjesta diljem kontinentalne i primorske Hrvatske, doživljavajući i mnoge zanimljive događaje.

Tako mi se na granici Hrvatske i Srbije, tijekom jednog od obiteljskih posjeta Subotici, gdje sam prije svratio u posjet baranjskom vinogorju, Erdutu i iločkom kraju, dogodila zanimljiva zgoda. Prikupljeni vinski materijal

državu, ali sam carinicima predočio istinu o čemu se stvarno radi, uvjerivši ih kako su u pitanju uzorci i materijali za buduću knjigu i, nakon malo nevjerice, ipak uspio sve prenijeti u Srbiju i potom vratiti natrag u Hrvatsku«, nasmijao se Ante i nastavio priču na temu hrvatskih vina.

VINSKE SORTE KONTINENTALNE I PRIMORSKE REGIJE

»Kao što je opće poznato teritorij Hrvatske ima dvije osnovne regije, kontinentalnu i primorsku, ali unutar njih postoje velike razlike pa bi podjela mogla ići i na podregije. Što se tiče sorti vina, u kontinentalnom dijelu dominiraju bijele sorte, od kojih ni jedna nije autohtona nego su uvezene, a glavna je svakako Graševina, kao jedna klasična regionalna sorta koju nalazimo i na teritoriju okolnih država poput Srbije, Mađarske, Rumunjske, sve do Slovenije i Austrije. Od drugih sorti, koje se uzgajaju u kontinentalnom dijelu, još bih izdvojio Zweigelt, također srednjoeuropsku vrstu, te francuske sorte poput Caberneta, Sauvignona. U pogledu primorske regije, osobito dolje u Dalmaciji, pretežito dominiraju domaće, autohtone sorte od kojih je najpoznatiji Plavac, koji se geografski proteže na potezu od Trogira do Dubrovnika.«

PLAVAC – AUTOHTONA HRVATSKA SORTA

»Zanimljivo je kako je genetskom analizom utvrđeno kako su roditelji ove izvorne hrvatske vinske sorte Dobričić i Crljenak, dvije lokalne sorte, što potvrđuje i dokazuje nje-

Obitelj

Suprugu Vlatku Arančić sam upoznao tijekom studija u Zagrebu, a danas smo ponosni roditelji dviju kćeri – Lane i Lee. U Suboticu često dolazim i vrlo mi se sviđa, uživam u klimi i vremenu karakterističnim za vašu kontinentalnu sredinu.

to iznimno zanimljivo iskustvo tijekom kojeg sam imao prilike upoznati mnoga vinarska

uveliko je, po broju vinskih boca, premašivao dozvoljeni maksimum za prijelaz u drugu

govu izvornost, u vinogorju Trogira, Kaštela, Splita, Šolte. Smatra se kako je ovdje došlo do spontanog križanja navedenih roditeljskih sorti i postupnog širenja na teritoriju primorske regije. Radi se o jednoj kasnoj sorti koja iziskuje dosta sunca da bi dozrela i zbog toga je isključivo vezana za primorsku regiju, ne bi se mogla razviti u kontinentalnom dijelu. Zbog svojih karakteristika daje dobra vina koja sadrže dosta alkohola i posjeduju jake boje, koje umnogome ovise o dobrim, osunčanim položajima prema jugu, kao što su primjerice na Pelješcu, Dingač i Postup, potom hvarske plaže, te nagibi na otoku Braču. Ova sorta je dosta zahvalna za uzgoj jer daje dobar rod i dosta je otporna na mnoge bolesti, što je i uvjetovalo njegovu današnju raširenost. Jer, nekada u starijim vremenima naši ljudi nisu toliko marili za kvalitetu, već za mogućnost održanja na često nepristupačnim i sušnim terenima kakvi su česti u Dalmaciji. To je i jedna od velikih prednosti Plavca jer dobro podnosi sušu, za razliku od bijelih sorti koje bi se u takvim uvjetima jednostavno osušile.«

SUVREMENA PROIZVODNJA VINA

»Vinarstvo je danas doživjelo svojevrsnu unifikaciju i dosta vina se proizvodi iz tzv. Barrique bačvi (napravljenih od paljenog drveta koje pušta okuse i mirise u vino) i dolazi do standardizacije okusa što po meni nije tako dobro, ali tržište jednostavno diktira svoje uvjete. Ovakva vina postaju na određeni način primamljivija, jer njihov okus biva nadopunjen i zavodljiviji. Tako dolazi do situacija da osrednje vino, stavljeno u barrique, poprimi npr. aromu vanilije ili kokosa iz paljenog drveta i široj publici postaje atraktivno. No, i ove bačve se nakon nekoliko godina ovine i prestaje njihov utjecaj na okus vina koje se u njima drži.«

KONKURENTNOST HRVATSKIH VINA

Na pitanje mogu li se hrvatska vina nositi s ogromnom konkurencijom glasovitih europskih i svjetskih vina, i na koji način mogu biti konkurentna u velikoj ponudi, Ante Krstulović daje svoje viđenje.

»Najbolji odgovor može dati aktualna statistika prema kojoj Hrvatska više uvozi nego što izvozi, a priča o nekoj većoj konkurentnosti i značajnijem mjestu u svijetu vina je pomalo napuhana od strane medija. Istina, ima puno vina koja bi mogla pronaći put do stranog kupca, ali on najprije traži neku domaću, autohtonu sortu koja je prepoznatljiva s ovih prostora, poput spomenutog Plavca ili recimo istarske Malvazije. Hrvatska izvozi svoja vina, ali su to relativno male količine da bi se moglo govoriti o nekoj ozbiljnijoj konkurentnosti. Još uvijek se na tom planu nije dogodio neki veći proboj na inozemno tržište, i sve se to

svodi samo na pojedinačne domete jačih vinarskih kuća. Primjerice, vinarija 'Carić' s otoka Hvara, za koju u sezoni radim, je sada dogovorila probni izvoz za SAD i Kinu, gdje kineski kupac ne dovodi u pitanje cijenu, ali inzistira na kvaliteti. E, tu često dolazi do sljedećeg, većeg problema koji se događa kada se pojavi velik

do problema kada u bačve ili boce prodiše kisik, uništavajući njihovu svježinu, dok tamne sorte napada retanomicija, određena vrsta kvasca koja stvara nepoželjne okuse. Tek ukoliko se ustanovi da određeno vino nema neke od navedenih mana dolazi do sljedećeg koraka, ustanovljivanja pozitivnih, kvalitativnih osobina. Prije svega, miris i okus koji su u skladu sa sortom, koji su trajni nakon što se vino popije i posjeduju perzistentnost. Za dobro i kvalitetno vino su potrebne godine, mnogo iskustva i znanja, jer vinarstvo je ipak jedan biokemijski proces koji zahtjeva temeljitije znanje da bi se izvukao maksimum iz grožđa«.

PERSPEKTIVA HRVATSKOG VINARSTVA

Na pitanje kakva je perspektiva i što se na razvoju hrvatskih vina može očekivati u blizjoj budućnosti, autor knjige »Vina Hrvatske« odgovara:

»Nekada je Dalamacija, u svoje zlatno doba, pod vinogradima imala 70.000 hektara, a sada cijela Hrvatska ima oko 25.000 hektara zasada vinove loze. Perspektiva razvoja se ogleda u usmjerenju na proizvodnje kvalitete, a ne kvantitete, te boriti se kvalitetom protiv niskih cijena jeftinih uvoznih vina. Najveći problem u budućnosti, što se kvalitetnog vinarstva tiče, ogleda se u kašnjenju razvoja privatnog vinarstva, jer se ranije forsirala kvantiteta i grožđe je plaćano na kilogram. Ipak, postupno se posljednjih dvadeset godina hvata korak, ali je izuzetno važno oslanjati se isključivo na domaće, autohtone vrste i to je prilika za sve naše vinare. Hrvatska je atraktivna turistička destinacija u koju dolazi mnogo inozemnih turista, budućih potencijalnih kušača i kupaca dobrih izvornih sorti hrvatskih vina«, zaključio je razgovor autor knjige »Vina Hrvatske«, mladi hrvatski vinarski stručnjak Ante Krstulović.

i ozbiljan kupac, a nije moguće osigurati potrebnu količinu koju on potražuje.«

KVALITETA

»Vino najprije ne smije imati mane, poput oksidacije i gubitka arome, a ocjenjuju se boja, bistrina, mirisi, okusi i ukupni dojam. Kod bijelih vina dolazi

Vojvođanski vinogradi

Prije svega je zanimljivo što se u Vojvodini vinogradi nalaze u ravnici i na pijesku, što u kontinentalnom dijelu Hrvatske nije slučaj, budući da su nasadi gotovo uvijek na brežuljcima.

GRAD S VIŠE OD 18.000 STABALA

Bođoš – simbol Sombora

Na javnim površinama u Somboru je preko 22.000 stabala, šiblja i ukrasne živice. Ovi podaci rezultat su trogodišnjeg rada na izradi katastra zelenila u koji je upisano svako stablo, živa ograda i šibljica, s osnovnim karakteristikama i ocjenom stanja. U drvodrednim stablima dominira bođoš, a dvije trećine slabo je vitalno ocijenjeno, odnosno ima ozbiljna oštećenja. Nije lako u zelenom gradu kakav je Sombor među 18 tisuća stabala izdvojiti one koji su jedinstveni. Ipak, među zelenim ljepotanima ima nekoliko onih koje poznavao te struke izdvajaju po rijetkoj zastupljenosti, starosti ili jedinstvenosti.

U KATASTRU SVAKO DRVO

Sombor, koji slovi kao grad zelenila, dosad nije imao precizne podatke o broju, vrstama i stanju stabala i ostalog zelenila na javnim površinama. Podaci koji su sakupljeni u katastar zelenila rezultat su trogodišnjeg rada tijekom kojeg je pregledano svako stablo, šibljica ili živa ograda koji su unijeti u katastar. Time je Sombor postao prvi grad koji ima ovakvu bazu podataka o svom zelenilu. »Katastrom nisu obuhvaćena dva neurbanizirana dijela Sombora, a to su Goge i Josićko naselje, kao ni zelenilo u školama, vrtićima i drugim ustanovama. Na javnim

površinama najviše ima celtisa (bođoša) i to više od 7.000 stabala. Druga po zastupljenosti je lipa. Ono što zabrinjava jest da su drvodredne sadnice zamjenjivane voćnim i to najviše šljivom i višnjom. Takvih stabala je oko 2.000, a to je problem jer su šljive uglavnom zaražene virusima, a višnje raznim bakteriozama. Među zastupljenije vrste spadaju i javor, orah, breza, tuje, kesten, hibiskus u živim ogradama, platan, bagrem«, kaže *Biljana Slavnić* iz botaničkog tima koji je radio na izradi somborskog katastra zelenila. Osim brojčane evidencije u katastar zelenila unesene su i ocjene vitalnosti. »Okolo šest posto stabala je za vađenje. Po sigurnost je opasno 21

posto. To su stabla koja imaju ozbiljna mehanička oštećenja i predstavljaju problem sigurnosti, jer su na frekventnim mjestima ili na mjestima gdje mogu biti problem za imovinu i ljudski život. Samo 157 stabala ocijenjeno je peticom, što znači da su zdrava, snažna i bez oštećenja«, kaže Slavnićeva.

Katastar zelenila bit će dostupan građanima koji će imati informaciju o stanju zelenila na javnim površinama ispred njihovih kuća. Katastar će biti od pomoći i komunalnoj inspekciji jer će korištenjem podataka iz katastra lakše moći uočiti gdje su kritične točke i problemi. Ipak, katastar će najznačajniji biti za Javno komunalno poduzeće »Čistoća« koje vodi brigu o gradskom zelenilu. »Ovim katastrom završili smo popis. Pokazalo se da situacija, što se tiče zdravstvenog stanja, nije najbolja«, kaže ravnatelj JKP »Čistoća« *Andrija Penzeš*, koji je bio i menadžer projekta. Osim »Čistoće« u realizaciji projekta sudjelovali su Ministarstvo životnog okoliša, rudarstva i prostornog planiranja, Fond za zaštitu životne sredine i Grad Sombor. Katastar je pokazao da somborskom zelenilu treba ozbiljna obnova, ali Somborci, navikli na svoje bođoše, ne gledaju uvijek blagonaklono na sječbu stabala. Međutim, u »Čistoći« kažu da su krenuli u plansku obnovu zelenila, a prvi će biti uređeni somborski vijenci. Tako je ovog proljeća posječeno 25 bođoša na Vijencu Vojvode Stepe Stepanovića, a na njihovo mjesto zasađeni su bođoši stari 15 godina. Uvezeni su i plaćeni po 150 eura.

JEDINSTVENE TISE ISPRED ŽUPANIJE

Za Sombor se vezuje epitet – grad zelenila, i to s razlogom, jer nema grada koji se može podičiti da ima drvorede čak u četiri reda. Bođoš je prepoznatljivo obilježje Sombora, ali ima i jedinstvenih primjeraka dru-

gih vrsta koji su zanimljivi po svojoj jedinstvenosti i rijetkoj zastupljenosti. To su tise ispred Županije, *celtis australis*, kojih ima tek petnaestak stabala u središtu grada jer je u Somboru dominantna vrsta bodoša *celtis occidentalis*, ginko ispred Narodne ljekarne, sekvoja pokraj Hotela »InterNacion«, a po starosti se izdvajaju bodoši na nekoliko lokacija u gradu, još s kraja XIX. stoljeća. Među somborskim zelenilom, kao svojevrsni simbol, mogu se izdvojiti tise ispred znamenite Županije. Velikih tisa ima još na Kalemegdanu, ali one nisu tako dobro održavane i vitalne kao somborske. »Te tise su posađene početkom XX. stoljeća. One mogu rasti stotinama godina, ali ne odgovara im ovo podneblje i neobično je da su ove naše tise izrasle. Vjerojatno im odgovara tlo, jer je to nekada bilo močvarno područje pa su podzemne vode vjerojatno još dostupne korijenu. Za svaki slučaj mi ih ljeti dodatno zalijevamo, redovito ih prihranjujemo i oblikujemo«, kaže Nadežda Radojević voditeljica »Zelenila« u JKP »Čistoća« i dodaje da tisa ima još u parku ispred Županije i u dvorištu, ali da nisu ni približno velike kao onih petnaestak ispred same Županije. Velika

Genetski potencijal

»Zabrinjavajući je podatak da je za nekoliko godina u Somboru broj stabala bodoša manji za 1.000, a da je 70 posto postojećih slabo vitalno ocijenjeno. Bodoš je brend Sombora, a prvi bodoši zasađeni su oko 1903. godine. Prošlo je više od stotinu godina i za to vrijeme bodoši su se adaptirali na ovu sredinu, što znači da Sombor ima pravo genetsko bogatstvo koje treba iskoristiti za proizvodnju sadnica bodoša, a ne ih uvoziti. Bodoši u gradu mogu živjeti oko 150 godina i mi još imamo vremena u narednih 10 do 15 godina izvršiti zamjenu drvoreda sadnicama koje ćemo planski proizvesti«, kaže profesorica Šumarskog fakulteta u Beogradu Mirjana Šijačić Nikolić.

ozelenjivanja Sombora bila su krajem XIX. stoljeća, između dvaju svjetskih ratova i neposredno poslije Drugog svjetskog rata. Na nekoliko mjesta u gradu još ima bodoša posađenih krajem XIX. stoljeća, starih i do 120 godina. »Tipični primjeri bodoša iz tog prvog ozelenjivanja Sombora su bodoši ispred muzeja i kazališta, ispred galerije 'Milan Konjović'. Za njih se procjenjuje da su stari od 100 do 120 godina. Promjer tih stabala je od 80 centimetara do jednog metra, a visina preko 20 metara. Sombor jest prepoznatljiv po bodošima, a dominantna vrsta je *celtis occidentalis* i tek pažljivim zagledanjem u masi tih bodoša može se uočiti *celtis australis*. »Od 5.000 stabala bodoša u središtu

grada tek petnaestak ih je *celtis australis*. Ova vrsta ima pravo stablo i pravilniju krošnju. U Somboru ima nekoliko stabala ginka, ali po svojoj ljepoti izdvaja se onaj pokraj Narodne ljekarne i nema prolaznika koji ga nije zapazio, osobito s jeseni. Tu će vjerojatno ostati još dugo, jer je u katastru zelenila ocijenjen čistom peticom. Ginko je sam po sebi interesantan kao vrsta, jer se nije mijenjao milijunima godina. To je takozvana dvodomna vrsta koja ima muška i ženska stabla. Ovo stablo, pokraj ljekarne, imalo je dovoljno prostora, ništa ga nije sputavalo u rastu tako da se lijepo formiralo. Ginko je vrsta koja sporo raste. Nemamo pouzdan podatak koliko je ovo stablo staro, ali procjene su da

ima sigurno 50 godina. Ono može stotinama godina ostati tu, mada je svakom drvetu u gradskim uvjetima životni vijek skraćen sigurno na pola«, kaže Nadežda Radojević. Ginko je posebno upadljiv s jeseni kada odjednom cijela krošnja dobije boju zlata i tako ostane dok lišće ne počne opadati. »Ja bih izdvojila i sekvoju pokraj hotela. Ona je tu posađena prije nego što je građen izvučeni dio zgrade, ali se uspjela održati i svojom krošnjom je nadvisila građevinu. To je vrsta kojom se može pohvaliti rijetko koji grad i mislim da ih u Vojvodini ima tek nekoliko. Sekvoje su stabla koja u Americi narastu toliko da se kroz njih prosijecaju ceste. To je vrsta koju rijetko napadaju bolesti i štetočine«, kaže Radojevićeva. Na platou ispred hotela raste još jedna rijetka vrsta, a to je liriodendron ili, kako ga još zovu, drvo tulipanovac. Ima veliki cvijet koji slični lali. On je dobar za gradske uvjete jer osim lijepog cvijeta brzo raste. U ovoj priči o somborskom zelenilu treba reći da zemljište i klima izuzetno pogoduju lipi. Međutim, njezina mana za gradske uvjete jest ta što sama, ukoliko nema dovoljno vode i hrane, odbacuje suvišne grane.

Zlata Vasiljević

Ljetujte sa Subotica-Transom u Haniotiu, Polihronu, Pefkohoriju, Lefkadi, Pargi...Polasci iz Subotice.
Za detaljne informacije pozovite 555-466 ili nas posjetite na novoj adresi u Matka Vukovića br. 9.
Vaš Subotica-Trans

ODRŽAN SABOR HKUD-A »VLADIMIR NAZOR« U SOMBORU

Nastupi, gostovanja, manifestacije, predstave

Predsjednik društva Mata Matarić

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« iz Sombora održalo je u nedjelju 20. svibnja svoj godišnji Sabor. Na Saboru su podnesena izvješća o radu svih sekcija društva u proteklih godinu dana, podnijeto je financijsko izvješće, a u Upravini odbor izabrana su dva nova člana. Kako je konstatirano, sve su sekcije bile aktivne u proteklom periodu, rashodi su bili neznatno manji od prihoda, a kada je riječ o planovima, cilj HKUD-a »Vladimir Nazor« jest da Hrvatski dom postane središte okupljanja Hrvata u ovom dijelu Podunavlja.

RAD DRUŠTVA

Pročelnik Folklorne sekcije Josa Firanj istaknuo je da je ova sekcija tijekom protekle godine sudjelovala na mnogim manifestacijama. »Sudjelovali smo na Zonskoj smotri folkloru u Apatinu, na Somborskom ljetu, Pokrajinskoj smotri folkloru u Vrbasu, gostovali smo na završnim žetvenim svečanostima u Hrvatskoj, festivalu Trojni susreti u Bezdanu, na 100. obljetnici Dužijance u Subotici. Nastupali smo i na Smotri izvornog folkloru u Širokom polju, u Tolisi na danima Tolise, gostovali u Adamovcu i Jablanovcu«, kazao je Firanj. Aktivna je i Dječja folklorna sekcija koja je, osim što je sudjelovala u programima

Društva, nastupila i na karnevalu u Somboru. Tamburaška sekcija još nije imala javnih nastupa, ali je njezin pročelnik Emil Antunić zadovoljan napretkom članova ove sekcije. Tajne tambure vrijedno uči pet-šest mališana i dvoje odraslih članova. Zvonimir Lukač, pročelnik Dramske sekcije, naveo je da je tijekom proteklih godinu dana ova sekcija imala nekoliko gostovanja. Ovom prigodom valja istaknuti sudjelovanje na Zonskom natjecanju amaterskih dramskih društava u Novom Bečeju, s predstavom »Bubašvaba« koju je režirala mlada Lea Jeftić, koja je na tom festivalu ujedno i nagrađena za glumu. »Na II. omladinskom festivalu u Kuli bili su treći, a Lea Jeftić nagrađena je za režiju. Starija grupa nastupala je s predstavom 'Pa to je užas' u režiji Davida Tasića Dafa na II. međunarodnoj smotri amaterskih dramskih društava u HKUD-u 'Vladimir Nazor' gdje je naš glumac Vojislav Vlaškalić nagrađen za glavnu mušku ulogu«, kazao je Lukač

Na Saboru preko 100 članova

Predstoji nam daljnje angažiranje kako bi Hrvatski dom u Somboru postao nositelj kulture Hrvata ovog dijela Bačke, kazao je Mata Matarić

i dodao da se mlađa dramska sekcija ugasila poslije godinu i pol dana zbog obveza učenika i studenata.

Kako se čulo iz izvješća pročelnice Pjevačke sekcije Vesne Čuvarđić aktivan je bio i ovaj dio HKUD-a. »Za razliku od prethodnih godina kada smo uglavnom nastupali skupa s Folklornom sekcijom, u proteklih godinu dana imali smo više samostalnih nastupa. To pokazuje da je bila ispravna odluka Uprave društva da se angažira stručna ravnateljica zbora. I mene je iznenadio podatak da smo u proteklih 12 mjeseci imali 12 samostalnih nastupa«, kazale je Čuvarđićeva. Izvješće pročelnika Likovne sekcije Janoša Raduke bilo je kratko, jer se rad ove sekcije svodi na Likovnu koloniju Colorit. »Na manifestaciji 'Lira naiva' redovito sudjelujemo, a sudjelujemo i na promocijama knjiga«, nabrojio je neke od nastupa Literarne sekcije Antun Kovač.

»Rad Sportske sekcije HKUD-a obilježilo je sudiništvo članova ove sekcije na maratonu lađa na Neretvi. Poslije Metkovića sudjelovali smo na regati Vukovar – Ilok«, kazao je pročelnik Sportske sekcije Pavle Matarić. U okviru ove sekcije su i stolni tenis, te šah, a bili su domaćinima turnira u ovom sportovima. Klub ljubitelja biljaka »Za sreću veću« organizirao je posjet sajmu cvi-

jeća u Zagrebu i Budimpešti. »Obilježen je 'divojački vašar', uskrсна izložba i besplatna razmjena biljaka«, kazala je pročelnica ove sekcije Klara Karas Šolaja. U okviru Društva radi i sekcija za izradu narodnog ruha. »Ima nas pet, radimo u tišini. Ove godine smo napravili bačke muške prsluke u zlatovezu«, istaknula je pročelnica ove sekcije Jolika Raič.

VISOKO ODLIČJE REPUBLIKE HRVATSKE

Sabor Društva bio je prigoda za izlazak iz tiska novog broja »Miroljuba« koji je zabilježio sva događanja, od Velikog bunjevačko-šokačkog prela, pa do Sabora. Broj je predstavio urednik Alojzije Firanj i najavio da očekuje da će monografija o 75 godina rada Društva biti završena za Dužionicu.

Nakon što su svi pročelnici sekcija podnijeli izvješća o radu, završnu riječ dao je predsjednik Društva Mata Matarić koji je u izlaganju pobrojio nekoliko važnih događaja koji ih očekuju. »Visoko smo postavili ciljeve u ovom mandatu. Neki su već ostvareni, a predstoji nam daljnje angažiranje kako bi Hrvatski dom u Somboru postao nositelj kulture Hrvata ovog dijela Bačke. Uspjesi na manifestacijama na kojima smo bili ili ih organizirali zapaženi su, te smo od naših hrvatskih institucija i Konzulata u Subotici bili predloženi za visoko priznanje predsjednika Republike Hrvatske Ive Josipovića. Priznanje smo i dobili, ali ne zato što smo staro društvo, nego zbog iskazanog povjerenja da ćemo nastaviti još intenzivnije promovirati kulturu našega naroda«, zaključio je Matarić.

Zlata Vasiljević

U ZAGREBU ODRŽANA SVEČANA SKUPŠTINA ZAJEDNICE PROTJERANIH HRVATA IZ SRIJEMA, BAČKE I BANATA

Dvadeset godina postojanja

Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata osnovana je 28. prosinca 1991. kao Zajednica prognanih i izbjeglih Hrvata iz Vojvodine, u trenutku kada su Hrvati iz tog kraja u velikom broju bili prisiljeni napustiti svoj zavičaj

Počasni predsjednik Ante Plivelić, prvi predsjednik Milan Bičanić i sadašnji Mato Jurić

U Starogradskoj vijećnici, u Čirilometodskoj ulici 5 u Zagrebu, prošle je subote održana Svečana skupština Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata u povodu 20 godina postojanja. Skupština je održana pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske prof. dr. sc. *Ive Josipovića*, a okupili su Srijemci iz cijele Hrvatske, jer Zajednica djeluje kroz devet ogranaka (Osijek, Požega, Virovitica, Koprivnica, Bjelovar, Rijeka, Poreč, Zadar i Zagreb) i devet zavičajnih klubova koji su organizirani prema mjestu stanovanja iz kojih su srijemski Hrvati doseljavali (Beška, Gibarac, Golubinci, Hrtkovci, Kukujevci, Nikinci, Slankamen, Petrovaradin i Srijemska Mitrovica).

Prije svečane skupštine održana je sv. misa za Srijemce, Bačvane i Banačane u crkvi sv. Marka na Gornjem gradu, koju je služio rumski i golubinački župnik vlč. *Željko Tovilo*.

izaslanik srijemskog biskupa

mons. *Dure Gašparovića*.

Skupštinu je otvorio njezin predsjednik prof. *Vlatko Fijala*, a nakon hrvatske himne »Lijepa naša domovino« i svečane pjesme Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata »Vratit ću se zemljo« koje ju je izveo Mješoviti pjevački zbor »Emil Cosetto«, pod ravnanjem maestra *Josipa pl. Degl'ivellia*, o radu u proteklih 20 godina Zajednice govorio je njezin glavni tajnik *Zlatko Žužić*.

ČUVATI SJEĆANJA I PRO-NOSITI ISTINU

»Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata osnovana je 28. prosinca 1991. kao Zajednica prognanih i izbjeglih Hrvata iz Vojvodine, u trenutku kada su Hrvati iz tog kraja u velikom broju bili prisiljeni napustiti svoj zavičaj u kojem su stoljećima živjeli kao autohtono stanovništvo te utočište pronaći u matičnoj državi Hrvatskoj. Za vrijeme velikosrpske agresije na Republiku Hrvatsku prognano je više od 30.000 Hrvata iz tih krajeva, a Zajednica je osnovana s temeljnim ciljem organiziranja raznih oblika pomoći protjeranim Hrvatima u tim najtežim trenucima svoje povijesti, ali i čuvanja vlastitog kulturnog identiteta u širokoj lepezi bogatog mozaika hrvatske kulture«, rekao je *Zlatko Žužić* te nakon polusatne video prezentacije dvadesetogodišnjeg rada Zajednice zaključio kako su sve te godine pokazale opravdanost njezinog postojanja i činjenice da se nikada ne smijemo umoriti od čuvanja sjećanja i prenošenja istine, jer skrivanjem istine povijest kao

učiteljica života zapravo postaje zamka koja će rezultirati novim zlom, a zlo rođeno iz mržnje najgore je zlo.

SVATKO ODGOVARA ZA ONO ŠTO ČINI

»Naravno, svatko od nas odgovara za ono što u životu čini, ali isto tako odgovara i za ono što ne čini, što zatvara oči pred istinom, jer mrtvi se ne

kulturu od zaborava«, rekao je *Zlatko Žužić*.

Jedan od utemeljitelja Zajednice i njezin prvi predsjednik dr. med. *Đuro Bičanić* u svom je govoru podsjetio na masovni egzodus srijemskih Hrvata početkom i sredinom devedesetih godina prošlog stoljeća, koji su zapravo i rezultirali osnivanjem Zajednice u prosincu 1991. godine, dok je drugi predsjednik *Antun*

Radno predsjedništvo skupštine na čelu s predsjednikom prof. Vlatkom Fijalom

moгу boriti protiv zaborava, ali mi živi možemo i, rekao bih, moramo. Osim toga prognani Hrvati iz Srijema, Bačke i Banata svojim su dolaskom u Hrvatsku donijeli i svoju bogatu tradicijsku kulturu te svojim samoorganiziranjem sačuvali svaki djelić onog srijemskog, bačkog i banatskog folklornog tkiva u lepezi hrvatske kulture pokazujući da je duh naroda neuništiv, da mu se može oteći kuća i selo, ali ne i duša, a upravo je ta duša utemeljenjem Zajednice udahnula novi život prognanim Hrvatima te postala simbolom njihovog zajedništva, kao dragocjenom odrednicom životnog puta u kojem su stoljećima, rame uz rame, stajali Hrvati iz tih krajeva sačuuvavši svoj identitet i

Plivelić naglasio srijemsko zajedništvo kao najveću snagu Zajednice, koja joj je i osigurala kontinuitet i 20 godina djelovanja.

Aktualni predsjednik *Mato Jurić* je u ime Zajednice zahvalio svima koji su na bilo koji način pomogli u njezinu radu, a gradonačelnik Požege i saborski zastupnik *Zdravko Ronko* je kao izaslanik predsjednika Republike Hrvatske prof. dr. sc. *Ive Josipovića* pozdravio svečanu skupštinu i zaželio joj uspješan rad.

Nakon skupštine uslijedio je prigodni domjenak uz Tamburaški sastav »Traženi«, sastavljen od članova Hrvatske mladeži Bačke i Srijema.

Z. Ž.

MZ SONTA ODOBRENA DVA PROJEKTA

Zrno po zrno

Početak svibnja na račun MZ Sonta slilo se skoro 6 milijuna dinara namjenskih sredstava, odobrenih po projektima s kojima se apliciralo na natječeaje pokrajinskog Tajništva za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo. Za spajanje cjevovoda na novoizbušeni bunar i kompletiranje elektronike odobreno je 2,5 milijuna, a za proširenje kapaciteta sustava Klorogena 3.450.000

Renata Kuruc

dinara. Kako je sončanski vodovod, s prosjekom dnevne potrošnje od oko 750 kubika u uporabi puna tri desetljeća, prisutna je opasnost od »zamora« postojeca dva bunara. Treći, pričuveni, zatvoren je zbog pojave barskoga plina, pa je koncem 2010. godine izbušen novi. Tehnička ispitivanja su pokazala da će svojim početnim crpnim kapacitetom od 33 l/s zdrave vode s dubine od 50 m potpuno zadovoljavati potrebe sela. Sončanski vodovod je prvi u općini Apatin i jedan od rijetkih u Srbiji koji u postupku dezinfekcije vode u primjeni ima

sustav za elektrolitičku proizvodnju klora za dezinfekciju pijaće vode Hlorogen H 500. Riječ je o bezopasnoj proizvodnji klora iz kuhinjske soli, koja će od 2016. godine biti i zakonska obveza. Sirovina za ovakvu proizvodnju klora je obična, nejodirana kuhinjska sol, iz koje se procesom elektrolize proizvodi klor u obliku potrebnom za dezinfekciju vode. Ovaj proces u cijelosti je automatiziran, svi parametri očituju se na računalu, koje je umreženo s proizvođačem ovoga postrojenja, »Sigmom« iz Kule, koja u svakom momentu ima cjelovit pregled funkcioniranja sustava. Tako je eliminirana mogućnost utjecaja ljudskog čimbenika, a samim tim i pogrešaka, koje su pri većem utjecaju čovjeka gotovo neizbježne. Razlike u kvaliteti pijaće vode za krajnje potrošače nema, jer se i na ovaj, a i na stari način moraju poštivati iste norme. Velika prednost ovoga sustava je postizanje velikih ušteda na dulji rok upravo u svakodnevnoj potrošnji neophodnih sredstava. Osim puno jeftinije proizvodnje natrijum hipoklorida, izbjegavaju se i nemali troškovi prijevoza i skladištenja tečnog klora, a za radnike ne postoji ni minimum opasnosti, jer su i upravljanje i kontrola cijelim postupkom daljinski. Praksa je pokazala kako postojeći sustav u ljetnim mjesecima svojim kapacitetom ne zadovoljava potrebe mjesta, pa će odobrenim sredstvima i to pitanje biti optimalno riješeno. »Redovito pratimo i apliciramo na natječeaje svih relevantnih institucija, pa smo se tako natjecali i za dodjelu bespovratnih sredstava za financiranje izgradnje i rekonstrukcije vodnih objekata u javnoj svojini, raspisanog od pokrajinskog Tajništva za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo i to po dva osnova. Kako se ovaj natječaj odnosio na vodozahvatne objekte, te objekte i opremu za popravku kvalitete vode, crpne stanice i elektrostrojne opreme, aplicirali smo po dva osnova. Jednim projektom tražili smo sredstva za povezivanje novoizbušenoga bunara s postojećim vodosustavom, a drugim za proširenje kapaciteta sustava za proizvodnju klora. Moram napomenuti da smo ova sredstva tražili i prošle godine. Tada nam nisu bila odobrena, no, upornost se isplatila sada«, kaže tajnica MZ Sonta Renata Kuruc.

Ivan Andrašić

ODLIČNA SURADNJA MJESNE ZAJEDNICE I UDRUGA GRAĐANA

Otvoren Centar građanskih aktivnosti

Dobrom je suradnjom moguće ostvariti mnogo toga. Na primjeru Bačkog Monoštora je vidljivo da se udruženim snagama i s ponešto volonterskog rada mogu napraviti jako dobre stvari, korisne za sve mještane.

Posljednjih desetak dana obavljani su poslovi na obnavljanju i otvorenju Centra građanskih aktivnosti, tako da ovaj prostor ponovno služi potrebama građana. Osim udrugama, dostupan je i pojedincima, opremljen računalima i s mogućnošću uporabe interneta, te uslugama tiskanja i fotokopiranja. Preuređivanje Centra je obavljeno pod pokroviteljstvom Mjesne zajednice, uz volonterski rad nekolicine mladih.

U aktivnostima monoštorskih udruga vrijedi spomenuti i nedavno održani sastanak svih udruga u selu s predstavnicima MZ, čiji je cilj bio inicirati osnivanje asocijacije monoštorskih udruga. Prijedlog je jednoglasno poduprt od strane svih predstavnika udruga i predstavnika MZ, tako da uskoro slijedi registracija, zajedničke aktivnosti, aplikacija na natječeaje i sl.

Interesantno je da odnedavno u Monošturu djeluje i Turistički info centar, kako bi se pružile sve nužne informacije posjetiteljima i turistima, što dokazuje zbiljsku otvorenost i uslužnost za sve i svih koji žive u ovome selu.

Zdenka Mitić

EKOTURIZAM U ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA

Radionica na temu razvoja i održivosti turizma

U Beždanu je, u Ekološkoj učionici »Baračka«, u petak 18. svibnja, održana radionica na temu razvoja i održivosti turizma u zaštićenim područjima.

Sudionici ove radionice bili su predstavnici lokalnih organizacija koje se bave turizmom

ili imaju potencijale za to: Turistička organizacija grada Sombora, Turistička organizacija Apatin, Klaster »Salaši« Sombor, »Eko rural net«, kao i predstavnici jedne udruge iz Baranje.

Događaj je organizirao Fakultet za primjenjenu ekologiju »Futura« iz Beograda, a o iskustvima s najboljim primjerima današnjih ekoturističkih destinacija govorili su prof. dr. Jordan Aleksić i doc. dr. Mirjana Bartula. Prezentacijom »Zaštita i upravljanje Specijalnim rezervatom 'Zasavica' kao sredstvo za održivi ruralni razvoj« ukazano je na mogućnosti organiziranja unutar zaštićenog prirodnog dobra s ciljem očuvanja biodiverziteta, a istodobno i osiguranje beneficija za lokalnu zajednicu.

Tijekom diskusije profesori su se upoznali s potencijalima i resursima, te postojećim kapacitetima za razvoj ekoturizma na području Gornjeg Podunavlja i Kopačkog rita, te se razgovaralo o budućim projektima koji bi za cilj imali unapređenje i objedinjavanje ekoturističkih ponuda ovog kraja.

Z. Mitić

KULTURA BEZ GRANICA

Jačanje međunacionalnog dijaloga

U Bačkom Monoštoru je sredinom svibnja održana dvodnevna radionica u okviru IPA projekta suradnje između Mađarske i Srbije – Culture without Borders/Kultura bez granica, u kojoj je sudjelovalo desetak mještana, te umjetnici iz Republike Mađarske.

Projekt obuhvaća osobe različita podrijetla, nacionalnosti i etniciteta u kulturnoj suradnji i dijalogu kroz prilagodbu i implementaciju dvaju programa – Autoprortret i Manjine s fotoaparatom – pružajući potporu međunacionalnom dijalogu te stvarajući uvjete za prekograničnu suradnju. Program potiče pripadnike manjina na očuvanje tradicije, kulturnih i umjetničkih vrijednosti, dok pripadnicima (marginaliziranih) manjinskih skupina pokušava predočiti na koji se način umjetničkim izričajima i samoprikazivanjem boriti protiv predrasuda i stere-

otipa. Dvije unutarnje i nekoliko putujućih izložbi bazirat će se na rezultatima gore spomenutih radionica i poticati će međusobno saznanje, uvažavanje i razumijevanje, borbu protiv predrasuda, kulturnu interakciju, kao i pomaganje društvene i obrazovne integracije pripadnika etničkih manjina.

Nositelj projekta je »Agora alapítvány a társadalomkutatásért« iz Mađarske, a partner udruga »Svi« iz Bajše. Nevladina, nestranačka i neprofitna organizacija »Svi« osnovana je 2007. godine, a neki od ciljeva udruge su: pridonositi multietničkoj suradnji među zajednicama, izgradnja suživota u regiji, smanjenje kulturne polarizacije društva, zalaganje za zaštitu žrtava diskriminacije i represije, izgradnja civilnog društva i podizanje građanske svijesti o demokratskim vrijednostima i regionalnoj suradnji, osnaživanje ugroženih skupina

u ostvarivanju prava kroz aktivno sudjelovanje u životu društvene zajednice, zaštita okoliša, kao i ostale djelatnosti kojima se potiče sloboda misli i kreativni impulsi.

Radionice u Monoštoru vodila su tri umjetnika iz Mađarske – Ede Sinkovics, Endre Kis i Miklos Soltis, akademski slikari, koji se bave i kiparstvom, multimedijom i dizajnom. Tijekom radionica, sudionici – pretežito Šokci, koji su i bili osnovna ciljna skupina, predstavili su se

fotografijom i crtežima, čijom kombinacijom će nastati plakati koji odražavaju trenutačni položaj, želje i vizije pripadnika ove subetničke skupine u Vojvodini.

Kao dodatna aktivnost na radionicama, naslikan je veliki pano za fotografiranje s monoštorskim motivima, na kome su slika Šokca i Šokice u narodnoj nošnji. Ovaj pano će uvelike pridonijeti promidžbi šokačke kulture i tradicije, te Monoštora kao turističkog mjesta.

Zdenka Mitić

PLESALI I APATINSKI MATURANTI

Točno u podne

Maturanti sve tri apatinske srednje škole, Gimnazije »Nikola Tesla«, Srednje građevinske i drvoprerađivačke strukovne škole i Tehničke škole s Domom učenika, u petak 18. svibnja,

po šesti put su sudjelovali u tradicionalnoj međunarodnoj manifestaciji pod sloganom »Ples s Europom - maturantska parada 2012«. Istodobno s vršnjacima iz brojnih gradova Srbije i Europe, točno u podne apatinski su maturanti zaplesali popularni kadril uz zvuke opere-te »Slijepi miš« Johanna Straussa u središtu grada.

Na taj su se način mladi žitelji apatinske općine pridružili vršnjacima u više od 150 gradova u 10 europskih država i tako pridonijeli izglednom obaranju Guinnessova rekorda. Maturante je pozdravio i predsjednik Općine dr. Živorad Smiljanić i poželio im puno uspjeha u predstojećem razdoblju. Četiri slike kadrila za ovaj ples, uz uporabu bijelih kišobrana i pištaljki, apatinski maturanti su uvježbavali na satovima tjelesnog odgoja.

I. A.

NOĆ MUZEJA I U APATINU

Izložbe i filmovi

Po prvi put, u organizaciji Općinskog kulturnog centra, Apatin se ove godine priključio »Noći muzeja«. Manifestacija je realizirana u subotu 19. svibnja. U šetnji gradom i neposrednoj komunikaciji s prolaznicima, prikladno odjeveni, preko dana su četvero mladih glumaca iz Pozorištanca »Mašinac« predstavljali izložbu »Fotografski ateljei u Apatinu u XIX. stoljeću«. Ova izložba održana je u večernjim satima u gradskoj galeriji »Meander«. Izložbu je činilo 11 printova kabinet portreta, nastalih u fotografskim ateljeima Hansa Jurga, Jožefa Štrauba i Franca Hauka i panoa s jednom fotografijom na leksanu u prirodnoj veličini na kojoj su otvori umjesto likova. Posjetitelji su te otvore popunjavali svojim likovima, fotografirali se i na taj način bili dio ambijentalne cjeline fotografskoga ateljea. U Muzeju Dunava održane su projekcije reprezentativnih video radova s Međunarodnog festivala video umjetnosti »Videomedeja«

iz Novog Sada i projekcije najstarijih sačuvanih dokumentarnih filmova o Apatinu, »Dolazak kralja Aleksandra Karađorđevića u Apatin« iz 1926. i »Procesija«, film o iznošenju Crne Madone iz 1930. godine. U završnici događaja organiziran je svjetlosni performans kod spomenika Nikoli Tesli.

I. Andrašić

Halo ! Već je prodato ?

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

Rijeka viđena očima slikara

NOVI SAD – Do 10. lipnja u Muzeju Vojvodine može se pogledati izložba »More, kamen, grad«.

Ova gostujuća izložba Muzeja grada Rijeke sažet je izbor od trideset slika inspiriranih ovim gradom, nastalih u rasponu od stotinu godina (1890.-1990). Izložba je likovno i zavičajno intonirana, no s internacionalističkim prizvukom, koji podsjeća na Rijeku – Fiume u vrijeme kada je ovaj lučki, trgovački i industrijski grad bio na vrhuncu svoga razvoja. Mnogi su domaći umjetnici slikali gradske vedute i riječki krajolik, no slikali su ga i namjernici iz Beča i Pariza, koji su tamo rado dolazili.

Aktivnosti likovnjaka »Bunjevačkog kola«

SUBOTICA – Članovi Likovnog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« sudjelovali su u subotu na jednodnevnoj koloniji u čardi »Szunyóg« pokraj Ludaškog jezera. Osim njih, u prirodnom ambijentu stvarali su i članovi grupe »Slap«. Nastali radovi, kako to obično i biva, poklonjeni su domaćinu u znak zahvalnosti za gostoprimstvo.

Inače, tjedan dana ranije, likovnjaci iz »Kola« bili su gosti proslave koju je na Majkinom salašu organiziralo Udruženje umirovljenih radnika OUP-a iz Subotice, u povodu 37. godišnjice te udruge.

Molitvom i pjesmom Gospi Tekijskoj

PETROVARADIN – Prošle subote, 19. svibnja, u crkvi svetišta Gospe Snježne na Tekijama održan je drugi po redu koncert marijanskih pjesama pod geslom »Molitvom i pjesmom Gospi Tekijskoj«. Koncert je organizirala Srijemska biskupija, a sudjelovali su: VIS »Tekije« iz Petrovaradina, VIS »Proroci« iz Subotice, mješoviti zbor HKPD-a »Jelačić« iz Petrovaradina, Meila Maria Tome iz Brazila - blok i traverso flauta, KUD »Vranovci-Bukovlje« iz Hrvatske, sestre Službenice Bezgrješne Djevice Marije bizantskog obreda, Zbor Bogoslovnog sjemeništa Đakovačko-osječke nadbiskupije.

Prije koncerta održana je svečana misa koju je predvodio srijemski biskup mons. *Đuro Gašparović*. Slavlje je bilo popraćeno pjevanjem zbora Bogoslovnog sjemeništa iz Đakova, predvođenih prefektom *Ivanom Andrićem*.

T. M.

Stoti rođendan Balinta Vujkova

SUBOTICA – Hrvatska čitaonica uz logističku potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata obilježava večeras (petak, 25. svibnja) stotu obljetnicu rođenja književnika *Balinta Vujkova* (1912.-1987.). Program počinje u 18 sati polaganjem vijenca na spomen bistu književnika u parku pokraj Gradske kuće u Subotici. Nakon toga će u galeriji Gradske knjižnice biti otvorena izložba fotografija,

ilustracija i knjiga Balinta Vujkova. Prigodom otvorenja o ovom velikanu govorit će novinar *Zlatko Romić*.

U Godini hrvatskih velikana u Vojvodini, Balint Vujkov zauzima značajno mjesto te će se tijekom godine organizirati više programa, a glavna proslava stote obljetnice rođenja je na XI. danima Balinta Vujkova u listopadu.

Znanstveni kolokvij u ZKVH-u

SUBOTICA – Znanstveni kolokvij »Popis nematerijalne kulturne baštine u Republici Hrvatskoj« bit će održan večeras (petak, 25. svibnja), s početkom u 19 sati, u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Uvodničarka će biti *Martina Šimunković*, voditeljica Odsjeka za nematerijalnu kulturnu baštinu pri Ministarstvu kulture Republike Hrvatske.

Republika Hrvatska sastavila je popis vlastite nematerijalne baštine, izazova koji predstoji Republici Srbiji. Kako je tekao ovaj složeni posao u Hrvatskoj? Tko je sve bio u njega uključen? Kakav je pravni okvir? Kakva je uloga Ministarstva kulture Republike Hrvatske, a kakva stručnih kulturnih institucija? Kakvi su konačni rezultati aktivnosti? Može li iskustvo Hrvatske biti od koristi Republici Srbiji u izradi popisa nematerijalne kulturne baštine?... Na ova i slična pitanja pokušat će dati odgovore ovaj znanstveni kolokvij ZKVH-a.

Stota obljetnica rođenja Ivana Kujundžića

SUBOTICA – U povodu obilježavanja 100. obljetnice rođenja svećenika, književnika, bibliografa i prevoditelja *Ivana Kujundžića* Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s Hrvatskom čitaonicom i župom sv. Roka u Subotici priređuje program u idući petak, 1. lipnja. Program počinje u 16 sati molitvom i polaganjem cvijeća na grob Ivana Kujundžića (Kersko groblje). U 16,45 sati je otvorenje obnovljene Bunjevačko-šokačke knjižnice Ivana Kujundžića, a u 17,30 sv. misa u crkvi sv. Roka.

Spomen-večer u čast Ivana Kujundžića je u 19 sati u čitaonici Gradske knjižnice, gdje će o njegovu bibliografskom, svećeničkom, književnom i knjižničarskom radu govoriti prof. *Jasna Ivančić*, vlč. *Lazar Novaković*, prof. *Vladan Čutura* i prof. *Katarina Čeliković*.

Izložba Ane Tudor u Sonti

SONTA – Likovna umjetnica s Hvara *Ana Tudor*, podrijetlom iz Sonte, organizirat će u rodnom mjestu izložbu pod nazivom »Zbližimo umjetnost i ljude«. Osim postava od dvadesetak njezinih slika, ova izložba će imati i svoj edukativni dio u formi kratke slikarske obuke i druženja umjetnice s djecom, a u cilju stvaranja za njih novih navika. U programu će sudjelovati i tamburaši KPZH »Šokadija«, a zaintereserani će kupnjom »srečke« moći sudjelovati u neobičnoj donatorskoj lutriji, čija je nagrada jedna slika Ane Tudor. Izložba će biti organizirana u nedjelju, 27. svibnja, na ljetnoj terasi kavane »Sport« u Sonti, s početkom u 17 sati.

I. A.

»BIOGRAFSKI LEKSIKON HRVATA ISTOČNOG SRIJEMA« PREDSTAVLJEN U ZAGREBU

Objektivna i neuljepšana slika sudbine

Pokretanje ovoga projekta potaknule su burne etnodemografske promjene tijekom 90-ih godina prošlog stoljeća, koje su rezultirale značajnim smanjenjem broja, a u nekim mjestima i nestajanjem Hrvata u Srijemu, čulo se na promociji

Nakon »Leksikona podunavskih Hrvata Bunjevaca i Šokaca«, koji izlazi od 2004. godine, izašao je i prvi svezak »Biografskog leksikona Hrvata istočnog Srijema« u nakladi Libera editio d.o.o. iz Zagreba i Hrvatskog akademskog društva iz Subotice. Kapitalno je to djelo o srijemskim Hrvatima u Vojvodini, koji su integralni dio hrvatskoga naroda i autohtona zajednica čija prisutnost na tom području kontinuirano traje još od dolaska Južnih Slavena. Prvi svezak Leksikona obuhvatio je oko 200 biografija osoba čija prezimena počinju slovima od A do F, a sadrži 212 stranica i bogat je fotografijama.

Prvo predstavljanje javnosti ovog Leksikona održano je prošloga tjedna, 16. svibnja, u Velikoj dvorani Hrvatske matice iseljenika u Zagrebu, a predstavili su ga doc. dr. sc. *Sanja Vulić* s Odsjeka za kroatologiju Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, *Tomislav Žigmanov*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, *Eduard Hemar*, publicist, nakladnik i glavni urednik Leksikona i dr. sc. *Vlatko Rukavina*, član Uredništva. Koordinator i voditelj predstavljanja bio je *Zlatko Žužić*, izvršni urednik Leksikona, dok je uvodnu riječ održala *Katarina Fuček*, ravnateljica Hrvatske matice iseljenika.

POPUNJAVANJE PRAZNI-NE

»Temeljni su ciljevi Leksikona umanjenje dosadašnje praznine dostupnih sadržaja o Hrvatima u Srijemu, proširivanje interesa hrvatske i šire javnosti prema hrvatskoj manjini u Vojvodini,

te osnaženje autorecepcije vlastitog kulturnog naslijeđa Hrvata u Srijemu i Vojvodini, te otvaranje novih poglavlja o mjesnom hrvatstvu«, rekao je *Eduard Hemar* uz pojašnjenje kako su burne etnodemografske promjene tijekom posljednjega desetljeća prošlog stoljeća potaknule pokretanje ovog

financijski najviše pripomogli objavi prvoga sveska ovog leksikona«, zaključio je *Eduard Hemar*.

SVJEDOČANSTVO STRADANJA

Dr. *Sanja Vulić* je, govoreći o Leksikonu, uvodno podsje-

ili psihički zlostavljani, a pojedina hrvatska naselja u potpunosti su ispražnjena, očišćena od Hrvata. Ukupno se u prvoj polovici 90-ih godina prošlog stoljeća iz Srijema iselilo više od 30 tisuća Hrvata.

»U tom kontekstu suvremene povijesti objavljivanje Biografskog leksikona Hrvata istočnog Srijema tim je značajnije. Naime, iz predgovora doznajemo da su od živih osoba uvršteni samo oni koji su na to pristali, jer neki od straha nisu željeli ući u ovu knjigu. Listanjem Leksikona taj strah postaje razumljiv, jer već od prvog sveska on postaje jasnim svjedokom stradanja Hrvata u Srijemu«, rekla je dr. *Vulić* i dodala da je otprilike 160 do 170 osoba iz različitih povijesnih razdoblja, koje su uvrštene u ovaj prvi svezak, njih gotovo sedmina bila prisiljena otići iz Srijema u doba srpske agresije na Hrvatsku, a broj osoba koje su tada napustile Srijem, u ovom je prvom svesku čak tri puta veći od broja onih srijemskih Hrvata koji su progonjeni, ubijeni ili bili prisiljeni napustiti svoj zavičaj nakon Drugog svjetskog rata.

Kako je dodala, ovim je Leksikonom odano priznanje i pripadnicima drugih naroda koji su svojom plemenitošću zadužili Hrvate u Srijemu i kulturnu baštinu, kao npr. *Srbina Dragoš Delošević* koji je nakon Prvog svjetskog rata spriječio novu srpsku vlast da sruši petrovaradinsku tvrđavu.

PROTIV PODZASTUPLJENOSTI I PREŠUĆIVANJA

U ime HAD-a govorio *Tomislav Žigmanov*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koji je prenio

Katarina Fuček, Zlatko Žužić, Vlatko Rukavina, Sanja Vulić, Eduard Hemar i Tomislav Žigmanov

projekta, a koje su rezultirale značajnim smanjenjem broja, a u nekim mjestima i nestajanjem Hrvata u Srijemu.

»Inicijativa je došla iz Zagreba 2008. godine, iz Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, a projekt su u Vojvodini podržali Hrvatsko akademsko društvo i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, koji su

tila da je nakon raspada SFRJ za Hrvate u Srijemu nastupilo najteže razdoblje, jer više nisu bili u istoj državi s matičnim narodom nego su postali objektom izživljavanja promicatelja »velikosrpsstva«, koji su na njihovim leđima liječili frustracije zbog propalih ambicija pri pokušaju vojnog osvajanja Republike Hrvatske. Mnogi su srijemski Hrvati tada mučeni

Izazov i poticaj

Prema mišljenju dr. *Sanje Vulić* dvije su temeljne vrijednosti ovog Leksikona. »S jedne strane on daje objektivnu, neuljepšanu sliku sudbine srijemskih Hrvata, i to mnogih iz novije povijesti, izravno i bez prešućivanja, a s druge strane on će istodobno mnogim srijemskim Hrvatima, ali i onima koji to nisu, dati podatke o precima, o rođacima, o prijateljima ili znancima. Zbog jednoga, zbog drugog ili zbog oboje, mnogima će ova knjiga biti izazov i poticaj«, rekla je dr. *Vulić*.

čestitke dr. sc. *Slavena Bačića*, predsjednika HNV- a i drugog nakladnika HAD-a iz Subotice. »Svi mi koji živimo i radimo u Vojvodini, unatoč svemu, radosni smo zbog činjenice što je ovaj projekt nastao u sunakladništvu Libera editio d.o.o. iz Zagreba i Hrvatskoga akademskog društva iz Subotice, jer smo na taj način spojili dva mjesta, dvije države, a posebno smo radosni što su Srijemci

smogli snage ući u ovu, rekao bih, avanturu iz razloga što su napisali o srijemskim Hrvatima uvelike podzastupljeni kada je riječ o napisima Hrvata u Vojvodini«, rekao je Žigmanov.

»Prva vrijednost ovog Leksikona jest činjenica što sada možemo hrvatstvo Srijema, kada su u pitanju osobe, promatrati kao cjeloviti narodnosni, kulturni fenomen, a to je značajno jer na taj način

Leksikon je predstavljen u Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu

Drugi svezak od G do K

Član uredništva Leksikona dr. sc. Vlatko Rukavina govorio je, među ostalim, o nastavku ovog projekta. »U planu je nastavak rada na drugom svesku koji će obuhvatiti slova od G do slova K i sadržavat će otprilike isto biografija kao i prvi svezak, a s obzirom da je projekt pokrenut od entuzijasta kojima to nije jedini i profesionalni poziv i bazira se na volonterskom radu suradnika, koji su i jedan dio troškova sami snosili, te zbog nesigurnosti financiranja ovakvog projekta intenzitet izlaženja svezaka ovisit će o broju suradnika i osiguranim financijskim sredstvima«, rekao je o budućnosti Leksikona dr. Rukavina.

bolje upoznajemo sebe, ali i drugi nas, te nas neće moći više prešućivati. Nažalost, Hrvati u Vojvodini su objekt raznih prešućivanja. Drugim riječima, nacionalna slika Hrvata u Srijemu bit će već s prvim sveskom, a pogotovo kada projekt bude završen, neusporedivo veća i kvalitetnija te ćemo i mi onda ući u red velikih naroda, koji će vlastitu prošlost i sadaš-

nost moći, na leksikografski primjeren način, predstaviti i sebi i drugima.

Drugi, posredan razlog je taj što se tako znanstvena elita okuplja, ne samo oko stola i tambura, dakako vrlo važnih stvari u životu, nego i oko znanosti primjerenih sadržaja, kao što je istraživanje vlastitog trajanja na tom prostoru«, zaključio je Žigmanov.

Z. Žužić

IZLOŽBA »ŽIVOT FORMI ANE BEŠLIĆ« U ZAVODU ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA

Autentičan kiparski opus

Ana Bešlić (1912. – 2008.) bila je jedna od najvažnijih predstavnica suvremenog kiparstva u Jugoslaviji, a ove godine obilježava se 100. godina od njezina rođenja. Izložba realizirana tim povodom – »Život formi Ane Bešlić«, postavljena je, nakon Gradskog muzeja u Subotici, u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata, gdje se može pogledati do kraja lipnja. Izložbu čine fotografije javnih spomenika koje je čuvena kiparica relizirala u Subotici i okolici, a autor fotografija je

Augustin Juriga.

Prigodom prošlotjednog otvorenja izložbe u ZKVH-u, o stvaralaštvu Ane Bešlić govorio je *Bela Duranci*, poznati subotički, ali i jedan od najuglednijih povjesničara umjetnosti u Vojvodini.

Ana Bešlić je značajno obilježila epohu u kojoj je djelovala, stvarajući, prema ocjeni Durancija, spomenike i kipove univerzalne humanističke vrijednosti. Ostavila je veliki trag i u rodnoj Subotici, djela joj se nalaze u Šandoru, Bajmoku, Paliću i Tavankutu. Pripadala

je skupini umjetnika koji su '50-ih godina prošlog stoljeća počeli mijenjati dominantna strujanja u jugoslavenskom kiparstvu.

»Jedno od takvih djela je i Spomenik žrtvama fašizma u Subotici, njezinog profesora *Tome Rosandića*, u kojem se očituju ideje njegovih suradnika, među kojima je bila i Ana Bešlić. To je više univerzalni humani spomenik, negoli ostvarenje socrealizma karakterističnog za to vrijeme«, naveo je Duranci. Duranci je istaknuo i umjetnički značaj Ane Bešlić u jugoslavenskom, ali i subotičkom kontekstu.

»Ana Bešlić je u okviru jugoslavenskog kiparstva bila jedna od onih koji su krenuli putem asocijativne forme povezivanja okružja prirode i života forme, a prva je počela raditi bojeve kipove od poliestera. Ona je kroz stoljeće vlastita trajanja i kroz stoljeće oblikovanja prostora u kojem je stasavala, bila prva koja je ostvarila prepoznatljivost vlastite kiparske

vokacije, koja je autentična, samosvojna i prepoznatljiva. To je njezin najveći značaj kao stvarateljice. Najveći njezin značaj kao osobe s ovih prostora je što je bila jak posrednik i oslonac za okretanje modernim vidicima u kiparstvu na našem području«, naveo je Duranci. Izložba »Život formi Ane Bešlić« u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata bila je dio nacionalne manifestacije »Noć muzeja«, u okviru koje ju je pogledalo stotinjak posjetitelja.

Lopta i kruh

Inspiraciju za svoje radove Ana Bešlić crpjela je i iz sjećanja koja joj je ostavilo djetinjstvo provedeno na Šara pustari, pokraj Bajmoka. Među njima se ističu dvije stvari – crvena lopta s kojom se igrala i kruh u »načvi« – koje u njezinu kasnijem stvaralaštvu preraštaju u samosvojne forme.

TRI GODINE PORTALA KULTURE HRVATA U VOJVODINI (I. DIO)

Ususret potrebi za većom vidljivošću

U povodu trogodišnjice postojanja portala kulture Hrvata u Vojvodini – internetskih stranica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, u nekoliko nastavaka donosimo pregled i analizu objavljenih sadržaja i njihove čitanosti te posjećenosti web stranicama, kroz prizmu ostvarivanja cilja portala – veće vidljivosti kulture Hrvata u Vojvodini u javnosti

Piše: Ljiljana Dulić-Mesaroš

Dana 30. travnja 2012. godine navršilo se pune tri godine kako su internetske stranice Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata – www.zkvh.org.rs, postale dostupne javnosti. Ta je činjenica bila povod za jedan osvrt unatrag, za sagledavanje onoga što smo u te tri godine objavili, koliko smo bili posjećivani, što su posjetitelji čitali, što ih je najviše zanimalo... riječju, koliko smo ispunili našu nakanu u predstavljanju aktivnosti Zavoda, ali i u osnaživanju prezentacije cjelokupne kulturne scene vojvođanskih Hrvata.

PREZENTACIJA KULTURE

Osnovna ideja vodilja internetskih stranica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata je putem njih osnažiti prezentaciju kulture vojvođanskih Hrvata. Naime, uz osnovne informacije o Zavodu te aktualnih vijesti o aktivnostima kako Zavoda tako i kulturnih udruga diljem Vojvodine, na stranicama se predstavlja kultura vojvođanskih Hrvata uopće, te se mogu naći prikazi vlastite povijesti, prikazi velikana, materijalni tragovi kulture, informacije o institucijama i organizacijama, najvažnijim kulturnim manifestacijama, najave događaja i izvješća o njima... Također, stranice sadrže i kalendar kulturnih manifestacija hrvatskih udruga kulture u Vojvodini, čime se nastoji uvesti red i omogućiti voditeljima kulturnih udruga bolje planiranje kulturnih događaja s ciljem da se izbjegnu preklapanja.

Web portal također omogućuje ostvarenje kontakata sa zainteresiranom javnošću.

Internetske stranice Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata postavljene su na globalnu mrežu tijekom ožujka 2009. godine, dakle, prije više od tri godine. Web stranice su postale dostupne javnosti 30. travnja iste godine, a službeno predstavljene 16. svibnja, na prvom

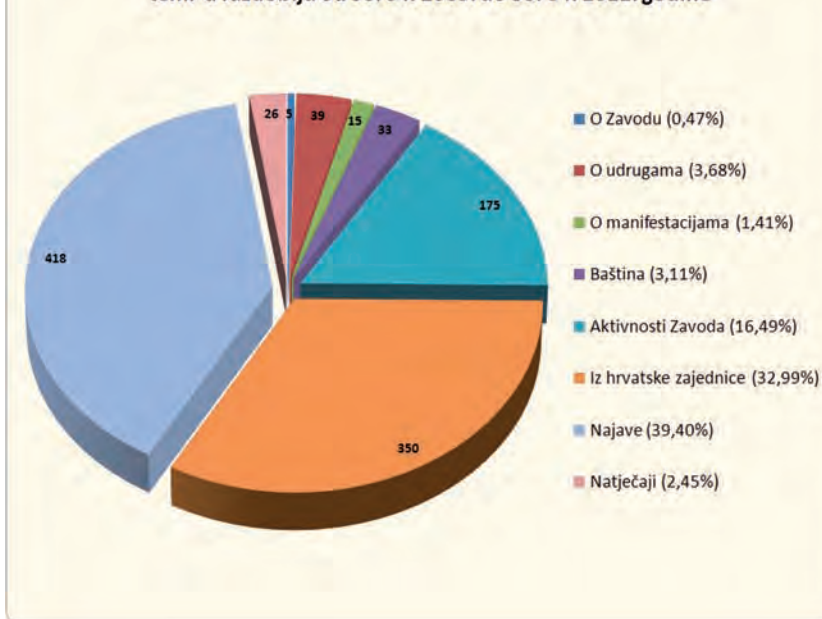
radnom susretu udruga kulture u Vojvodini u organizaciji Zavoda. Samo deset dana nakon toga stranice Zavoda imale su tisuću posjetitelja, što je nedvojbeno pokazalo da je za web portalom kulture Hrvata u Vojvodini bilo velike potrebe, i s druge strane, da su stranice primjereno odgovorile na te potrebe.

TRI SKUPINE SADRŽAJA

Sadržaje na web portalu Zavoda možemo, po trajanju, grubo podijeliti u tri skupine: u stalne sadržaje (stajaće) koje čine napisi o Zavodu, o institucijama i organizacijama i najvažnijim kulturnim manifestacijama, potom uradci u rubrici »Baština«, a odnose se na prikaze vlastite povijesti, velikana, materijalne tragove kulture i sl., dokumenti koji su posjetiteljima ponuđeni za preuzimanje (download) te web linkovi, potom u sadržaje od veće važnosti (relativno stalne) gdje ubrajamo vijesti i izvješća o aktivnostima Zavoda i događajima u hrvatskoj zajednici, te privremene – najave događaja, informacije o natjecanjima i natuknice u »Kalendaru događaja«. Tijekom tri godine ukupno je objavljen 1.061 članak, koje smo naručili, preuzeli iz drugih medija ili sami proizveli. Sve informacije raspoređene su u šest sekcija i 25 kategorija, koje je trebalo prethodno definirati kako bi se vijesti i razni drugi sadržaji pojavljivali na mjestima gdje po logici pripadaju, kako u sadržajnom smislu, tako i prostorno. Za ilustraciju informacija, na web portal je postavljeno oko 2.050 slika, koje su prethodno obrađene i prilagođene internetskom mediju. U kalendar događaja ukupno su unesene 492 manifestacije, priredbe i sl. u 13 kategorija.

(nastavit će se)

Broj i struktura članaka objavljenih na web stranicama ZKVH po temi u razdoblju od 30. 04. 2009. do 30. 04. 2012. godine

Uvođenje »newslettera«

Nakon više od dvije i pol godine postojanja Portala kulture Hrvata u Vojvodini i preko 140 tisuća posjeta, konačno nam je vrijeme dopustilo da se posvetimo još jednome obliku komunikacije s posjetiteljima – slanju obavijesti, popularno zvanih »newslettera«, u kojima informiramo o novitetima na web portalu, aktivnostima Zavoda, kulturnim događajima u hrvatskoj zajednici u Vojvodini i o ostalim informacijama u vezi s njom... Tako je 15. veljače 2012. godine, našim vjernim posjetiteljima koji su se prijavili za dobivanje informacija putem elektroničke pošte (a ima ih preko stotinu), poslan prvi pilot »newsletter« s informacijama o najnovijim sadržajima na portalu. »Newsletter« je, sudeći po povratnim porukama primatelja, dobro primljen u javnosti, što nam daje poticaj da ovu vrst komunikacije s auditorijem njegujemo i unapređujemo.

KNJIGA »IZAZOVI – SABIRANJA, SUMJERAVANJA I TUMAČENJA« PREDSTAVLJENA U OSIJEKU

Očuvanjem ruba najbolje se čuva središte

Žigmanovljevi »Izazovi« i Blažetinova »Književnost Hrvata u Mađarskoj od 1918. do danas« kapitalna su izdanja koja će pomoći da buduća povijest hrvatske književnosti bude potpunija i osvještenija, ocijenila je prof. Helena Sablić Tomić

Na prošlotjednom predstavljanju nove knjige Tomislava Žigmanova u Osijeku »Izazovi – sabiranja, sumjeravanja i tumačenja«, bilo je i polemičkih tonova, no svi su se složili u jednom, Žigmanov je još jednom potvrdio osobnu znanstvenu kreativnost i njegovo propitivanje širega književnog i kulturnog konteksta, posljedica su zavidne energije kojom se autor kreće od stare do suvremene književnosti Hrvata u Vojvodini. Žigmanov je svojim knjigama već ranije privukao pozornost kulturne javnosti, a najnovije literarno ostvarenje samo je potvrda kako njegovo poslanje ima uzlaznu putanju.

NUŽNOST OBRADBE

Prof. Helena Sablić Tomić, koja potpisuje recenziju nove Žigmanovljeve knjige, istaknula je kako autor ovim djelom ostavlja dojam odličnog poznavatelja baštine, kulturne i povijesne, ali i suvremenih kretanja prostora kojemu pripada. Iz kuta matične, nacionalne i identitetske središnjice, Sablić Tomić poručuje da se svako stvaralaštvo mora valorizirati, pa i ono preko ruba hrvatske književnosti. U tom smislu, izrazila je uvjerenje kako će mlade znanstvene snage u do gledno vrijeme obraditi sve što hrvatska književnost zapravo jest, a Žigmanovljevi »Izazovi« i »Književnost Hrvata u Mađarskoj od 1918. do danas«, Stjepana Blažetina su ona kapitalna izdanja koja će pomoći da buduća povijest hrvatske književnosti bude potpunija i osvještenija.

Na tome je tragu i recenzija prof. dr. Vinka Brešića, baš na-

slovljena da se očuvanjem ruba najbolje čuva središte i tvrdi da se o Žigmanovu i novoj knjizi može govoriti kao o serioznoj monografiji koja na visokoj razini registrira i problematizira

detektira problematiku, daje detaljan opis prethodne situacije pa sve do suvremenih književnih zbivanja, a istovremeno daje upute i smjernice kako sve to rješavati i kako sve defici-

put poduprle. Prateći podrobno Žigmanova, Blažetin je oduševljen književnom produkcijom u Vojvodini, koja je barem deset puta veća od one u Mađarskoj i priznaje da je zavidan, ali očaran prinosima sabiranju, sumjeravanju i tumačenju koji temelje na istinskom poznavanju, kako predstavnika minulih vremena tako i suvremenih događanja u vlastitom okružju, a svakako i šire. I odlično je to posložio, polazeći od bibliografske prakse, preko produkcije do suvremenih hrvatskih pjesničkih tokova, oslikavajući domete Marka Vukova, Lazara Merkovića, Ante Vukova i Mirka Kopunovića.

PRIZNANJE U MATICI?

O knjizi je govorila i Tatjana Ileš tvrdeći kako je Žigmanov na najboljem putu da pomogne svima u rubnom i prekorubnom prostoru, a njoj osobno, najdraži je treći, esejistički i pomalo filozofski pristup pjesničkom egzistencijalizmu na istoku.

Tomislav Žigmanov je rekao kako je knjigom pokušao, a nada se i uspio tematizirati fenomen knjige i književnosti Hrvata u Vojvodini, književnost koja ima svojih specifičnosti i pulsira više od tri stoljeća u različitim državnim oblicima, različitim institucionalnim aranžmanima, različitim produkcijskim kvalitetama, a u posljednjih 20 godina je i državnom granicom omeđena od svoje matice. Nada se da će ova i knjiga izdana u Pečuhu pridonijeti potpunijoj integraciji u prostor matičnog naroda, tj. hrvatske književnosti, gdje je teško iščitati nešto drugo osim hvalevrijednog opusa Jasne Melvinger.

S. Žebić

Sporazum o suradnji

Predstavljanju je prethodilo potpisivanje Sporazuma o suradnji između četiriju kulturnih institucija iz Hrvatske, Srbije i Mađarske. Sporazum koji je kapitalizacija višegodišnje suradnje, ispred institucija potpisali su: Helena Sablić Tomić, dekanica Umjetničke akademije u Osijeku, Tatjana Ileš, predsjednica Udruge »Oximoron«, Tomislav Žigmanov, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Stjepan Blažetin u ime Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. I dok su Osječani spremni »povući«, jer već imaju niz projekata u nogama, predstavnici Hrvata iz Srbije i Mađarske zadovoljni su senzibilitetom institucija u matičnoj domovini za kulturu manjina i manjinsku književnost, te općenito za manjinske identitete, koji predstavljaju specifičnost ovog kulturnog i životnog prostora.

aktualne kulturne i književničke prakse »zagraničnih Hrvata na istoku«.

UOČAVANJE PROBLEMATIKE

Govoreći o novoj Žigmanovoj knjizi, Stjepan Blažetin je također istaknuo da on odlično

te koje imamo anulirati. Zbog takvog prilaza i Žigmanovog uočavanja da nedostaju ljudski resursi, Blažetin novi uradak iščitava kao roman s tragičnim likom, koji odlično uočava što sve nije dobro, vidi i put kojim treba krenuti, svjestan da manjkaju sredstva, da manjkaju ljudi, pa i institucije koje bi taj

Crkveni god u Gibarcu

I ove godine, na blagdan Svetog Ivana Nepomuka, u Gibarcu su se okupili vjernici i žitelji iz toga mjesta, starosjedioci i oni koji su prije 20 godina napustili svoje domove i otišli u Hrvatsku. Okupili su se sa željom da zajedno proslave crkveni god. U obnovljenoj župnoj crkvi, svetu misu predvodio je vlč. *Nikica Bošnjaković* uz nazočnost župnika iz Sota Zdravka Čabrajca i grkokatoličkog svećenika iz Bačinaca. U svojoj propovijedi vlč. Bošnjaković izrazio je zadovoljstvo što su se i ove godine Gibarčani okupili u velikom broju kako bi proslavili ovaj blagdan.

»Ne dozvolimo da ova crkva ljepotica, postane crkva sirotica. Nakon njenog obnavljanja i proslave 200 godina od izgradnje,

ona zaslužuje uvijek biti posjećena u velikom broju«, kazao je vlč. Bošnjaković.

Osim vjernika iz Gibarca, svečanom misnom slavlju nazočili su i vjernici iz Šida, Kukujevac te pojedinih mjesta u Hrvatskoj. Organizaciji ovog misnog slavlja svoj doprinos dalo je i Udruženje za očuvanje šokačkih Hrvata iz Gibarca na čelu s *Durom Martinovićem*. Na njegov poziv misnom slavlju nazočio je i *Zlatko Načev*, član Gradskog vijeća Srijemske Mitrovice ispred DSHV-a. »Drago mi je da je danas ovdje nazočan dio Hrvata koji su tu nekad živjeli. Smatram da je to veliki poticaj za malobrojnu hrvatsku zajednicu ovdje, kako bi shvatili da nisu zaboravljeni i da se i na ovaj način radi na očuvanju njihove tradicije«, kazao je Načev.

Obilježavanje blagdana nastavljeno je druženjem, uz prisjećanje na sretne trenutke proživljene na ovim prostorima, te uz želju da se ovakvi susreti nastave i idućih godina.

S. D.

Zbor bogoslova gostovao u Zemunu

Nedjeljno prijepodneвно euharistijsko slavlje u župi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu nije bilo uobičajeno. Naime, tamošnji župljani imali su veliko zadovoljstvo i čast da u svojoj sredini ugoste zbor bogoslovnog sjemeništa iz Đakova koji djeluje pod ravnateljском palicom vicerektora *Ivana Andrića*.

Svetu je misu tom prigodom predvodio *Ivan Đurić*, rektor bogoslovnog sjemeništa u Đakovu. U svojoj homiliji on je istakao kako Isus i u današnje vrijeme poziva ljude da budu njegovi apostoli. Nakon propovijedi, dva mladića koja se pripremaju za svećenička zvanja, predstavila su se župljanima Zemuna, izloživši ukratko svoja dosadašnja iskustva. Na kraju euharistijskog slavlja, domaći župnik *Jozo Duspara* zahvalio je gostima iz Đakova na ugođaju koji su priredili i darovao im u

znak pažnje fotografije crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije. Druženje domaćina i gostiju nastavilo se u crkvenom dvorištu i u nedavno obnovljenoj župnoj dvorani.

D. L.

Predavanje na temu »Duh sveti«

U župnoj crkvi Presvetog Srca Isusova u Šidu, u četvrtak 17. svibnja, na dan svetkovine Spasova – uzašašće Gospodinova, dipl. teologinja *Ana Hodak* iz Šida, održala je vjernicima i krizmanicima predavanje na temu »Duh sveti«. Ovo predavanje, održano je na inicijativu vlč. *Nikice Bošnjakovića*, priređeno je kako bi se krizmanici pripremili za svečani sakrament. U svom izlaganju, Hodak je pričala kako je Duh djelovao u povijesti, od Starog zavjeta, preko Isusovog života, do njegova silaska na dan Pedesetnice i njegovog djelovanja u Crkvi, ali i što to znači živjeti s Duhom Svetim.

S. D.

Spasovo

Četrdeset dana nakon uskrsnuća Crkva slavi blagdan Uzašašća Kristova ili Spasovo. Ta svetkovina označuje svršetak Isusova ukazivanja apostolima, a broj od »četrdeset dana« znači puninu njegova djelovanja na zemlji, ispunjenje svega što je donio za spas čovječanstva, zato se jos naziva i Spasovo.

Od rođenja, kada je kao čovjek došao među nas, pa do samog Uzašašća, povratka k Ocu, Krist je ostao trajni most između neba i zemlje. Nerijetko, čovjek je sklon na svoj život gledati ovozemaljskim očima kao na jedini mogući život. Navezan više na materijalno, a manje na duhovno, često pojam smrti doživljava kao kraj i vezuje ga za grob kao trajno i vječno prebivalište, a stvoren je i rođen za Nebo, odnosno za Boga. Mi smo predodređeni stanovnici neograničenih Božjih visina, predodređeni stanovnici Božjeg kraljevstva.

Uskrсна svetkovina Uzašašća koju smo slavili poziva nas da usmjerimo svoj pogled k nebu kao našoj drugoj domovini. Da sva djela, cijeli svoj život usmjerimo prema spasenju, prema vječnom životu. Posvjeduje nas da je Kristovo uzašašće i naše uzdignuće. Slaveći svetkovinu Uzašašća slavimo događaj spasenja jer kada je Krist ušao u slavu Očevu on je uzdigao i sve nas koji smo krštenjem postali djeca Božja.

Poslije Isusova uzašašća u nebo, apostoli su ostali u Jeruzalemu, u molitvi okupljeni oko Marije majke Isusove, iščekujući silazak Duha Svetoga koji se dogodio pedeset dana nakon Uskrsnuća. Taj događaj slavimo u nedjelju koja je pred nama kao blagdan Duhova, nedjelju Pedesetnice.

J. Dević

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merковиć

KRONOLOGIJA od 25. do 31. svibnja

25. SVIBNJA 1919.

Popisom siromašnih seljaka, agrarnih interesenata, započela je agrarna reforma u Kraljevini SHS i nacionalizacija pograničnog pojasa oko Subotice, kasnije naseljenog kolonistima.

25. SVIBNJA 1936.

Pokrenut je časopis »Stvaranje«, polumjesečnik za društvena, kulturna i gospodarska pitanja. Kao vlasnik i urednik slovi *Petar Vuković*, a stvarni su urednici *Balint Vujkov*, *Blaško Hajduk Vojnić* i *Marko Peić*, dotadašnji urednici »Bunjevačkog kola« (1933. – 1936.). Inspirator »Stvaranja«, ispred KPJ i SKOJ-a bio je *Franjo Vojnić Purčar*, pa nakon njegova uhićenja on prestaje izlaziti jer je policija zaplijenila priloge suradnika.

25. SVIBNJA 1959.

Na koncertu Subotičke filharmonije praizvedeno je djelo »Bunjevačko momačko kolo« poznatog hrvatskog skladatelja, dirigenta i pedagoga *Jakova Gotovca* (Split, 1895. – Zagreb, 1982.), autora glasovite opere »Ero s onog svijeta«. Gotovac je zamjetno i trajno obogatio hrvatsku solo popijevku skladbama inspiriranim hrvatskim muzičkim folklorom.

26. SVIBNJA 1912.

Rođen je *Balint Vujkov*, pravnik, odvjetnik, sudac, pjesnik, pripovjedač, kritičar, esejist, pokretač, nakladnik i urednik više listova i časopisa, te druge periodike (narodni kalendari i sl.). Bezmalobli 57 godina sakupljao je, obrađivao i komentirao usmeno narodno stvaralaštvo Bunjevaca i Šokaca, te drugih Hrvata u Vojvodini, Mađarskoj, Austriji, Slovačkoj, Češkoj, Rumunjskoj i na Kosovu. Umro je 23. travnja 1987. godine.

26. SVIBNJA 1945.

Uz prethodno pribavljeno odobrenje protagonist novog režima

na igralištu nekadašnjeg NK »Bačka«, održana je osnivačka skupština Hrvatskog sportskog atletskog društva »Građanski«. No, već ožujka 1946. nogometni klub »Građanski« preimenovan je u »Slobodu«, a 1949. pod pritiskom vlasti spojen je sa SDŽ »Spartakom«. Tek 1969. godine igrači što su se okupili iz nekoliko manjih gradskih klubova uspijevaju se izboriti za svoj stari naziv »Bačka«.

26. SVIBNJA 1970.

Na Novosadskom sajmu subotička tvornica suhomesnatih proizvoda »29. novembar«, osnovana krajem XIX. stoljeća (Hartmann & Konen), po obujmu proizvodnje i rezultatima vodeća u ondašnjih zemlji, osvojila je pet zlatnih, jednu srebrnu i pet brončanih medalja, te dva Oskara za novu ambalažu.

27. SVIBNJA 1939.

Pojavio se prvi broj tjednika »Subotički športski list«, glasilo Nogometnog podsaveza Bačke i Kuglaškog podsaveza. Vlasnici i urednici bili su *F. Bašić*, *L. Mačković*, *F. Kujundžić* i *L. Marković*.

27. SVIBNJA 1949.

U Savezu kulturno-prosvjetnih društava Subotice pokrenut je »Klub pisaca« s dvije sekcije: srpsko-hrvatskom i mađarskom. U okrilju ovoga kluba stasale su mnoge istaknute stvaralačke književne osobnosti u Subotici i ondašnjoj zemlji, nakon II. svjetskog rata. U jednom razdoblju »Klub pisaca« bio je nakladnik časopisa »Rukovet«.

27. SVIBNJA 1971.

Nakon više uzastopnih pomoririba u jezeru Palić i prikupljenih mišljenja stručnjaka, Skupština općine Subotica odlučila je da se zbog enormno nataloženog opasnog mulja, te degradacije jezerske vode i njezine flore i faune – započne sveobuhvatna sanacija. Ubrzo je ovaj posao dobio epitet

»pothvata stoljeća« i trajao je šest godina, kada je jezersko korito ozdravljeno i napunjeno vodom.

28. SVIBNJA 1873.

Nadbiskupska okružnica o crkvenom nadzoru osnovnih škola u Subotici izazvala je otvoreno neslaganje i otpor kako u Školskom odboru grada, tako i u njegovu pročelnstvu. Subotičani su zatražili da se Crkva ne miješa u pitanja školstva. Zalaganjem vijećnika *Petra Manića* spor je dospio pred Ministarstvo prosvjete u Pešti, prema čijim su uputama stišane raspljene strasti.

28. SVIBNJA 1992.

Vlasti nikada nisu pokazale političku volju da javno identificiraju otimače u maskirnim uniformama, koji su opljačkali 70 vagona žitarica iz skladišta subotičkog poduzeća »Zmo-Mag« u Kukejvcima.

28. SVIBNJA 1995.

U Židovskoj općini subotičkoj publici predstavljena su tri djela *Gordane Kuić* – »Miris kiše na Balkanu«, »Cvat lipe na Balkanu« i »Smiraj dana na Balkanu«. Tri navedena romana (iz do danas već – sedmokrnižja) predstavila je povjesničarka književnosti *Simka Kabiljo*.

29. SVIBNJA 1841.

Kerska župa dobila je svoj pečat, na kojem je prikazan sv. *Roko* koji u desnoj ruci drži križ koji seže do zemlje, a lijevom pokazuje svoju ranjenu nogu. Kraj njega je pas kojega hrani kruhom. U kružnom natpisu, na mađarskom jeziku, navedeno je: »Pečat vanjske crkve Svetog Roka u sl. kr. gradu Subotica, 1841.«

29. SVIBNJA 1843.

U izvješću Magistrata Subotice, nadležnom ministarstvu navodi se: »Palić, taj čudesni dar prirode, nismo prepustili parlogu, te smo u blizini jezera zasadili drveće. Pjeskovite terene smo pošumili,

a park uredili. Usto smo odlučili podići gostionicu, štalu, šupu i kupališne kućice od dasaka, kako bismo udovoljili potrebama naših gostiju«.

30. SVIBNJA 1880.

U obitelji vlasnika putujućeg muzeja *Lifka* iz Braova (njem. Kronstadt, mađ. Brassó), rođen je *Aleksandar*, budući pionir srednjoeuropske kinematografije. S bratom *Karlom* (1900.) utemeljuje putujući kino, a zatim (1908.) u Subotici prvi stalni kino. Snimio je veliki dokumentarnih filmova. Umro je u Subotici 12. studenog 1952. godine.

30. SVIBNJA 1923.

Prestao izlaziti dnevni list »Narod«, pokrenut 11. studenog 1919. kojemu je bio vlasnik i urednik subotički pjesnik u publicist *Lazar Stipić*. »Narod« je bio glasilo Demokratske stranke Jugoslavije.

31. SVIBNJA 1787.

Nakon što je *Josip II.* u Krimu sklopio savez s ruskom caricom *Katarinom* o borbi protiv Turaka, Bačka županija postaje vojni tranzitni teritorij, na kojem su ubrzo smještena četiri puka carske vojske, za čije su snabdijevanje bili zaduženi Subotičani.

31. SVIBNJA 1945.

»Slobodna Vojvodina« objavila je vijest da je u Okružnom odboru JNF održana sjednica svih hrvatskih kulturnih udruga iz Subotice i šire okolice. Jednoglasno je dogovoreno da se obnovi rad »Hrvatske kulturne zajednice«, koja je prije II. svjetskog rata s velikim uspjehom objedinjavala rad mnogih hrvatskih društava iz Bačke i Baranje. Izabrana su tri delegata i upućena u Sombor i Baranju da s tamošnjim Hrvatima i njihovim udrugama utvrde vrijeme i sadržaj obnoviteljskog skupa (koji će biti zakazan za 10 srpnja).

Piše i uređuje: Branka Dulić

Grašak, namirnica iz kamenog doba

Grašak je pronađen u starogrčkim grobovima 6000 godina prije Krista, a u južnoj Rusiji u 5000 godina starim arheološkim slojevima.

se jednostavno konzervirati i upravo zato upotrebljavati cijele godine.

Preporučuje se kupovati grašak na dan pripreme, a ukoliko to nije slučaj, neočišćeni i neoprani grašak čuvajte u hladnjaku najviše dva dana, u perforiranoj plastičnoj vrećici, da bi sačuvali što više njegovih nutritivnih vrijednosti.

PRIPREMA JELA S GRAŠKOM

Grašak možete kuhati u pari s malom količinom vode. Vodu pustite da zakipi, dodajte svježe ili suho začinsko bilje i grašak, pa posudu poklopite. Stavite što manje tekućine kako bi u grašku ostalo što više nutritivnih vrijednosti. Kuhajte oko 10 minuta ili dok grašak ne omekša. Za bolju aromu umjesto vode koristite temeljac, listove celera, nasjeckani luk... Kuhani zamrznuti grašak izvrstan je u kombinaciji s tjesteninom u umacima na bazi vrhnja ili s mrkvom i kiselim krastavcima u poznatoj salati s dodatkom majoneze.

Svježi grašak možete kombinirati s mesom, osobito mladom janjetinom ili teletinom i pripremiti izvrstan gulaš.

Izvan granica dosta se upotrebljava sušeni grašak, koji se, kao i ostale grahorice, mora močiti i zatim kuhati. Od njega

Grašak je veoma proširena povrtna kultura. Uzgaja se u gotovo svim krajevima svijeta. Jednogodišnja zeljasta biljka iz porodice mahunarki, velike je hranjive vrijednosti i kao povrtlarska kultura ubraja se u grupu znatih mahunarki. U mahunarke se ubrajaju mnogobrojne vrste povrća: bob, boranija, grašak, kikiri, leća, soja. Plod ovih biljaka smješten je u mahuni. Mahunarke su igrale važnu ulogu i u zakonima (Kapitulare) Karla Velikoga.

U povijesti ljudske prehrane nalazimo ih već vrlo rano u upotrebi kao živežne namirnice pa ih je moguće slijediti sve do prethistorijskog vremena.

Dok je bob pronađen u sojenicama švicarskih jezera, te u grobnicama egipatskih kraljeva oko 2000 godina prije Krista i u Troji, dotle je grah sve do oko 1550. godine bio nepoznat u sredozemnom području i u Europi, pa je u Europu uvezen iz svoje domovine Amerike tek nakon njezina otkrića. Grah je, naprotiv, nađen u prethistorijskim grobovima u Arizoni i Peruu. U Europu je grašak stigao početkom srednjeg vijeka u vrijeme velikih seoba. Europljani su u 17. stoljeću rado pripremali svoja omiljena jela od graška.

Grašak je prastar kao živežna namirnica, a najstariji nalazi javljaju se iz naseobina kamenog doba na području Mađarske, iz sojenica švicarskih jezera i iz nekadašnje Troje, a u južnoj Rusiji u 5000 godina sta-

rim arheološkim slojevima.

Konačno, i leća je prastara hrana koja je isto tako dokazana u naseobinama kamenog doba kao i u egipatskim grobnicama oko 2200 godine prije Krista. Leću spominje i Sveto pismo u priči, prema kojoj je Jakob svome bratu Esavu otkupio pravo prvorodenoga za hranu od leće.

Grašak se danas uzgaja gotovo u cijelom svijetu, a najviše u Rusiji, Kini, Indiji i SAD-u, odnosno, dobro uspijeva u krajevima s prohladnom i vlažnom klimom. To je biljka koja je jako ekonomična – budući da daje relativno visoke prinose, a može

JUNEĆI GULAŠ S GRAŠKOM

Potrebni sastojci:

500 g junetine (od buta) / 1 manji luk / 1 poriluk / 2 veće mrkve / 3 češnja češnjaka / 400 g graška / 2 dl šalše, pasirane rajčice / lovorov list, papar, / sol, čili papričica, ružmarin, 1 dl bijelog vina

Priprema:

Na ulju propirjati poriluk i luk dok ne postanu staklasti i ne zažute. Dodajte češnjak, te na krupnije sjeckanu mrkvu. Zatim dodajte juneće meso narezano na komadiće, pirjajte bez podlijevanja dok se meso ne poprži. Dodajte začine i zalijte čašom bijelog vina i šalšom. Pustite da kuha oko pola sata, dok meso ne omekša. Pred kraj kuhanja dodajte grašak. Poslužite uz njoke ili knedlice, krumpir pire, rižu...

ŠKOLJKICE S KREM UMAKOM I GRAŠKOM

Potrebni sastojci:

10 šnita dimljene slanine ili pancete / svežanj svježe metvice / 150 g parmezana / malo soli i papra / 400 g sitne tjestenine / malo maslinovog ulja / malo maslaca / 300 g smrznutog graška / 1 paketić vrhnja za kuhanje / 1 limun

Priprema:

Sitno narežite slaninu, metvicu narežite na sitno. Kuhajte tjesteninu. Na tavu stavite malo maslaca i maslinovog ulja, na to stavite slaninu i popecite dok ne bude hrskava. Kad je slanina pečena, dodajte grašak i protresite tavu. U to dodajte vrhnje i usitnjenu metvicu. Kuhanu tjesteninu ocijedite i prebacite je u tavu, te iscijedite cijeli limun po tjestenini. Promiješajte da se sve skupa poveže. Dodajte naribani parmezan i još jednom sve promiješajte. Kao prilog poslužite zelenu salatu.

GRAŠAK U TIJESTU

Potrebni sastojci:

1/2 kg graška / 1 žlica vegete

Tijesto:

6 žlica vrhom brašna / na vrh noža praška za pecivo / 6 žlica ribanog parmezana / 6 dag ulja / 3,5 dl mlijeka / malo soli

Priprema:

Grašak skuhati i ocijediti. Sastojke za tijesto pomiješati. Grašak pomiješati s vegetom. Tepsiju veličine 20 x 40 podmazati, posuti brašnom, istresti grašak, izliti tijesto i peći na 200 stupnjeva. Služite uz salatu po izboru.

možete, uz dodatak maslaca, žumanjka i začina, pripremiti izvrstan prilog. Mljevenjem sušenog graška dobiva se izvršno brašno koje se koristi za pripremu juha i ugušćivanje umaka.

MOŽDA NISTE ZNALI A TREBALI BISTE ZNATI

Grašak obiluje mineralima i vitaminima, odličan je izvor vlakana i hranjivih tvari

koje mogu pomoći u očuvanju zdravlja.

Održava zdravlje kostiju i krvožilnog sustava jer je izvrstan izvor vitamina K. Dobar je izvor folne kiseline i vitamina B6. Ovi nutritijenti sprečavaju nakupljanje homocisteina koji narušava vezanje kolagena u kostima, što može uzrokovati osteoporozu, a pridonosi i aterosklerozi.

Grašak također osigurava nutritijente koji pomažu u prevenciji od raka, primjerice vitamin C, koji je učinkovit kao anti-

oksidans. Vitamin A kojeg ima u grašku pomaže u prevenciji raznih bolesti srca. Grašak je dobar izvor željeza, također i magnezija.

Budući da je grašak, kao i mnoge mahunarke, namirnica bez glutena, uspješno se može koristiti u prehrani pacijenata kod kojih je izražen problem s glutenom.

U pučkoj medicini brašno graška se koristi za liječenje osipa i čireva, u obliku vlažnih i toplih kašastih obloga.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Stiglo je proljeće, a snjim cvijeće, pelud i alergije!

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

MORSKI PROLAZ IZMEĐU UGLJANA I KOPNA	NAŠ SLAVNI ANSAMBL OZBILJNE GLAZBE	JAPANSKI SLIKAR, TATSUO (ARAPI bez P)	KRAJ U ZALEĐU SPLITA	ZADAH IZ USTA (MNOŽ.)	OLIGARH AHMETOV	SNIMKA	KALIJ	KONTRO- VERZNI ZGB, POLI- TIČAR	BILJARSKI ŠTAP, TAK	ARON ODMILA	MEČ U HNL ILI PRIMERI	INDIGO- BILJKA	TVOREVINA U LABINU FORMIRANA ŠTRAJKOM RUDARA
SIRIJAC ILI LIBIJAC							GRAD ROMEA I JULIJE KARLOVAC						
TVORNICI LIJEKOVA U ZEMUNU									DIFRAKCI- JA VALOVA RIJEČ NA VJENČANJU				
GLAVNI GRAD ITALIJE				GLUMAC ALLIGER RASIMIN IMENJAK						MLAKAROV NADIMAK NARJEČJE			
"EAST"		GRAD U GRČKOJ STRANO MUSKO IME (ELIOD)					SEVDALIJA IMAMOVIĆ ROBERT DUVALL					NORVEŠKA HOKEJSKE PLOČICE	
ALFA, ..., GAMA					TEČE VENAMA KRAJ SJEVERNO OD ATENE				FILM ANTUNA VRDOLJAKA BERILIJ				
... U ZEMLJI ČUDESA						ZGODITAK U IGRI NA SREĆU RIJEKA NA KAMČATKI							
TVORITI, SACINJAVATI							NEONSKA LAMP AMERIČKI REVOLVER (FON.)						
OBITELJ IZ TV SERI- JE ODMORI SE, ZASLU- ŽIO SI									NOVOZE- LANDSKI UROĐENIK LOPTAČ SHARBINI				
"INSTANT TEST KEY"				GRUPA S PJESMOM LAMBADA JEDINI SIN RODITELJA						BILJKA ZA UROLOŠKI ČAJ (MN.) "OPASKA"			
ŠTALA						SLAGACI STROJ OTOČJE KOD NOVE GVINEJE							
OKRUGLO SLOVO		ZAC EFRON MIKROBIO- LOŠKA OMČICA			ŠUPLJA LUTKA U IZLOGU PJESNIK KISEVIĆ							URAN "OTOCI"	
ENGLJSKI: VOĐA (IZVOR.)							"ČASNA SESTRA" DIONIZOV ŠTAP			SUDBA ESAD ČIMIĆ			
REDOM POGINUTI									GLUMAC GLAD CRNA ŠUMARSKA KREDA				
SANJKE, SAONICE (REG.)						MJESTO KOD OPATIJE TELUR						NAJTANJE SLOVO IVICA DUKAN	
"TEMPERA- TURA"		SPRAVA ZA CRTANJE NOTNIH CRTA "RADIJUS"								"PRASAK" ZORE PORTUGAL			
ČOVJEK SA ZELENOG OTOKA					SKOK KONJA USTRANU								

zadarski kanal, arapi, uve, staja, linoip, o, ze, atrapa, u, leader, čs, kob, izgubiti, emil, saone, ičić, t, t, rasnal, cik, irac, eskapada, maor, itk kaoma, verona, galenika, ogib, rim, amand, oli, e, arta, zaim, n, beta, krv, deys, alisa, dobital, čini, neonka, kosmiki, zadarski kanal, arapi, uve, staja, linoip, o, ze, atrapa, u, leader, čs, kob, izgubiti, emil, saone, ičić, t, t, rasnal, cik, irac, eskapada, maor, itk kaoma, verona, galenika, ogib, rim, amand, oli, e, arta, zaim, n, beta, krv, deys, alisa, dobital, čini, neonka, kosmiki,

RJEŠENJE KRIŽALJKE:

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

LEKTOR:

Vladan Čutura

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
u publikaciji Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Kakva učiteljica, takvi učenici

Skola u Plavni oduvijek je bila ozbiljna ustanova što je samo jedan od razloga zbog kojih smo odlučili pisati o fotografiji koja je pred vama. Snimka je nastala 1961. godine kada je ove brojne učenike četvrtoga razreda osnovne škole učila učiteljica Zora Čelić. Nažalost, ova vrsna prosvjetna djelatnica, pa i neki učenici s fotografije, više nisu među nama. Ovo je dobra prigoda da se ljudi koji su već zakoračili u sedmo desetljeće života, prisjete djetinjstva, škole i svoje prve učiteljice, a možda i da usporede nekadašnje školstvo s današnjim. I sama fotografija ukazuje na mnoge detalje i zaključke sukladno iskustvu, psihološkom obrazovanju i osobinama onih koji je promatraju.

Fotografiranje je nekada bilo osobit događaj za koji su se mnogi dugo pripremali. Zato je malo spontanosti i opuštenosti na ovoj fotografiji, svatko je na svoj način želio biti pristojan i discipliniran, a osmijeh je potpuno odsutan na svim licima. Ali, nije se takav izgled mnogo razlikovao od uobičajene stvar-

nosti: za vrijeme nastave većina se učenika tako ozbiljno i ponašala, a igre, smijeh i nestašluci ostavljani su za trenutke odmora.

Ipak, na fotografiji je vrlo lijepa i uređena učionica, kakve su bile i sve ostale u tadašnjoj dobro održavanoj školi. Ovi prostori nisu mnogo bolji ni danas u nekim seoskim školama, jedino su one bogatije pojedinim nastavnim sredstvima, računalima i sličnim pomagalicama. Plavna je danas jedno od rijetkih mjesta koje ima novu i suvremenu školu s manje od 100 učenika.

Prva pučka škola u ovom selu osnovana je 1783., a u njoj je prvi učitelj bio *Ladislav Bošnjaković*. Ipak, prema nekim izvorima, postojala je ovdje i rimokatolička škola oko 1740. godine, kada su franjevci upravljali župom u Plavni. Od poznatijih učitelja u Plavni bio je i djed velikog *A. G. Matoša*, koji je dvadesetak godina obnašao i dužnost kantora u župnoj crkvi sv. Jakova.

Na fotografiji su učenici, od kojih je većina prethodne godi-

ne primila prvu svetu pričest od tadašnjeg župnika *Lazara Beretića*, a ovome treba dodati da su tada u školi od prvog do sedmog razreda postojala po dva odjela, pa je pričesti pristupilo tridesetak djece. Danas je Plavna gotovo u nestajanju, a broj učenika višestruko je smanjen.

Način rada u današnjoj školi također je bitno izmijenjen, mnoge su važne stvari marginalizirane, znanje više nije primarno, a glede vladanja učenika postoje brojne nedoumice. No, škola u Plavni može se dičiti mnogim inovacijama i aktivnostima te dobrim vod-

stvom, kao što je to najčešće i bilo u prošlosti.

Učiteljica s fotografije bila je vrlo obrazovana osoba i već je u ono vrijeme primjenjivala individualni pristup učenicima u nastavi, te je ostavila dubok trag u ovoj generaciji i pomogla da svaka od ovih djevojčica i ovih dječaka na fotografiji pronađu vlastiti put i svoje mjesto u društvu. Prateći i potičući našu unučad na dobro vladanje i stjecanje znanja, veseli nas što u ovoj školi i dalje odgaja djecu novi prosvjetni naraštaj, koji djeluje poput naše učiteljice Zore Čelić.

Zvonimir Pelajić

	OČNA KUĆA
	optika i ordinacija na jednom mjestu
	551-045
	Subotica Maksima Gorkog 20
	KOD GLAVNE POŠTE

ODRŽANO REPUBLIČKO NATJECANJE IZ HRVATSKOG JEZIKA I JEZIČNE KULTURE

Najbolje Bojana Jakočević i Ivana Vojnić Tunić

U prošli petak, 18. svibnja, održano je Republičko natjecanje iz hrvatskoga jezika i jezične kulture u Osnovnoj školi »Ivan Milutinović« u Subotici.

Petnaestak učenika koji su pobijedili na prethodnim razinama natjecanja, a pohađaju sedmi ili osmi razred na hrvatskom jeziku provjerili su svoje znanje iz poznavanja svoga materinskog jezika. Sudjelovali su učenici iz sljedećih osnovnih škola: »Matija Gubec« iz Tavankuta i subotičkih »Matko Vuković«, »Sveti Sava« i »Ivan Milutinović«.

Povjerenstvo za pregled radova u sastavu: Marina Balažev, Antonija Borić i Anđela

Horvat konstatirali su da je među učenicima sedmih razreda najbolja bila **Bojana Jakočević** iz Osnovne škole »Matija Gubec« iz Tavankuta, dok je drugo mjesto pripalo **Barbari Sekereš**, a treće **Mariji Piuković**, obje iz subotičke škole »Ivan Milutinović«. Od osmih razreda prvonagrađena je bila **Ivana Vojnić Tunić** iz Osnovne škole »Matko Vuković«, dok je učenica iste škole **Nina Kovačević** osvojila drugo, a **Sara Dulić** iz Osnovne škole »Ivan Milutinović« iz Subotice treće mjesto.

Sudionike Republičkog natjecanja iz hrvatskoga jezika i jezične kulture je pozdravila i Anđela Horvat, članica Izvršnog odbora Hrvatskoga nacionalnog vijeća zadužena za obrazovanje, dok je ravnatelj škole u kojoj se održavalo natjecanje, **Ivan Stipić**, upoznao učenike s činjenicom da je ovo natjecanje u okviru školskog programa Ministarstva prosvjete Republike Srbije, te da nagrađenima od prvog do trećeg mjesta pripadaju i dodatni bodovi, što im može olakšati upis u srednju školu, ali i mogućnost dobivanja posebnih Vukovih diploma.

Samom natjecanju prethodio je krasan program koji su svim sudionicima i gostima priredili i izveli učenici škole »Ivan Milutinović«.

U SUBOTICI GOSTUJE LUKO PALJETAK

Susret s djecom koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku

Luko Paljetak, poznati hrvatski književnik za djecu, ponovno je u našem gradu. U okviru XIX. Međunarodnog festivala kazališta za djecu, koji se ovog tjedna održava u Subotici, susreo se u srijedu popodne u čitaonici Gradske knjižnice s djecom koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Budući da je »Hrvatska riječ« već bila u tisku, detaljnije izvješće s fotkicama (koje znam da najviše očekujete), pogledajte u narednom broju.

Inače, Luko Paljetak je ove godine bio član prosudbenog povjerenstva Festivala, a dobitnik je i Nagrade za životno djelo »Mali princ« 2012. za doprinos razvoju kulture i scenske umjetnosti za djecu.

RASPISAN LIKOVNO-LITERARNI NATJEČAJ ZA UČENIKE OSNOVNE ŠKOLE

»Deca iščeju Veroniku«

Na web portalu Hrvatske matice iseljenika objavljen je novi natječaj. Društvo »Veliki Tabor« Desinić, Općina Desinić, i Hrvatska udruga »Muži zagorskog srca« pozivaju učenike od 1. do 8. razreda da sudjeluju na 3. natječaju likovnih i literarnih radova »Deca iščeju Veroniku«.

Teme natječaja za likovne i literarne radove su:

- ✓ Ljubav i sve što se vezuje uz nju,
- ✓ Veronika i Fridrik živjeli su sretno do kraja života
- ✓ Ja kao dio Veronikine priče
- ✓ Pod Taborom - starim gradom.

Legenda o nesretnoj ljubavi **Veronike Desinićke** duboko je urezana u svijest našeg naroda. Na tu su temu napisane mnoge kazališne predstave, ispjevane su pjesme, naslikane slike. Društvo »Veliki Tabor« i Općina Desinić pokrenuli su projekt **DECA IŠČEJU VERONIKU** kojemu je svrha otkriti koliko spoznaja imaju djeca i mladi o Veroniki Desinićkoj, o njenom životu, ljubavi, odijevanju, svakodnevnom navikama, mjestu u kojem je živjela i koja je posjećivala.

Poučeni dobrim prošlogodišnjim iskustvom, ove godine je natječaj proširen na područje cijele Republike Hrvatske, ali i na susjedne zemlje. Stoga, i vi, dragi moji čitatelji Hrckovih stranica, možete sudjelovati. Istodobno organizatori poručuju - neka legende iz povijesti našeg naroda budu poveznica u našoj zajedničkoj budućnosti, snaga koja spaja sve krajeve Lijepe naše. Naša su narječja dragulj u kruni naše cjelokupne povijesti.

Sve novosti vezane za natječaj možete pratiti na web stranici www.veronika-desinicka.hr, a samu legendu o Veroniki Desinićkoj možete pročitati i na <http://hrvatskelegende.blog.hr/2008/04/1624659846/legenda-o-velikom-taboru.html>

UVJETI NATJEČAJA

Likovni radovi mogu biti različitih tehnika - bojice, flomasteri, vodene boje, tempere, kolaž, reciklažni papir, tekstil, ali i multimedijalnog karaktera kroz snimljene scene ili na ostale načine multimedijalnog karaktera - sve što pruža mogućnost likovnog izražavanja djece i njihovog pogleda na predložene teme.

Literarni radovi mogu biti pisani standardnim jezikom, te kajkavskim i čakavskim narječjima

i pripadajućim im govorima (mjesni govori roditelja). Učenici mogu pisati pjesme u stihu i u prozi, kratke priče i sastavke u kojima će razrađivati predložene teme i vlastito viđenje tema ljubavi, osobito onih ispričanih kroz legende.

Napomena: mole se sve škole da barem dio literarnih radova (proznih i poetskih) bude na narječjima kao i njima pripadajućim govorima (mjesni govori roditelja).

Broj likovnih i literarnih radova nije ograničen.

Svaki rad treba sadržavati sljedeće podatke: ime i prezime učenika, dob/razred, elektroničku adresu učenika (ako je ima), naziv škole i grada, ime i prezime učitelja (mentora) te elektroničku adresu škole.

VREDNOVANJE RADOVA

Literarni i likovni radovi ocjenjivat će se u dvije kategorije: od 1. do 4. razreda, odnosno od 5. do 8. razreda. Najbolji radovi bit će nagrađeni prigodnim darom i predstavljani u prigodnom katalogu.

Rok za slanje radova je 16. lipnja 2012. godine.

O rezultatima natječaja dobitnici će biti obaviješteni elektroničkim putem.

Adresa za slanje radova:

Društvo »Veliki Tabor«

Dvor Veliki Tabor, pp 19

4916 Desinić

Projekt podupire Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske

**PETAK
25.5.2012.**

06:14 Trenutak spoznaje
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Divlji Plamen 1, serija
10:00 Vijesti
10:12 Konačni sraz
sumo-boraca,
dokumentarni film
11:03 Mjesto pod suncem -
ostati ili otići 5,
dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavlomim,
vrijeme stane
13:15 Dr. Oz, talk show
14:10 Drugo mišljenje
14:40 Hrvatsko narodno
rukotvorstvo,
emisija pučke i
predajne kulture
15:15 Ponos Ratkajevih
16:05 Gorski liječnik 1, serija
17:00 Vijesti u pet
17:28 Hrvatska uživo
18:25 Putem europskih
fondova
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:10 Odabrao Delo H.:
Tajna dinastije Romanovih,
dokumentarni film
21:05 Ciklus hrvatskog filma:
Banović Strahinja
23:00 Dnevnik 3
23:35 Peti dan, talk show
00:25 Na rubu znanosti:
Bioterapija
01:15 Nacija brze hrane,
britansko-američki film
03:08 Raspejani detektiv,
američki film
04:53 Divlji Plamen 1, serija

06:40 Kad zavlomim,
vrijeme stane - telenovela
07:25 Teletubbies,
animirana serija
07:50 Mala Tv:
--- TV vrtić:
Jura preuređuje duplju
--- Oblutak u kadi,
crtani film
--- Tajni dnevnik patke
Matilde: Čarobna zamjena
08:20 Pseća ophodnja,
serija za djecu
08:45 H2O Uz malo vode!
09:10 Školski sat: Nestali
10:00 Prijenos sjednice
Hrvatskog sabora
13:35 Mali John,
američki film

15:15 Školski sat: Nestali
15:45 Rukomet,
kvalifikacije za OI (Ž):
Nizozemska - Hrvatska
16:15 Briljanteen
17:00 Debrecen: Plivanje EP
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Tree Hill 8, serija
19:10 Teletubbies
19:35 Debrecen: Plivanje EP
20:00 Prijateljska nogometna
utakmica: Hrvatska -
Estonija, emisija
20:20 Pula: Prijateljska
nogometna utakmica:
Hrvatska - Estonija
22:20 Prijateljska nogometna
utakmica: Hrvatska -
Estonija, emisija
22:50 Roden 4. srpnja,
američki film
01:10 Retrovizor: Uvijek je
sunčano u Philadelphiji
5, humoristična serija
01:35 Pepeo pepelu 2, serija
02:20 Zločini bez sankcija,
serija
03:05 Noćni glazbeni program

07:05 I tako to...
07:35 Astro boy
08:00 Bumba
08:15 TV izlog
08:30 Kad lišće pada
09:25 TV izlog
09:40 Strasti Orijenta
10:40 Walker,
tekstaški rendžer
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija
14:30 Walker,
tekstaški rendžer
16:25 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta,
serija
22:00 Sad je dosta,
igrani film
00:05 Obruč straha,
igrani film
01:40 Wyvern,
igrani film
03:10 Glupost nije
zapreka, serija
03:30 Ezo TV, tarot show
04:50 Dnevnik Nove TV
05:40 IN magazin
06:10 Kraj programa

05:30 RTL Danas
06:10 Dragon Ball Z,
animirani film
06:55 PopPixie, crtani film

07:10 Moji džepni ljubimci,
crtani film
07:25 Cobra 11, akcijska serija
08:20 Cobra 11, akcijska serija
09:10 TV prodaja
09:35 Ekkluziv Tabloid,
magazin
09:53 Kuhar i pol,
kulinarski show
09:55 Večera za 5,
lifestyle emisija
11:05 Vatreno nebo, telenovela
12:00 Ruža vjetrova
13:05 Krv nije voda, serija
14:00 Survivor
15:00 Cobra 11, akcijska serija
15:55 Cobra 11, akcijska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Večera za 5
17:58 Kuhar i pol,
kulinarski show
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova
21:00 40 dana bez komada,
igrani film,
romantična komedija
22:45 Put do zrelosti 2,
igrani film, komedija
00:35 Pogrešno skretanje 2,
igrani film, horor
02:25 Astro show
03:25 RTL Danas,
informativna emisija
04:00 CSI
04:40 CSI
05:25 Kraj programa

**SUBOTA
26.5.2012.**

05:33 Najava programa
05:35 Drugo mišljenje
06:18 Iza ekrana
06:45 Na Neretvu
misečina pala
07:45 Hrvatska kronika BiH
08:00 Kinoteka -
ciklus klasičnog vesterna:
Đavolov kanjon, američki film
09:35 Domaći
dokumentarni film
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:13 Kućni ljubimci
10:45 Pol oriha,
dokumentarna serija
11:15 Normalan život,
emisija o obitelji
12:00 Dnevnik
12:30 Veterani mira,
emisija za branitelje
13:15 Duhovni izazovi,
međureligijski magazin
13:45 Prizma,
multinacionalni magazin
14:30 manjinski Mozaik
14:45 HAZU portreti:
Jakov Sirotković
15:00 Eko zona

15:30 Ti čudesni mladunci,
dokumentarna serija
16:30 Euromagazin
17:00 Vijesti u pet
17:20 Čarobni Azerbajdžan
18:20 Potrošački kod
18:50 Globalno sijelo
19:30 Dnevnik
20:10 Pacifik, serija
21:00 Eurosong 2012
00:20 Dnevnik 3
00:50 Otvori oči, film
02:45 Đavolov kanjon, film
04:20 Euromagazin
04:45 Čarobni Azerbajdžan
05:45 Eko zona
06:10 Ususret Eurosongu

06:52 Opera box
07:25 Animanijaci 1
07:50 Jackanory, serija
08:15 Mala Tv
--- Baltazar: O mišu i
satovima, crtani film
--- Danica i medvjed,
crtani film (R)
--- Čarobna ploča:
II. razred
08:45 Kućni svemirci,
crtana serija
09:15 Fakini u ljetnom kampu,
švedski film za djecu
12:20 Odabrao Delo H.:
Tajna dinastije Romanovih,
dokumentarni film
15:20 Magazin UEFA EURO
2012.
15:55 Ružiona
16:25 Mijenjam svijet:
Akademija na ulici,
dokumentarni film za mlade
17:00 Debrecen: Plivanje EP
19:00 Rukomet, Kiel - Others
20:00 Slomljena strijela,
američki film
21:50 Prvi plač,
dokumentarni film
23:25 Johan Falk, serija
00:55 Boris Papandopulo:
Hrvatska misa -
Zbor Ruske državne
kapele i Valerij Poljanski
02:10 Noćni glazbeni program
06:10 TV Izlog

06:25 Zauvijek susjedi
08:00 Ptica trkačica
08:25 Astro boy
08:50 Lego Ninjago
09:15 Gormiti
09:40 Pokemoni
10:05 Pokemoni
10:30 Divino novo ruho
11:30 Sestra Hawthorne
12:30 Larin izbor, serija
14:30 Moja ljubavi,
igrani film
17:00 Vijesti Nove TV

17:10 Provjereno,
informativni magazin
18:05 Nad lipom 35,
humoristično-
glazbeni show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Spider-man 3,
igrani film
22:35 Kravati dijamant,
igrani film
01:05 Rollerball,
igrani film
02:50 Ezo TV,
tarot show
04:20 Dnevnik Nove TV
05:15 IN magazin
05:40 Kraj programa

05:35 RTL Danas
06:10 Dragon Ball Z
07:45 PopPixie, crtani film
09:00 Ben 10: Ultimate Alien
09:25 Učilica, kviz za djecu
10:00 TV prodaja
10:13 Kuhar i pol
10:15 Columbo
12:25 Poroci Miamijsa
13:30 Poroci Miamijsa, serija
14:35 TV prodaja
14:50 Istinite laži, igrani film,
akcijska komedija
17:28 Kuhar i pol,
kulinarski show
17:30 Discovery:
Preživjeti divljini -
Otok u Pacifiku,
dokumentarna serija
18:30 RTL Danas,
informativna emisija
19:10 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija
20:00 Arthur i Maltazardova
osveta, igrani film,
obiteljski/ avanturistički
21:50 Obiteljske veze,
igrani film, komedija
23:40 Joshua, igrani film,
horor/ triler
01:40 Astro show,
show, emisija uživo
02:40 RTL Danas,
informativna emisija
03:15 Discovery:
Lutrija mi je promijenila
život,
dokumentarna serija
04:00 Discovery: Lutrija mi je
promijenila život,
dokumentarna serija

**NEDJELJA
27.5.2012.**

06:12 Duhovni izazovi, među-
religijski magazin (R)
06:52 Normalan život,
emisija o obitelji

07:27 Globalno sijelo
 08:00 Zlatna kinoteka:
 Great Guns, film
 09:10 Domaći
 dokumentarni film
 09:35 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:10 ni DA ni NE
 11:00 Poirot 5, serija
 12:00 Dnevnik
 12:25 Plodovi zemlje
 13:20 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Posljednja šansa,
 američki film
 16:35 Domaći
 dokumentarni film
 17:00 Vijesti u pet
 17:15 Mir i dobro
 17:45 Vrtlara
 18:15 Ljepom našom: Gola
 19:30 Dnevnik
 20:10 Sve u 7!, kviz
 21:00 Downton Abbey, serija
 22:00 Dnevnik 3
 22:20 Vijesti iz kulture
 22:30 Pošteno i prema
 zakonu 1, serija
 23:15 Dr. Oz, talk show
 00:05 Nedjeljom u dva
 01:05 Posljednja šansa,
 američki film
 02:35 Poirot 5, serija
 03:25 Skica za portret
 03:30 Vrtlara
 03:55 Prizma,
 multinacionalni magazin
 04:40 Ljepom našom: Gola

07:25 Boris Papandopulo:
 Hrvatska misa - Zbor Ruske
 državne kapele i Valerij
 Poljanski
 08:25 Mala TV
 08:55 Vesele trojke,
 crtana serija
 09:20 Silvestrove i Čičijeve
 tajne, crtana serija
 09:45 Merlin 3, serija za djecu
 i mlade
 10:35 Biblija
 10:45 Portret Crkve i mjesta
 10:55 Vrbanj (Hvar):
 Misa, prijenos
 14:00 Magazin UEFA
 EURO 2012.
 14:30 Magazin Lige prvaka
 15:00 Olimpijci: Prvaci i iza-
 zivači, dokumentarna serija
 15:30 Olimp - sportska emisija
 16:00 Stolni tenis -
 Croatia Open
 17:00 Debrečen: Plivanje EP,
 prijenos
 17:55 Rukomet, LP (M) -
 Final Four
 19:40 Stolni tenis -
 Croatia Open
 20:00 Dva jahača,
 američki film

21:50 Filmski boutique :
 Vjernik, američki film
 23:30 Posebni dodaci,
 emisija o filmu
 23:45 Valcer s Bashirom, film
 01:15 Glazbeni specijal
 01:40 Noćni glazbeni program

05:40 TV Izlog
 05:55 Zauvijek susjedi,
 serija R
 06:55 Ptica trkačica,
 crtana serija
 07:20 Astro boy
 07:45 Lego Ninjago
 08:10 Gormiti
 08:35 Pokemoni
 9:00 Pokemoni
 09:25 Magazin Lige
 prvaka
 09:55 Osjeti ritam -
 dokumentarni film
 11:15 Larin izbor, serija
 13:20 Ponovno u akciji,
 igrani film
 15:10 Nad lipom 35, show
 16:20 Spider-man 3,
 igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Spider-man 3,
 igrani film
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Larin izbor, serija
 21:00 Glazba i stihovi,
 igrani film
 22:50 Red Carpet,
 showbiz magazin
 00:10 Trenutak poslije,
 igrani film,
 01:40 Gospodari iluzija,
 show
 02:30 Priča o Gwen
 Araujo, film
 04:00 Red Carpet
 05:10 Dnevnik Nove TV

05:25 RTL Danas
 06:00 Dragon Ball Z
 07:35 Moji džepni ljubimci,
 animirani film
 08:45 Ben 10: Ultimate Alien,
 animirani film
 09:26 Kuhar i pol
 09:30 Columbo
 11:40 Poroci Miamija,
 kriminalistička serija
 13:55 Arthur i Maltazardova
 osveta, igrani film,
 obiteljski/ avanturistički
 15:40 Budva na pjenu od mora
 17:38 Kuhar i pol
 17:45 Ekkluziv Vikend
 18:30 RTL Danas
 19:10 Galileo
 20:00 Survivor
 21:00 Budva na pjenu od mora
 23:00 CSI: Miami

HTV1 26.05.2012. 15:30 TI ČUDESNI MLADUNCI, dokumentarna serija Epizoda: 3

Pojedini su otoci katkad dom naju-
 groženijim vrstama životinja iz jed-
 nostavnog razloga što te životinje
 ne postoje nigdje drugdje u svijetu.
 Martin će pratiti nastojanja za oču-
 vanje jedne osobito ugrožene vrste
 životinja na australskom otoku
 Tasmaniji. Tasmanski vrag je živo-
 tinja koja bi tijekom sljedećeg
 naraštaja mogla izumrijeti jer se
 unutar populacije u divljini pro-
 širio smrtonosni facijalni tumor.
 Martin će upoznati čuvare, teren-
 ske radnike i njegovatelje koji
 očajnički žele pružiti ovoj vrsti

nadu za opstanak. Posvjedočit ćemo
 naporima znanstvenika koji pokušava-
 ju spojiti parove koala u nadi da
 će tako spasiti ovu vrstu od izumi-
 ranja. Martin će nam ispričati i priču
 o uspješnom uzgoju mauricijske vje-
 truše, nekad najrjeđe ptice na svijetu,
 koja je uspješno spašena putem
 uzgoja u zatočeništvu.

Trajanje: 52 min.

Voditelj: Martin Hughes-Games

Odabrao: Đelo Hadžiselimović

Producent: Annie Heather

23:50 CSI: Miami
 00:40 CSI: Miami
 01:25 Astro show, show
 02:25 RTL Danas,
 informativna emisija
 03:00 Discovery: Lutrija mi je
 promijenila život,
 dokumentarna serija
 03:45 Discovery: Lutrija mi je
 promijenila život,
 dokumentarna serija
 04:30 Kraj programa

**PONEDJELJAK
 29.5.2012.**

05:44 Split: More
 06:14 Mir i dobro
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Divlji Plamen 1, serija
 10:00 Vijesti
 10:10 Tvorci promjene:
 Nadnica za nadu,
 dokumentarna serija
 11:10 Mjesto pod suncem -
 ostati ili otići 5,
 dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavolim, vrijeme
 stane - telenovela
 13:15 Dr. Oz, talk show
 14:00 Vijesti uz hrvatski
 znakovni jezik
 14:10 Treća dob,
 emisija za umirovljenike
 14:40 Glas domovine
 15:15 Ponos Ratkajevih,
 TV serija
 16:05 Gorski liječnik 1, serija
 17:00 Vijesti u pet

17:28 Hrvatska uživo
 18:20 8. kat: Jesmo li
 monogamni?
 19:12 20pet, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:35 Jugoslavenske tajne
 službe
 21:35 Puls Hrvatske
 22:35 Rekonstrukcija
 23:10 Dnevnik 3
 23:45 Svijet profita
 00:15 Španjolska umjetnost,
 dokumentarna serija
 01:05 Jugoslavenske tajne
 službe
 02:00 In medias res
 02:45 TračERICA 4, serija
 03:30 Zakon i red:
 Zločinačke nakane 5, serija
 04:15 Skica za portret
 04:35 Divlji Plamen 1, serija
 05:20 8. kat

06:40 Kad zavolim,
 vrijeme stane
 07:25 Teletubbies
 07:50 Mala TV
 08:20 Pseća ophodnja,
 serija za djecu
 08:45 H2O Uz malo vode! 1,
 serija za mlade
 09:10 Školski sat
 09:45 Gorski liječnik 1, serija
 10:30 Križevci: Grkokatolička
 liturgija, prijenos
 12:05 Degrassi Novi naraštaj
 5, serija za mlade
 12:30 Batman i hrabri superju-
 naci, crtana serija
 12:55 Plodovi zemlje
 13:50 Dugi bijeg kući, film

15:20 Degrassi Novi
 naraštaj 5, serija
 15:45 Olujni svijet, serija
 16:10 Školski sat
 16:40 Mala TV
 17:10 Ljubav u zaleđu
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:30 Downton Abbey, serija
 19:20 Teletubbies
 20:00 Hrvatski pleter
 2012., prijenos
 21:15 Top Gear 11,
 dokumentarna serija
 22:05 TračERICA 4, serija
 22:50 Zakon i red:
 Zločinačke nakane 5,
 serija
 23:35 Pet dana, serija
 00:20 Sestra Jackie 1,
 humoristična serija
 00:50 Hrvatske utakmice
 na EP: EP '96.:
 Hrvatska - Turska,
 01:35 Uvijek je sunčano
 u Philadelphiji 5, serija
 02:00 Pepeo pepelu 2, serija
 02:45 Dodir života i smrti 2,
 serija
 03:30 Noćni glazbeni program

06:10 I tako to..., serija
 06:35 Astro boy
 07:00 Bumba
 07:15 TV izlog
 07:30 Kad lišće pada
 08:25 TV izlog
 08:40 Strasti Orijenta
 00:40 Walker,
 teškaški rendžer
 12:40 IN magazin
 13:30 Larin izbor, serija

14:30 Walker, teksaški rendžer
16:25 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Pobješnjeli Max 2, igrani film
00:15 Magazin
00:45 MMA Lige
00:45 Trenutak poslije, igrani film
02:20 Pravednik, serija
03:10 Seinfeld, serija
04:00 Ezo TV
05:00 Gospodari iluzija
05:45 Dnevnik Nove TV

05:20 RTL Danas
06:00 Dragon Ball Z
06:45 PopPixie, crtani film
07:00 Moji džepni ljubimci
07:15 Cobra 11
08:10 Cobra 11
09:15 Ekkluziv Vikend
09:58 Kuhar i pol
10:00 Večera za 5
11:10 Vatrene nebo
12:00 Ruža vjetrova
13:10 Krv nije voda
14:00 Survivor
15:05 Cobra 11
16:00 Cobra 11
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Večera za 5
17:58 Kuhar i pol
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda
20:00 Ruža vjetrova
20:50 Survivor, reality show
21:50 Željezni orao 3, igrani film, akcijski
23:45 RTL Vijesti
00:00 CSI: Miami
00:50 CSI: Miami
01:40 Astro show
02:40 CSI: Miami
03:25 RTL Danas
04:00 Kraj programa

**UTORAK
29.5.2012.**

06:14 Treća dob, emisija
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Divlji Plamen 1, serija
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Tvorci promjene
11:10 Mjesto pod suncem serija

12:00 Dnevnik
12:30 Kad zovim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:10 Među nama
14:40 Znanstvena petica
15:15 Ponos Ratkajevih, TV serija
16:05 Gorski liječnik 1, serija
17:00 Vijesti u pet
17:22 Hrvatska uživo
18:20 8. kat: Akupunktura
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:12 Sve u 7!, kviz
21:05 U Europi: 1961. - Istočna Njemačka, dokumentarna serija
21:45 Otvoreno
22:35 Dnevnik 3
23:00 Vijesti iz kulture
23:05 Karlovačka zvijezda, dokumentarni film
23:55 Ciklus europskog filma: Diler, danski film

01:40 In medias res
02:25 TračERICA 4, serija
03:10 Zakon i red: Zločinačke nakane 5, serija
03:55 Znanstvena petica
04:25 Skica za portret
04:35 Divlji Plamen 1, serija
05:20 8. kat: Akupunktura,

06:35 Najava programa
06:40 Kad zovim, vrijeme stane
07:25 Teletubbies
07:50 Mala TV:
08:20 Serija za djecu
08:45 H2O Uz malo vode! 1, serija za mlade
09:10 Školski sat
10:00 Gorski liječnik 1, serija
10:45 Degrassi Novi naraštaj 5, serija za mlade
11:10 Batman i hrabri superjunaci, crtana serija
11:35 Rekonstrukcija
12:05 Top Gear 11, dokumentarna serija
13:25 Ljubavne pjesme, američki film
15:05 Degrassi Novi naraštaj 5, serija za mlade
15:30 Olujni svijet, serija za mlade
15:55 Školski sat
16:40 Mala TV
17:10 Ljubav u zaleđu, telenovela
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Tree Hill 8, serija
19:15 Teletubbies
19:40 Glazba, glazba...
20:00 In medias res
20:50 Moja obitelj, američki film

22:50 TračERICA 4, serija
23:35 Ružiona
00:05 Zločinačke nakane, serija
00:50 EP '96.: Hrvatska - Danska, snimka
01:35 Uvijek je sunčano u Philadelphiji 5, humoristična serija
02:00 Pepeo pepelu 2, serija
02:45 Dodir života i smrti 2, serija

07:05 I tako to..., serija
07:35 Astro boy
08:00 Bumba, serija
08:15 TV izlog
08:30 Kad lišće pada
09:25 TV izlog
09:40 Strasti Orijenta
10:40 Walker, teksaški rendžer, serija
12:40 IN magazin
13:30 Larin izbor, serija
14:30 Walker teksaški rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Banda s terena, igrani film
00:10 Pobješnjeli Max 2, igrani film
01:55 Pravednik, serija
02:45 Seinfeld, serija
03:30 Pravednik, serija
04:15 Ezo TV
05:15 Dnevnik Nove TV
06:05 Seinfeld, serija
06:30 IN magazin R

05:35 RTL Danas
06:15 Dragon Ball Z
07:00 PopPixie, crtani film
07:15 Moji džepni ljubimci
07:30 Cobra 11
08:25 Cobra 11
09:40 Ekkluziv Tabloid
09:58 Kuhar i pol
10:00 Večera za 5
10:55 TV prodaja
11:10 Vatrene nebo
12:00 Ruža vjetrova
12:55 TV prodaja
13:10 Krv nije voda
14:00 Survivor, reality show
15:05 Cobra 11
15:55 Cobra 11
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Večera za 5

17:58 Kuhar i pol
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas,
19:05 Krv nije voda
20:00 Ruža vjetrova
20:50 Survivor, reality show
21:50 Javne tajne
22:45 Mentalist
00:30 RTL Vijesti
00:45 Željezni orao 3, film
02:30 Astro show
03:30 RTL Danas
04:05 Kraj programa

**SRIJEDA
30.5.2012.**

06:14 Među nama
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
09:05 Divlji Plamen 1, serija
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Tvorci promjene 2
11:10 Mjesto pod suncem
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zovim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:09 Vrijeme sutra
14:10 Ekumena, kontakt program
14:40 Indeks, emisija o školstvu
15:15 Ponos Ratkajevih
16:05 Gorski liječnik 1, serija
17:00 Vijesti u pet
17:22 Hrvatska uživo
18:20 8. kat: Sudbinski susreti

19:10 20pet, kviz
19:20 Loto 7/39
19:25 Najava programa
19:30 Dnevnik
20:10 Misija: Zajedno
21:05 Paralele
21:40 Otvoreno
22:30 Dnevnik 3
22:55 Vijesti iz kulture
23:05 Nacionalno savjetovanje o gospodarstvu i poduzetništvu, reportaža
23:35 Drugi format
00:20 Putem europskih fondova
00:35 Vrijeme je za jazz
01:35 In medias res
02:20 TračERICA 4, serija
03:00 Zakon i red: Zločinačke nakane 5
03:45 Skica za portret
03:55 Drugi format
04:40 Divlji Plamen 1, serija

06:40 Kad zovim, vrijeme stane
07:25 Teletubbies
07:50 Mala TV:
08:20 Serija za djecu
08:45 H2O Uz malo vode! 1, serija za mlade
10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora: Dan Hrvatskoga sabora
13:30 Igrač iz lijevog polja, američki film
15:05 Degrassi Novi naraštaj
15:30 Olujni svijet, serija za mlade
15:55 Školski sat
16:40 Mala TV:
17:10 Ljubav u zaleđu, telenovela
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Tree Hill 8, serija
19:15 Teletubbies, animirana serija
20:00 In medias res
20:50 Veliki hakleri, američki film
22:40 TračERICA 4, serija
23:25 Zakon i red: Zločinačke nakane
00:10 EP '96.: Hrvatska - Portugal, snimka
00:55 Retrovizor: Uvijek je sunčano u Philadelphiji 5, humoristična serija
01:20 Retrovizor: Pepeo pepelu 2, serija
02:05 Retrovizor: Dodir života i smrti 2

07:05 I tako to..., serija
07:35 Astro boy
08:00 Bumba
08:15 TV izlog
08:30 Kad lišće pada
09:25 TV izlog
09:40 Strasti Orijenta
10:40 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:40 IN magazin
13:30 Larin izbor, serija
14:30 Walker, teksaški rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta
21:00 Larin izbor
22:05 Večernje vijesti
22:25 Klub Jane Austin, igrani film
00:25 Superbad, igrani film
02:20 Pravednik, seri

03:10 Seinfeld, serija
04:00 Ezo TV
05:00 Dnevnik Nove TV
05:50 Seinfeld, serija
06:30 IN magazin
07:05 Kraj programa

05.35 RTL Danas
06.10 Dragon Ball Z
07.00 PopPixie, crtani film
07.15 Moji džepni ljubimci
07.25 Cobra 11
08.20 Cobra 11
09.35 Ekkluziv Tabloid
09.58 Kuhar i pol
10.00 Večera za 5
11.05 Vatrorebo
12.00 Ruža vjetrova
12.55 TV prodaja
13.10 Krv nije voda
14.00 Survivor, reality show
15.05 Cobra 11, akcijska serija
15.55 Cobra 11, akcijska serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Večera za 5
17.58 Kuhar i pol
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda
20.00 Ruža vjetrova
20.50 Survivor, reality show
21.50 CSI: NY
22.45 CSI: NY
23.40 CSI: NY
00.35 RTL Vijesti
00.50 Javne tajne
01.40 Astro show
02.40 Mentalist
03.25 Mentalist serija
04.10 RTL Danas

ČETVRTAK 31.5.2012.

06:09 Ekumena
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
09:05 Divlji Plamen 1, serija
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Tvorci promjene
11:10 Mjesto pod suncem
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zovim, vrijeme stane
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Trenutak spoznaje
14:40 Hrvatska kronika BiH
14:55 Kulturna baština
15:15 Ponos Ratkajevih, TV serija
16:05 Gorski liječnik 1, serija
17:00 Vijesti u pet
17:22 Hrvatska uživo
18:20 8. kat: Život prije slave, talk-show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:12 Sve u 7!, kviz
21:05 Pola ure kulture
21:35 Tajna podmornice K-19, britansko-njemačko-američko-kanadski film
23:55 Dnevnik 3
00:20 Vijesti iz kulture
00:30 Runjićeve večeri
01:25 In medias res
02:10 Tračerića 4, serija
02:55 Zločinačke nakane

03:40 Pet dana, serija
04:25 Kulturna baština
04:40 Divlji Plamen 1, serija
05:25 8. kat: Život prije slave, talk-show (R)

06:40 Kad zovim, vrijeme stane
07:25 Teletubbies, animirana serija
07:50 Mala Tv:
08:20 Serija za djecu
08:45 H2O Uz malo vode! 1, serija za mlade
10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:30 Mary & Tim, američki film
15:00 Crtani film
15:05 Degraši Novi naraštaj 5, serija za mlade
15:30 Olujni svijet, serija za mlade
15:55 Školski sat
16:40 Mala Tv:
17:10 Ljubav u zaleđu, telenovela
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Rukomet, kvalifikacije za EP(Ž): Italija - Hrvatska, prijenos
20:00 In medias res
20:50 Zalagaonica, dokumentarna serija
21:10 Zalagaonica, dokumentarna serija
21:35 Tračerića 4, serija
22:20 Zakon i red: Zločinačke nakane 5

23:05 Pet dana, serija
23:50 EP '96.: Hrvatska - Njemačka, snimka
00:35 Retrovizor:
Uvijek je sunčano u Philadelphiji 5, humoristična serija
01:00 Retrovizor:
Pepeo pepelu 2, serija
01:45 Retrovizor:
Dodir života i smrti 2, serija
02:30 Noćni glazbeni program

07:05 I tako to..., serija
07:35 Astro boy
08:00 Bumba
08:15 TV izlog
08:30 Kad lišće pada
09:25 TV izlog
09:40 Strasti Orijenta
10:40 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:40 IN magazin
13:30 Larin izbor, serija
14:30 Walker, teksaški rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Provjereno,

23:25 Pijani učitelj, igrani film
01:25 Osjeti ritam dokumentarni film
02:35 Klub Jane Austen, igrani film
04:15 Glupost nije zapreka, serija
05:00 Ezo TV
06:00 Dnevnik Nove TV
06:50 IN magazin R

05.30 RTL Danas
06.10 Dragon Ball Z
06.55 PopPixie, crtani film
07.10 Moji džepni ljubimci
07.25 Cobra 11
09.35 Ekkluziv Tabloid
09.53 Kuhar i pol
09.55 Večera za 5
11.05 Vatrorebo
12.00 Ruža vjetrova
13.05 Krv nije voda
14.00 Survivor
15.00 Cobra 11, akcijska serija
15.55 Cobra 11, akcijska serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Večera za 5
17.58 Kuhar i pol
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda
20.00 Ruža vjetrova
20.50 Survivor, reality show
21.50 CSI
00.35 RTL Vijesti
00.50 CSI: NY
01.35 Astro show
02.35 CSI: NY
04.00 RTL Danas, informativna emisija

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izrazno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18i30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov' (četvrtkom) • Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

PRIJATELJSKI NOGOMETNI SUSRET NK CIBALIJE I REPREZENTACIJE HRVATA IZ VOJVODINE

Provjera uoči Europe

Po peti put, već tradicionalno, u Vinkovcima su se sastali domaća Cibalia i reprezentacija Hrvata iz Vojvodine i nakon lijepo prikazanog nogometa, domaći su slavili 4-3, no rezultat je najmanje važan za ovako ugodno druženje i njegovanje prijateljskih odnosa. Ipak, izgledalo je da će to biti lakši trening Toplakove momčadi, jer povelu su vrlo rano pogotkom *Šimunca*, a za desetak minuta već je bilo 3-0, nakon što su se u strijelce upisali *Prgomet* i *Pavličić*. Tako se otišlo na odmor. Nije poznato što je svojim reprezentativcima izbornik *Marinko Poljaković* rekao u svlačionici, ali nadu Vojvodana vratio je Srijemac *Meštrović* već u 53. minutu, no poslije toga došao je potop pogotkom *Marinčića* u 61. minutu. Ekipa se nije predavala, Poljaković je često ustajao s klupe, a reprezentaciju u igru vraća ponajbolji pojedinac *Dejan Godar* pogocima u 82. i 84. minutu, ovaj drugi iz penala. Napadi na gol Matkovića bili su učestali, ali vrijeme je neumitno curilo i sudac *Lučić* je ubrzo označio kraj susreta. U svakom slučaju tih 4-3 u srazu s renomiranim ekipom Cibalie, odličan je rezultat.

SPORTSKA SURADNJA

Marinko Poljaković, izbornik reprezentacije Hrvata zahvalio

se na prijemu i rekao da im ovi susreti puno znače, jer to je već godinama provjera vrijednosti pred odlazak na europska natjecanja. Početkom lipnja odlaze u Beč, gdje brane naslov prvaka hrvatskih manjina, osvojen prošle godine u Zagrebu, a odmah poslije toga u Njemačku na europsko prvenstvo svih manjinskih nogometnih ekipa. Poljak je zadovoljan učinkom dečki iz Subotice koji su stasali u Cibaliji, *Romića*, *Čorbe* i *Kuntića*, a izrazio je žaljenje što nisu došli *Ušumović*, *Zeljko* i još nekolicina mladića iz subotičke Bačke, čije je prvenstvo još u tijeku, ali i na njih računa u Beču. Pohvalio je *Čovića*, kojega su doveli iz Baje i *Meštrovića*, koji dolazi iz Zemuna i dvostrukog strijelca Godara. Ovo je odlična provjera prije odlaska u Beč, raspoloženje u

canje, dolaze gotovo profesionalne ekipe iz Njemačke, Austrije, Španjolske, Italije i bit će znatno teže, ali na prošlom su prvenstvu u Švicarskoj osvojili drugo mjesto, pa se i ove godine nada dobrom plasmanu.

Petar Kuntić, koordinator nogometne reprezentacije Hrvata iz Vojvodine, ispred HNV-a, izrazio je zadovoljstvo suradnjom s NK Cibalia iz Vinkovaca, koja traje već punih pet godina i jedna je u nizu suradnje Subotice i Sjevernobačkog okruga i Vukovarsko-srijemske županije. Svake su godine u Vinkovcima nakon završetka nogometnog prvenstva i uvijek su odlično primljeni, a godinama se to već poklapa s pripremama reprezentacije za zahtjevna europska natjecanja.

Kuntić je zadovoljan i pokazanom igrom, pa kada za par

šampiona hrvatskih manjinskih ekipa, zavrjedenu prošle godine u Zagrebu. Kvaliteta ove ekipe i igra koja je upravo prezentirana, zalag su tih očekivanja. Što se tiče Europeade u Njemačkoj, II. europskog prvenstva svih nacionalnih manjina, Kuntić također vjeruje u dobre rezultate i dobar plasman, mada ima na umu da tu dolaze predstavnici 82 europske manjine iz 32 države, a najboljih 20 ekipa, koje su u kvalifikacijama stekle pravo nastupanja, u njemačkom će Baucenu nastojati postići što više. Reprezentacija Hrvata iz Vojvodine upala je na ždrijebanju u Drezdenu u vrlo jaku skupinu »D«, gdje su ekipe turske manjine iz Grčke, njemačke manjine iz Italije i Sjeverofrizijci. Konkurencija je izuzetno jaka, posebice su jake ekipe iz Južnog Tirola, pa Lužički Srbi u Njemačkoj, ekipa iz Španjolske, iz Katalonije, Barcelona u malom, no olakotna je okolnost da će za reprezentaciju moći nastupiti i Hrvati iz poznatih klubova u Mađarskoj, Njemačkoj, Hrvatskoj i Švedskoj, dok u Beču mogu nastupiti samo nogometaši koji se natječu u domicilnim klubovima. Vjeruje da su dobro posložili sve redove, da je raspoloženje u ekipi zadovoljavajuće i da rezultat ne smije izostati.

Dečki, sretno u Austriji i Njemačkoj!

Slavko Žebić

Petar Kuntić, Zdravko Doko i Marinko Poljaković

ekipi je dobro i nada se da su u stanju obraniti titulu šampiona. Nakon toga ih čeka jače natje-

dana reprezentacija bude kompletna, vjeruje da će u Beču moći obraniti titulu europskog

Plivanje je izuzetno težak i zahtjevan sport, no desetogodišnja Iva Kujundžić već nekoliko godina gotovo svaki dan, vrijedno i marljivo trenira plivajući brojne kilometre bazenskih dužina. Od ponedjeljka 21. svibnja, bazen u Dudovoj šumi zamijenit će novoizgrađenim plivalištem na Prozivci, na komu će, poput ostalih plivača i plivačica subotičkog PK Spartak, nastaviti trenirati svoj omiljeni sport.

»Prelaskom u novi, zatvoreni bazen na Prozivci imat ćemo bolje uvjete za rad, neće nam biti više hladno i neće biti više pauza u treninzima koje su bile neizbježne tijekom skidanja i postavljanja balona na plivalištu u Dudovoj šumi. Radujem se treninzima u modernom ambijentu u kojemu ću moći još više napredovati i postizati bolje rezultate«, kaže u uvodu razgovora mlada plivačica PK Spartak Iva Kujundžić.

IVA KUJUNDŽIĆ, PLIVAČICA

REZULTATI

Iako po godinama još uvijek spada u mlađu kategoriju plivačica, Iva već kontinuirano bilježi lijepe i vrijedne rezultate, a kolekcija njezinih medalja i pokala nakon svakog novog natjecanja sve je brojnija.

»Početkom svibnja sam na međunarodnom plivačkom mitingu 'Star 2012', održanom u Bečeju, osvojila dva druga mjesta u utrkama na 50 m slobodnim i leđnim stilom. Konkurencija je bila jaka i zadovoljna sam postignutim rezultatom.«

Koji bi rezultat izdvojila kao najvrjedniji u dosadašnjoj plivačkoj karijeri?

»Prošle godine sam na 'Uskršnom mitingu' u Novom Sadu osvojila prvo mjesto u svojoj omiljenoj disciplini, 50 m slobodnim stilom, i drugo mjesto na istoj distanci leđnim stilom. To će mi natjecanje još dugo ostati u lijepom sjećanju.«

BAZEN – MORE

Kao većiskusnu natjecateljsku plivačicu, zamolit ćemo je za usporedbu plivanja u bazenu i kupanja u moru. Gdje joj je lakše zaplivati?

»Meni je mnogo lakše plivati u bazenu, jer sam u njemu navikla plivati tijekom cijele godine. Na moru se kupam samo jednom godišnje, što je drukčije, ali nemam nikakvih problema ni s morskom vodom.«

ŠKOLA

Iva Kujundžić uskoro završava treći h razred u OŠ »Matko Vuković«, a brojne sportske obveze ne ometaju njezin odličan uspjeh u školi.

»Školske obveze su na prvom mjestu i škola nikada ne trpi zbog plivanja. Dobrim rasporedom vremena sve se može postići. Vjerujem da će tako biti i dalje, jer plivanje jako volim i želim se njime baviti još dugo.«

SLOBODNI STIL

Na pitanje koja joj je omiljena disciplina, Iva spremno odgovara:

»Slobodni stil 50 metara je disciplina koju najviše volim plivati, jer tu imam priliku demonstrirati svoju brzinu i tehniku. Moj najbolji rezultat na ovoj distanci je oko 35 sekundi. No, kada nema na natjecateljskom programu ovih, najkraćih disciplina, po potrebi plivam i utrke na 100 i 200 m, koje su mnogo zahtjevnije i traže posve drukčiju plivačku strategiju. Također, često plivam i u štafetnim utrkama, najčešće posljednju izmjenicu, i trudim se svom brzinom pridodati ukupnom rezultatu tima.«

TRENINZI

Mlada plivačica je veoma posvećena plivanju, rijetko propušta treninge i pod struč-

Sve zapaženiji rezultati

Na svakom novom natjecanju uvećava se kolekcija trofeja

Razgovor vodio: Dražen Prčić

nim nadzorom trenera Ivana Šoštarca ostvaruje i više nego solidne rezultate za svoj starosni uzrast.

»Treniram svakog radnog dana od 17 do 19 sati. Istina, tako je bilo dok smo plivali na starom bazenu u Dudovoj šumi, a kakav će biti raspored na novom bazenu još ne znam, no sigurno se dužina treninga neće mijenjati. Tijekom treninga plivamo u prosjeku između 4 i 6 sati, vježbajući nekoliko stilova i disciplina, jer pored

slobodnog plivam i druge tehnike poput leđnog, delfin i prsnog stila.

Kvalitetnim radom sam uveliko popravila svoja vremena u odnosu na prošlu godinu, osobito u disciplinama delfin i leđno, ali još moram dosta raditi na popravljaju tehnike prsnog stila. Svaki novi trening je prilika za ispravke pogrešaka i svladavanje važnih tehničkih elemenata bez kojih nema ni dobrog plivanja, ni dobrih rezultata.«

ODBOJKA

»Matko« broj 1 u Srbiji

SRIJEMSKA MITROVICA – Republičko natjecanje u odbojci za pionire održano je u Srijemskoj Mitrovici 12. i 13. svibnja 2012. godine, koja je olimpijska godina i za školski sport.

Osnovna škola »Matko Vuković« je više nego uvjerljivo, bez izgubljenog seta, osvojila pobjednički naslov. U skupini su ostvareni sljedeći rezultati: »Matko Vuković« – »Miroslav Antić« Futog, 2-0 (25:15, 25:21), »Matko Vuković« – »Kralj Petar I.« Niš, 2-0 (25:22, 25:20)

Polufinale: »Matko Vuković« – »Ivan Milutinović« Beograd, 2-0 (30:28, 25:19)

Finale: »Matko Vuković« – »Stanislav Sremčević« Kragujevac, 2-0 u setovima (25:23) i (26:24).

Radost povodom ovog velikog uspjeha je neopisiva, jer Subotica ima poslije duljeg perioda šampiona države. »Matkovci« su na terenu pokazali timski duh, zalaganje, srčanost, trud i borbenost kao i vjeru u sebe, uz fantastičan uspjeh na terenu. Ovom uspjehu su pridonijeli i sponzori, podrška ravnateljice škole Marije Crnković i svakako najzaslužnija voditeljica ekipe, profesorica tjelesnog odgoja, Zora Platup.

NOGOMET

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR – APATIN – ODŽACI – KULA

Nezaslužen poraz Sončana

SVILOJEVO – Nakon šest uzastopnih poraza, uzdrmani sončanski Dinamo je u utakmici 22. kola prvenstva Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula gostovao u susjednom Svilojevu, kod izrazitog favorita, ekipe Terekveša. Ovu ekipu, u kojoj je jedino vratar mještanim, a ostali igrači i trener su iz Apatina, nije pokazala očekivanu superiornost. Prvo poluvrijeme završeno je bez ijedne gol-prigode, nepopularnim rezultatom 0 – 0. U drugom poluvremenu redateljsku palicu u svoje ruke preuzima glavni arbitar Srđan Štulić iz Apatina. Nekoliko pogibelnih

startova svojih sugrađana iz ekipe Terekveša uopće nije sankcionirao ni javnim opomenama, a »nije čuo« ni stalne vulgarne psovke domaćih igrača upućene njemu i mahaču Robertu Kutiju, također iz Apatina, a zbog iste psovke u 56. minuti dodijelio je crveni karton Dinamovcu Durakoviću. I s igračem manje »Plavi« su većinu drugog poluvremena napadali, no bodovi su morali ostati u Svilojevu. U 85. minuti, nakon slobodnjaka za domaćine, lopta je pogodila živi zid »Plavih«, a na opće iznenađenje, Štulić je pokazao na bijelu točku. Iz ovog poklon-penala domaćini su osigurali pobjedu od 1 – 0.

Neuspjeh Zrinjskog

SUBOTICA – Iako su tri puta bili u vodstvu tijekom prvenstvenog susreta protiv gostujuće momčadi Đurđina, nogometaši NK Zrinjskog 1932 su na koncu poraženi rezultatom 3-5. Najbolji pojedinac u redovima »Plavih« bio je Buljovčić s tri postignuta zgoditka. U sljedećem, 20. kolu Zrinjski gostuje Hajduku u Bačkom Dušanovu.

TENIS

Subotica Open

SUBOTICA – Na terenima TK Spartak u Dudovoj šumi tijekom ovoga tjedna igra se jedanaesti po redu međunarodni teniski turnir za igrače i igrice do 14 godina starosti. U borbi za finale koje

je na programu u nedjelju 27. svibnja sudjeluju predstavnici 23 države (Njemačka, Francuska, Hrvatska, Rusija, Slovačka i dr.).

STOLNI TENIS

SU Top 12

SUBOTICA – Drugi turnir dvanaest najboljih subotičkih pionira SU Top 12 održan je prošloga vikenda u stolnotenisačkom centru, a naslov najboljeg pripao je Aleksandru Radosavljeviću koji je zabilježio svih 11 pobjeda. Drugo mjesto je osvojio David Havedić (9/2), dok je treći bio Bence Bogar (8/3).

FLASH VIJESTI

- * NOGOMET, Superliga: Spartak ZV – Borac 2:1
- * NOGOMET, Vojvođanska liga Istok: Radnički (NB) – Bačka 1901 1:4
- * RUKOMET, Prva liga: Spartak Vojput – TSK Mladost 41:23

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

U Subotici na Radijalcu izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG CATV, za učenika-cu studenta-cu nepušača. Tel.: 024-558227 ili 061-1979116.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Torte i kolače pravim. POVOLJNO. Tel.: 024-527-499 i 064-18-39-591.

Prodajem sliku ulje na platnu hrvatskog slikara Ivana Čorka. Slika je stara 50-60 godina. Tel.: 061-139-19-52.

Prodajem ulje lavande, pomaže kod problema s: bakterijom esherihije coli, bronhijalne astme glavobolje. Tel.: 064-29-42-338.

U najljepšem dijelu Kertvaroša u Subotici 800 m od Gradske kuće prodaje se dio obiteljske kuće cca 60 m spremno za adaptaciju za 15.500 eura. Tel.: 063-8838747 i 024-572-875.

Kupio bih vjetrenjaču za 12V.=750W. Može nekompletna ili neispravna. Tel.: 061 691 92 37.

U Subotici, na Radijalcu, izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG, CATV. Za učenika ili učenicu, studenta, nepušača. Tel.: 024 558 227 ili 061 19 79 116.

Izdajem dvosoban namješten stan u Zagrebu (Folnegovićevo naselje), 3 kreveta, plinsko grijanje, blizina tramvajske stanice. Cijena: 300 eura. Tel.: 00381 63 8820654 (Srbija) ili 00385 91 1770000 i 00385 98 819437 (Hrvatska).

Prodajem zbirke zadataka za pripremu državne mature za hrvatski, engleski, matematiku, fiziku, kemiju i biologiju. Tel.: 063 8820654.

Tražim mladu žensku osobu koja nije u radnom odnosu za poslove u kući. Tjedno dva puta po par sati. Tel.: 024 520 764. Zvati od 12 do 14 sati.

Povoljno prodajem 80 knjiga iz kompleta »Pet stoljeća hrvatske književnosti«. Tel.: 024/542-754.

Prodajem petosobnu kuću na kat u centru Kertvaroša, može za 2 obitelji, od čvrstog materijala izgrađena 1966.-1968., gradsko grijanje, voda, trofazna struja, parket, cca 200-200 m², plac cca 500 m². Tel.: 024-545-901.

Čamci od belog slavonskog hrasta, po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064-3647056; www.okrugic-camci.co.rs

Primila bih u svojoj kući u Bačkoj Topoli dvije ili tri osobe za izdržavanje; primam i nepokretne. Plaćanje po dogovoru. Tel.: 069-177-17-99.

Pakrac – na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica površine oko 280 m² sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: 00 381 62 788 932.

Prodajem kvalitetan bolnički električni krevet i toaletnu stolicu u odličnom stanju. Tel.: 062 890 16 44.

Izdajem poslovni prostor u Subotici, 54m², strogi centar, pješačka zona, ulični deo 10 m, sve u staklu. Tel.: 063 516-300.

Prodajem: proso, zob, kombajn Zmaj 780 u odličnom stanju, peč za centralno grijanje na čvrsto gorivo, novi »smederevac« i električni štednjak s polovinom na plin. Tel.: 064-2281100.

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića, Portret djevojčice s psom. Povoljno. Tel.: 061-4338-102.

Prodaje se garažno mesto u centralnoj garaži na Radijalcu. Tel.: 064/288-72-13

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Izdajem kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaonicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevicu na hrvatskom primorju. Tel.: 00381 63/7400209.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Preplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
- * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

MARIJA BURIĆ U OSIJEKU POLA STOLJEĆA

Sa Suboticom u srcu

Marija Burić, djevojački *Juhas*, rođena je Subotičanka, ali već pola stoljeća živi u gradu na Dravi. Poznata je osječka odvjetnica, u obiteljskom odvjetničkom uredu u središtu Osijeka rade ona, sin *Vladimir* i snaha *Marina*, a i kći *Natalija*, profesorica, vezana je za pravosuđe, sudski je tumač i prevoditeljica za engleski, njemački i srpski jezik.

PRESUDA, PA ODLAZAK

Osnovnu i srednju školu Marija je završila u rodnoj Subotici, a pravo u Novom Sadu, no nikada nije imala volju ostanu u vojvodanskoj metropoli. Nostalgija je bila jača i vraća se u Suboticu, na sudu nema mjesta i prvo zaposlenje je u subotičkom Srežu, u Žutoj kući u centru Subotice. Ne zadugo, jer maštala je o sudu i čim je bilo slobodno mjesto, zapošljava se na sudu kao vježbenica obvezne dvije godine, nakon čega iz prve polaže pravosudni ispit i postaje sutkinjom. Sudbina je htjela da Marija dobije predmet kaznene prijave protiv ravnatelja poznate subotičke zadruga, te provodi raspravu i presuda je bezuvjetna kazna zatvora. Tada se upliće politika, dolaze iz

općine i komiteta, a osnovna je zamjerka stroga kazna za djelo gdje se radi o maloj materijalnoj vrijednosti. »Nisam izdržala, rekla sam im da mudro šute kada tužitelji od mene traže bezuvjetni zatvor za radnike koji ukradu vreću gnojiva, a moje je mišljenje, da ravnatelju, za primjer, kazna mora biti dvostruko veća«, rekla je Marija i preselila u Hrvatsku.

Poklopilo se to nekako i s udajom, pa 1964. odlazi za Valpovo, gdje je muž radio u PPK »Đuro Salaj«, a ona postaje sutkinja općinskog suda i vrlo skoro i v.d. predsjednice suda. Sud mali, predmeta puno, stalna dežurstva, jer promjenama u ZKP-u iz 1968. istrage su iz nadležnosti policije prenijete na sudove, mala plaća i ne vođenje računa o kadrovima, Mariji su »prepunili kufer« i ona 1970. prelazi u Osijek i otvara odvjetnički ured.

PRVA ODVJETNICA U SLAVONIJI

Tek su tu počele poteškoće. Prva je odvjetnica u Slavoniji i Baranji, sama među 47 odvjetnika u Osijeku, mlada, lijepa, plavuša, plijeni poglede kolega, ali ne pomoć, pa je prvih mjeseci uglavnom živjela od

stranaka kojima je trebao prijevod s mađarskog jezika. Prvih je mjeseci doista bilo teško, sjeća se Marija, po cijele je dane sjedila u uredu, a nitko ne navrati. Onda se »muvala« sudskim hodnicima i sudskim bifeom, trpjela dobacivanja i nabacivanja i, kako kaže, to je trajalo dok i ona njima nije počela dobacivati. Nekoliko odvjetnika, koji su dolazili k njoj u Valpovo na sud, ponudilo joj je da ih zamjeni na raspravi i tako je stekla prve stranke, a pomogao joj je jedan stariji gospodin, sudac *Mato*, imenujući je kao odvjetnicu po službenoj dužnosti u vrlo kompliciranom predmetu, optužbe protiv majke i dvoje djece za ubojstvo oca zastavnika. Vojno lice, predmet golem, 3-4 toma, no Marija daje sve od sebe, branila je kći *Maricu* i ona je najbolje prošla na suđenju. To joj je otvorilo vrata i svakim danom stranaka je bilo sve više. I danas vrijedno radi, mada je prošlo onih obveznih 65 godina. Bila je prva osječka odvjetnica, a danas je situacija sasvim drukčija. U Osijeku je više od 200 odvjetnika, ali žena je 70 ili 80, što će reći 40 posto. Odvjetništvo više nije isključivo muški posao.

U Hrvatskoj nije imala pro-

blema s utjecajem politike na pravosuđe, a u ovome poslu to je i ne zabrinjava, ali pamti slučaj iz '90-ih, kada su Hrvati iz Vojvodine počeli dolaziti u Osijek i okolicu i mijenjati nekretnine. Radila je ugovor jednoj samohranj majci s malim djetetom iz Gibarca i poslala ju u poreznu upravu da ugovor ovjeri, a ova se vratila plaćući. Kada je pred njima ugovor potpisala ćirilicom, izvikali su se na nju i rekli da se vrati kad nauči pisati. Marija je napravila novi ugovor, otišla s nesretnom ženom ponovo u upravu i riješila problem. Sretala je tih dana mnoge ljude iz Gibarca, Kukujevaca, Slankamena i drugih mjesta i naslušala se tužnih priča.

U Osijeku je već dugo, već pola stoljeća, ali Subotica je i dalje u srcu. Odlazi relativno često, ima tamo brata, također odvjetnika i nećaka odvjetnika, a snaha je profesorica, no ona i brat su već u mirovini. Tamo je i mamina obitelj, tetke, tamo su joj pokopani djed i baka, ujak i jedna tetka, pa tako redovito ide i za Sve svete. Odlaze i sin *Vladimir* i kći *Natalija*, ali i unučad, a od sina ima dvije slatke djevojčice, Katju i Paolu. Odlazi kod rođaka i prijatelja, prošetati voljenom Suboticom, skokne do Palića i raduje je da su Paliću vratili stari sjaj.

Na upit – što nisam pitao, a trebao sam, gospođa Marija je rekla da je to uglavnom to, ali bi voljela da napišem i to kako su je oduševili njezini Subotičani tužnih '90-ih godina, kada je *Milošević* bio na vrhuncu svoje moći, a oni su prkosno, sa svijećama u ruci protestirali mirnim ophodom oko Gradske kuće. Lijepa gesta i građanski neposluš, što je potvrda da je Subotica jedinstvena.

A ja bih, za kraj, čestitao gospođi Mariji rođendan, jer rođena je 30. svibnja 1940. godine u Subotici.

Slavko Žebić

Baš lipo

U posljednje vrime bać-Iva nika-ko ne može brež kakoga jida i jada. Eno ga opet sidi u vojacu, čuti, gleda prida se, pa istom dune kroz nos, da se sve mačke poplašu na tavanu. Njegova ga ne dira, znade da ga je, kad je taki, najbolje ostavit na miru. »Bože, kad se proštodiram od voga što mi vi dana snašlo, drečo bi ko malo dite. Da nisi vidijo čuda, samo su nam nikake dilidbe na pameti«, misli se glasno. U tomu je u vojatac unišla njegova. Bać-Iva ko da je je jedva dočekao, jako je stego i još jedamput glasno dunijo kroz nos, pa opet povuko malo katarke iz bukarice. Počela mu njegova gvanjit slipe oči i žile, pa krenila i po cili leđi. Počela ga vatat nika vručina, da ni voga belaja, ko zna kako bi se sve i svršilo. Vako je samo teško izdaniyo i polako odgurniyo njezinu ruku š trbuva. Kogod drugi bi možda reko i baš mi briga, al njemu je, misto da se lipo raduje, samo bolila njegova široka, šokačka duša. »Vidiš, Bunjevci su se oduvik držali gizdavo i š visokoga gledali na našu šokačku sirotinju, a međ sobom su se jako lipo slagali. A sad, ko da je niki vrag unišo u nji, počeli se ništa dilit. Jedni kažu mi smo taki i taki, drugi, ope, šta vi znadete, vada su naše škole pametnije, pa se svađu i na televizije i po novina, a političari ji samo piku. Njima tako najlipše, jel dok se svit međ sobom svađa, dotle će se oni nagrabit koliko i šta oće. A čeljad ko zbludita, sluša jedne, sluša druge, pa više ni sami ne znu ko su i šta su. I ko zna dokle će tako. Eee, bolje bi bilo da mi Bog i ni stvorijo muškim, pa da nisam moro u leventu«, kaže ko pokisnit. Njegova je samo teško izdanila i ošla plit baščicu. U vojske se bać-Iva spajtašijo š jednim Stipanom, Bunjevcom, sa staroga salaša pod Suboticom. Ostali su jako dobri, pa se i dan danas više put obidu. A i dica jim se jako lipo slažu, ne bi bać-Iva marijo i da se orodu. Stipanov mlađi i njegova starija su baš nako jedno sprom drugoga lipi i tankoviti, a i po godina pristaju. Koliko je čo i jako je vridan i pošten deran. Stipan i njegovi su oduvik Bunjevci, a svud i oduvik se pišu Rvati. Njegovi su od starina salašari, paori, a njezni su iz Varoši. Dada je je fiškalj, mater učiteljica, pa se svit malo i čudijo kad su se nji dvoj uzeli. A i njeznima baš ni bilo pravo. Stipan i njegova se nisu obazirali na svit, živili su u sloge. Svojima rukama su još i uvećali imanje što su dobili u tal od njegovoga oca i matere. Imadu dva diteta i dvi cure. Dvoj stariji, cura i dite, ošli su u Varoš, svršili velike škole i ostali tamo. Dite jim izučilo za anđelira, oženijo se za patekarku i imade jedno dite, a cura lipo izučila za učiteljicu, oma se zaposlila, pa se udala za doktora i isto imade jedno dite. Obadvoj se nikako odbili od salaša, ko da ga se po malo i stidu. zaboravili di su se i na čemu otrani. Teško jim obit oca i mater, ko da su na kraj svita. Vi dvoj što su ostali na salašu, vladu se po starovirski, lipo slušu dadu i mater, starijima kažu vi, nediljom i svecom idu na misu, a na godinu će i na izbore. Vada će dat Bog da se i njima najdu parovi, pa će se i dičica ope rastrčat po salašu. Jedino što Stipanu boli duša brog obadvoj stariji. Latili se politike, pa ko da nisu kako triba. Jedno je kod ni što kažu da su Bunjevci Rvati, a drugo kod ni što kažu da nisu. I što Stipana najviše i žulji, već su u to uvukli i dicu, pa... bać-Iva se trgo iz štodira, izdunijo jednu bukaricu katarke i jako izdaniyo. I još je, kad je izlazijo iz vojaca, udarijo glavu u dovratka. Zoto je mačka fasovala. Tako je je šljoknijo, da je otkrla do po dvora.

25. svibnja 2012.

Piše: Ivan Andrašić

U NEKOLIKO REDAKA

Matura

Konac svibnja donosi završne, matorske školske ispite, tzv. ispit zrelosti. Ipak, koliko tko može biti baš zrelo s osamnaest ili devetnaest godina veliko je pitanje na koje život ubrzo da najbolji odgovor. Ipak, s položenom maturom označava se kraj »obveznog« školanja i stječe se prva ozbiljnija stručna kvalifikacija. Slijedi ili studij ili rad, pa tko što izabere. Zrelost tu ne igra preveliku ulogu. Financijske mogućnosti svakako...

FOTO KUTAK

Matorsko ludilo!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Vatroslav Bertić

Koje godine i gdje se rodio hrvatski matematičar Vatroslav Bertić?

Gdje je stekao akademsku naobrazbu?

Što je njegov veliki doprinos matematičkoj znanosti?

Za što se zalagao u svom znanstvenom djelovanju?

Na čemu je izričito inzistirao?

Što je smatrao kao cjelinu u metodologiji učenja matematike?

Koja su njegova najpoznatija djela?

Kada i gdje je umro Vatroslav Bertić?

Rodio se 7. lipnja 1818. godine u Orehovicu. Studirao je tehniku u Budimpešti. Njegova djela su pridonijela dolasku do zakona matematičke logike. Zalagao se za matematičko opismenjivanje Hrvata. Na hrvatskom nazivlju u matematič. Učenje algebre i aritmetike kao cjeline. »Nesto o matematič« i »Matematička knjiga u 5 poglavlja«. Umro je 1901. godine u Humu.

VICEVI

Došao sin doma sav crven u licu.

– Zašto si tako crven – upita ga majka.

– Trčao sam da bih prekinuo tuču.

– E, to je baš lijepo od tebe. A tko se tukao?

– Jedan dečko i ja – odgovori sin.

– Tata, što je to dijalog?

– Sine, to ti je razgovor mame i tate.

– A što je monolog?

– Isto, sine.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

**KTC SUBOTICA :: SOMBOR ::
APATIN::SENTA :: BEČEJ
VIKEND AKCIJA *25.5 - 28.5.2012.***

**- ODGODA PLAĆANJA
ČEKOVIMA GRABANA DO 90 DANA**

I U VAŠEM GRADU OVOG VIKENDA SUPER PONUDA U KTC MARKETIMA

Filet soma rinfuzno 1 kg

Kupus mladi 1kg

Rajčica 1kg

Sol 1kg

**Sok Sola limunada 1.5L +
čaja GRATIS**

229.90 din

19.90 din

159.90 din

29.90 din

105.90 din

Voda Radenska 1.5L

Plazma 300g

**Deterđent za rublje Merix
Dječji Sapun 3kg**

**Majica dječja pamučna T-Shirt
bijela veličina od 6 do 14**

**HIT CIJENA
AUTO PLINA
NA KTC
PUMPAMA
1 litra 77.90 din
www.ktc.rs**

39.50 din

157.50 din

339.90 din

299.90 din

PETAK - SUBOTA - NEDJELJA

Novo

Popust na svaku kupnju i 10. 11. 25. i 26. u mjesecu!

Popustu ne podleže: duhanska roba, tisak, artikli iz robnih rezervi, akcijski artikli i artikli sa trajno niskim cijenama

-10%

BUDI SVOJ, IZABERI NASTAVU NA HRVATSKOME JEZIKU!

Nastavu na hrvatskome jeziku Vaše dijete možete upisati u sljedećim školama u Subotici:

OŠ „Ivan Milutinović“,
OŠ „Matko Vuković“ i
OŠ „Sveti Sava“,

kao i u školama u okolnim mjestima:

OŠ „Ivan Milutinović“ u Maloj Bosni,
OŠ „Matija Gubec“ u Tavankutu i
OŠ „Vladimir Nazor“ u Đurđinu.

U više vojvođanskih mjesta može se slušati predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, kako u osnovnim tako i u srednjim školama (Plavna, Vajska, Sonta, Monoštor, Srijemska Mitrovica, Žednik, Subotica).

Pomoć HNV-a

Tijekom školovanja Hrvatsko nacionalno vijeće bit će na usluzi s različitim programima pomoći:

- dobivanje besplatnih udžbenika
- osiguravanje školskoga pribora
- pomoć u prijevozu do škola
- sufinanciranje ljetovanja na Jadranskome moru i dr.

Za sve informacije možete nam se obratiti, a ondje će vas ljubazno dočekati:

Hrvatsko nacionalno vijeće

Preradovićeve 13

24000 Subotica

Tel.: +381 (0)24 554-623, +381 (0)24 553-795

Faks: +381 (0)24 554-623 E-mail: ured@hmv.org.rs

HRVATSKO
NACIONALNO
VIJEĆE

• naša djeca • subotica